

T.C.

NEVŞEHİR HACI BEKTAŞ VELİ ÜNİVERSİTESİ

SOSYAL BİLİMLER ENSTİTÜSÜ

TÜRKÇE EĞİTİMİ BİLİM DALI TEZLİ YÜKSEK LİSANS PROGRAMI

**BULUŞ YOLUYLA ÖĞRETME STRATEJİSİYLE NOKTALAMA
İŞARETLERİNİN ÖĞRETİMİ**

Yüksek Lisans Tezi

Göknur ÇETİN

Danışman

Doç. Dr. Kübra ŞENGÜL

Nevşehir

Mart 2023

T.C.

NEVŞEHİR HACI BEKTAŞ VELİ ÜNİVERSİTESİ

SOSYAL BİLİMLER ENSTİTÜSÜ

TÜRKÇE EĞİTİMİ BİLİM DALI TEZLİ YÜKSEK LİSANS PROGRAMI

**BULUŞ YOLUYLA ÖĞRETME STRATEJİSİYLE NOKTALAMA
İŞARETLERİNİN ÖĞRETİMİ**

Yüksek Lisans Tezi

Göknur ÇETİN

Danışman

Doç. Dr. Kübra ŞENGÜL

Nevşehir

Mart 2023

BİLİMSEL ETİĞE UYGUNLUK

Bu çalışmadaki tüm bilgilerin, akademik ve etik kurallara uygun bir şekilde elde edildiğini beyan ederim. Aynı zamanda bu kural ve davranışların gerektirdiği gibi, bu çalışmanın özünde olmayan tüm materyal ve sonuçları tam olarak aktardığımı ve referans gösterdiğimi belirtirim.

Tezi Hazırlayan

Göknur ÇETİN

TEZ YAZIM KILAVUZUNA UYGUNLUK

“Buluş Yoluyla Öğretme Stratejisiyle Noktalama İşaretlerinin Öğretimi” adlı Yüksek Lisans/ Doktora tezi, Nevşehir Hacı Bektaş Veli Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Lisansüstü Tez Yazım Kılavuzu’na uygun olarak hazırlanmıştır.

Tezi Hazırlayan
Göknur ÇETİN

Danışman
Doç. Dr. Kübra ŞENGÜL

Türkçe ve Sosyal Bilimler Eğitimi Ana Bilim Dalı Başkanı
Prof. Dr. Ali MEYDAN

KABUL VE ONAY SAYFASI

Doç. Dr. Kübra ŞENGÜL danışmanlığında Göknur ÇETİN tarafından hazırlanan “**Buluş Yoluyla Öğretme Stratejisiyle Noktalama İşaretlerinin Öğretimi**” adlı bu çalışma, jürimiz tarafından Nevşehir Hacıbektaş Veli Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Türkçe Eğitimi Bilim Dalı’nda Yüksek Lisans Tezi olarak kabul edilmiştir.

23/03/2023

JÜRİ

İMZA

Danışman : Doç. Dr. Kübra ŞENGÜL

Üye : Doç. Dr. Ramazan ŞİMŞEK

Üye : Doç. Dr. Emrah BOYLU

ONAY:

Bu tezin kabulü Enstitü Yönetim Kurulunun .../.../..... tarih ve sayılı Kararı ile onaylanmıştır.

.../.../2023

Dr. Öğr. Üyesi Volkan Recai ÇETİN

Enstitü Müdürü

TEŞEKKÜR

Tez konumu seçmemde bana yardımcı olan, bu süreçte eksiklerimi tamamlamamda ve doğru yolda ilerlemem için bana rehberlik eden, her daim yanımda olarak benden desteğini esirgemeyen danışmanım Doç. Dr. Kübra Şengül'e teşekkürlerimi sunuyorum.

Eğitim-öğretim hayatımda beni destekleyen, zor günlerinde bile benden yardımını esirgemeyen, her zaman rahatça sırtımı dayadığım başta annem Nazlı Çetin olmak üzere tüm aileme; her zaman yanımda olan sevgili dostum ve meslektaşım Sultan Ateş'e teşekkür ediyorum.

Göknur ÇETİN

Nevşehir 2023

BULUŞ YOLUYLA ÖĞRETME STRATEJİSİYLE NOKTALAMA İŞARETLERİNİN ÖĞRETİMİ

Göknur ÇETİN

Nevşehir Hacı Bektaş Veli Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü

Türkçe Eğitimi Bilim Dalı, Yüksek Lisans, Mart 2023

Danışman: Doç. Dr. Kübra ŞENGÜL

ÖZET

Çağımızda öğrenme sürecinde yapılandırmacı yaklaşıma uygun olarak ezbercilikten uzak uygulamalara ihtiyaç duyulmaktadır. Araştırmanın amacı, bu uygulamalardan biri olan buluş yoluyla öğretme stratejisiyle yapılan noktalama işaretleri öğretimin ortaokul 5. sınıf öğrencilerinin öğrenme düzeyine etkisini belirlemektir. Araştırmada, 2019 Türkçe Öğretim Programı'nda yer alan 14 noktalama işaretinin yaygın kullanılan işlevleri seçilmiştir.

Araştırma, 2022-2023 eğitim-öğretim yılı 1. döneminde Millî Eğitim Bakanlığına bağlı, Kayseri ili Kocasinan ilçesinde 5. sınıf öğrencilerinden toplam 23 öğrenci ile gerçekleştirilmiştir. Araştırmada karma yöntem kullanılmıştır. Araştırmanın modeli, “ön test-son test tek gruplu model”dir. Araştırmacı tarafından geliştirilen “Noktalama İşaretleri Başarı Testi” nicel veri toplama aracı olarak kullanılırken nitel veri toplama aracı olarak ise “Görüşme Formu” kullanılmış, “Kişisel Bilgi Formu”ndan yararlanılmıştır. Nicel veriler SPSS paket programında analiz edilirken nitel veriler, elde edilen yazılı görüşler kapsamında analiz edilmiştir.

Araştırmanın sonucunda, ön test ve son test puanları arasında anlamlı farklılık bulunmuştur. Bu sonuçlara dayanarak, buluş yoluyla öğretme stratejisinin noktalama işaretlerinin öğretiminde 5. sınıf öğrencilerinin öğrenme düzeylerini olumlu yönde etkilediği sonucuna varılmıştır. Buluş yoluyla öğretme stratejisini değerlendirmeleri için öğrencilere görüşme soruları yöneltilmiştir. Cevaplardan hareketle içerik analizi yapılmıştır. Öğrencilerin buluş yoluyla öğretme stratejisinin noktalama işaretlerinin öğretiminde kullanımını öğretici, eğlendirici, faydalı ve kalıcı buldukları, bu strateji ile noktalama işaretlerini daha iyi öğrendikleri ve başarılarının arttığı görüşüne sahip oldukları sonucuna ulaşılmıştır.

Bu sonuçlardan hareketle, öğrenciyi öğretim sürecinde etkin kılan buluş yoluyla öğretme stratejisinden noktalama işaretlerinin öğretiminde yararlanılabileceği belirtilmiştir.

Anahtar Sözcükler: buluş yoluyla öğretim, noktalama işaretleri, öğrenme düzeyi, değerlendirme

TEACHING PUNCTUATION MARKS WITH DISCOVERY LEARNING STRATEGY

Göknur ÇETİN

Nevşehir Hacı Bektaş Veli University, Institute of Social Sciences

Department of Turkish Language Teaching, Masters Thesis,

March, 2023

Supervisor: Doç. Dr. Kübra ŞENGÜL

ABSTRACT

In the 21st century, there is a need for practices that are led by the constructivist approach to the learning process. The research aims to determine the effect of teaching punctuation marks with the teaching method through invention strategy, which is one of these applications, on the learning level of secondary school 5th-grade students. In the research, the commonly used functions of 14 punctuation marks in the 2019 Turkish Curriculum were selected.

The study was conducted with a total of 23 5th-grade students in the schools affiliated with the Ministry of National Education in Kocasinan district of Kayseri province in the 1st term of 2022-2023 academic year. Mixed-methods research design was used in the study. "Pretest-posttest one sample model" was preferred as the research model. The "Punctuation Marks Achievement Test" developed by the researcher was used as a quantitative data collection tool, and an "interview form" and "Personal Information Form" were used as qualitative data collection tools. Quantitative data were analyzed with the SPSS package program, and qualitative data were analyzed in line with the written opinions obtained.

As a result of the study, a significant difference was found between the pre-test and post-test scores. According to these results, it was concluded that the discovery learning strategy positively affected the learning levels of 5th-grade students in the teaching of punctuation marks. Interview questions were asked of the students to evaluate the discovery learning strategy. Content analysis was made based on the answers. It was concluded that the students regarded the use of the discovery learning strategy while teaching punctuation marks as instructive, entertaining, useful, and permanent, that they learned punctuation better with this strategy, and that their success increased.

Based on these results, it was stated that teaching through the invention strategy, which makes the student active in the teaching process, can be used in the teaching of punctuation marks.

Keywords: discovery learning strategy, punctuation marks, learning level, assessment

İÇİNDEKİLER

BİLİMSEL ETİĞE UYGUNLUK	ii
TEZ YAZIM KILAVUZUNA UYGUNLUK	iii
KABUL VE ONAY SAYFASI	iv
TEŞEKKÜR.....	v
ÖZET.....	vi
ABSTRACT	vii
İÇİNDEKİLER	viii
KISALTMALAR VE SİMGELER.....	xi
TABLolar LİSTESİ.....	xii
ŞEKİLLER LİSTESİ	xiii
GİRİŞ	1

BİRİNCİ BÖLÜM

1.1. Problem Durumu.....	3
1.2. Araştırmanın Amacı.....	5
1.3. Araştırmanın Denenceleri	5
1.3.1. Nicel Boyuta İlişkin Denenceler	5
1.3.2. Nitel Boyuta İlişkin Araştırma Sorusu.....	5
1.4. Araştırmanın Önemi.....	6
1.5. Araştırmanın Sayıltıları.....	7
1.6. Araştırmanın Sınırlılıkları	7
1.7. Tanımlar	8

İKİNCİ BÖLÜM

ARAŞTIRMANIN KURAMSAL TEMELLERİ

2.1. Türkçe Öğretimi	9
2.2. Buluş Yoluyla Öğretme Stratejisi	13
2.2.1. Yapılandırılmış Buluş	14
2.2.2. Yapılandırılmamış Buluş	14
2.2.3. Buluş Yoluyla Öğretimin Faydaları	15

2.2.4. Buluş Yoluyla Öğretimin Sınırlılıkları.....	15
2.2.5. Buluş Yoluyla Öğretimin Planlanması.....	16
2.2.6. Buluş Yoluyla Öğretimin Uygulanması.....	16
2.3. Noktalama İşaretleri	17
2.4. Noktalama İşaretlerinin Görevleri ve Ders İşleniş Örnekleri	22
2.4.1. Nokta (.)	22
2.4.1.1. Ders İşleniş Örneği 1.....	23
2.4.2. Virgül (,).....	25
2.4.3. Noktalı Virgül (;).....	27
2.4.4. İki Nokta (:).....	27
2.4.5. Üç Nokta (...).....	28
2.4.6. Soru İşareti (?).....	29
2.4.7. Ünlem İşareti (!).....	29
2.4.7.1. Ders İşleniş Örneği 2.....	30
2.4.8. Kısa Çizgi (-).....	31
2.4.9. Uzun Çizgi (—).....	32
2.4.10. Eğik Çizgi (/).....	33
2.4.11. Ters Eğik Çizgi (\).....	33
2.4.12. Tırnak İşareti (“ ”).....	33
2.4.13. Tek Tırnak İşareti (‘ ’).....	34
2.4.14. Denden İşareti (“ ”).....	34
2.4.15. Yay Ayraç ().....	34
2.4.16. Köşeli Ayraç ([]).....	35
2.4.17. Kesme İşareti (‘ ’).....	36
2.5. İlgili Araştırmalar.....	36
2.5.1. Buluş Yoluyla Öğretme Stratejisinin Türkçe Dersinde Uygulanması ile İlgili Yapılan Araştırmalar	37
2.5.2. Yurt İçinde Noktalama İşaretlerinin Öğretimi ile İlgili Yapılan Araştırmalar.....	37

ÜÇÜNCÜ BÖLÜM YÖNTEM

3.1. Araştırmanın Modeli	42
3.2. Araştırmanın Çalışma Grubu	42
3.3. Veri Toplama Araçları	43
3.3.1. Dersin İşlenişi	47
3.4. Verilerin Analizinde Kullanılan İstatistikler	48

DÖRDÜNCÜ BÖLÜM BULGULAR VE YORUMLAR

4.1. Birinci denence ilgili bulgular.....	50
4.2. İkinci denence ile ilgili bulgular	51
4.3. Araştırma sorusuyla ilgili bulgular.....	51
SONUÇ VE TARTIŞMA.....	56
ÖNERİLER	59
KAYNAKÇA	61
EKLER.....	68
ÖZ GEÇMİŞ	

KISALTMALAR VE SİMGELER

akt. :Aktaran

çev. : Çeviren

Ed. : Editör

F: Frekans

MEB: Millî Eğitim Bakanlığı

n: Kişi sayısı

NİBT: Noktalama İşaretleri Başarı Testi

p: Anlamlılık düzeyi

S.s. : Standart sapma

Std. : Standart

TDK:Türk Dil Kurumu

vb. : ve benzeri

vd. : ve diğerleri

X : Aritmetik ortalama

% : Yüzde

TABLULAR LİSTESİ

Tablo 3.1. Çalışma grubu ile ilgili bilgiler	43
Tablo 3.2. Madde güçlük indeksine ilişkin bilgiler	44
Tablo 3.3. Madde ayırt etme indeksine ilişkin bilgiler.....	44
Tablo 3.4. Başarı testinden çıkarılan 8 madde ile ilgili istatistikler	45
Tablo 3.5. Noktalama İşaretleri Başarı Testi'ne alınan maddeler ile ilgili istatistikler	45
Tablo 3.6. Noktalama İşaretleri Başarı Testi'ne ait belirtke tablosu.....	46
Tablo 3.7. Görüşme formunda yer alan sorulara ilişkin bilgiler	47
Tablo 3.8. Ders işlenişinin haftalara göre dağılımı	48
Tablo 3.9. Veri analizinin uygunluğuna ilişkin bulgular.....	49
Tablo 3.10. Verilerin Normalliğine İlişkin Sonuçlar.....	49
Tablo 4.1. Çalışma grubunun NİBT'e göre ön test ve son test puan ortalamaları arasındaki farklılaşmayı ortaya koyan bağımlı gruplar t-Testi sonuçları.....	50
Tablo 4.2. Wilcoxon İşaretli Sıralar Testi Sonuçlarına ilişkin bulgular.....	51
Tablo 4.3. Öğrencilerin buluş yoluyla yapılan noktalama işaretleri öğretimine ilişkin görüşleri.....	51
Tablo 4.4. Buluş yoluyla yapılan noktalama işaretlerinin başarıya etkisi hakkındaki öğrenci görüşleri.....	52
Tablo 4.5. Buluş yoluyla yapılan noktalama işaretleri öğretiminde elde edilen kazanımlara ilişkin öğrenci görüşleri	54

ŞEKİLLER LİSTESİ

Şekil 2.1. Balon Patlatma Etkinliği.....	25
Şekil 2.2. Duygular ve Ünlem İşareti	31

GİRİŞ

Bireylerin ana dilini doğru kullanılması için temel dil becerilerinin küçük yaşlardan itibaren kazandırılması, nesiller arasında kültür aktarımının sağlanması, sağlıklı ve etkili iletişim için önemlidir. Temel dil becerilerinden dinleme becerisi, anne karnından itibaren gelişmeye başlayıp hayat boyu devam ederken konuşma becerisi 1,5 yaşından sonra gelişmektedir. Konuşma ve dinleme becerileri süreç içinde geliştirilebilen beceriler olmasına karşın okuma ve yazma becerileri okulda kazandırılmakta ve geliştirilmektedir. Okullarda ana dili eğitimi kapsamında bu becerilerin geliştirilmesine ilişkin planlamalar, etkinlikler ve faaliyetler yapılmaktadır.

Ana dili eğitimi Türkçe öğretimi kapsamına girmektedir. Türkçe derslerinde etkili ve doğru ana dili eğitimi için gerekli planlamalar ve düzenlemeler yapılmaktadır. Geliştirilen tüm öğretim programlarında ana dili eğitiminin önemi vurgulanmakta dört temel dil becerisinin geliştirilmesi esas alınmaktadır. Son öğretim programı olan 2019 Türkçe Dersi Öğretim Programı'na da bakıldığında (2019: 8); dört temel dil becerisinin geliştirilmesine değinilerek Türkçeyi bilinçli, doğru ve özenli kullanan, okuma yazma sevgisi ve alışkanlığını kazanmış, bir konuyla ilgili görüşlerini veya tezini sözlü ve yazılı olarak etkili ve anlaşılır olacak biçimde aktarabilen bireylerin yetiştirilmesi özel amaçları yer almaktadır. Görüldüğü üzere temel dil becerilerinin geliştirilmesi Türkçe Dersi Öğretim Programı'nda üzerinde durulan önemli bir konudur.

Temel dil becerilerinin hepsi üzerinde durulması gereken bir konu olmalıdır. Bununla birlikte yazma becerisi diğer becerilere göre daha karmaşık zihinsel faaliyetler gerektirdiği için daha zorlayıcıdır. Çünkü duygu, düşünce, hayal veya izlenimlerin sembollerle yazıya etkili ve doğru aktarılması zorlayıcı olmaktadır. Konuşma ile rahat

biçimde aktarılan ifadeler yazıyla aktarılırken belirli kurallara uymak zorunluluğu sebebiyle her zaman doğru yansıtılamayabilir. Bu kuralların sistemli olarak öğretilmesi ise ancak okullarda gerçekleşmektedir. Düşüncenin belirli bir plan çerçevesinde aktarılması, yazım kurallarının ve noktalama işaretlerinin kullanılmasıyla etkili bir yazma becerisinin kazanılması yazma eğitimi kapsamına girmektedir.

BİRİNCİ BÖLÜM

1.1. Problem Durumu

Türkçe dersinin amacı; dil bilincine sahip, kendisini doğru ve etkili biçimde ifade eden bireylerin yetişmesini sağlamaktır. Bireylerin ana dilini doğru kullanmaya gayret etmesi, okuduğunu, dinlediğini/izlediğini doğru anlaması ve aktarması, kendisini sözlü ve yazılı olarak ifade edebilmesi bu dersin kapsamına girer.

Bireylerin kendini ifade etmesinin bir yolu sözlü anlatım, diğeri ise birtakım kurallara bağlı olan yazma becerisidir. Yazma becerisi gelişmiş bireyler birtakım kurallara uyarak kendisini doğru, anlaşılır ve etkili biçimde ifade edebilir. Doğru aktarımın ve iletişimin sağlanması için Türkçe dersinde yazma becerisi kapsamında eğitim verilmektedir. Nitekim öğrencilerin yazma becerisine yönelik zaman zaman olumsuz tutum sergiledikleri bazı çalışmalarda tespit edilmiştir. Zorbaz ve Kayatürk'ün (2015) çalışmasında ortaokul öğrencilerinin yazma tutumları incelenmiş; sınıf seviyesi ilerledikçe yazma becerisine yönelik ilginin azaldığı, yazmanın dersle sınırlı tutulması ve yazma faaliyetinde devamlılığın olmaması gibi sebeplerle öğrencilerin yazmaya karşı olumsuz tutum sergilediği sonuçlarına ulaşılmıştır. Kaman (2016), çalışmasında öğrencilerin okuma ve yazma tutumlarını incelemiştir. 5 ve 6. sınıf öğrencilerinin yazma tutumununun 2, 3 ve 4. sınıf öğrencilerine kıyasla daha düşük olduğunu tespit etmiş, ilk yıllarda öğrencilerin okuma ve yazma becerilerine karşı olumlu tutum gösterdiği, yaşın ilerlemesi ve sınıf seviyelerinin değişmesiyle öğrencilerin iki beceriye karşı tutumlarının anlamlı derecede düşük olması, çalışmanın sonuçları arasındadır.

Son dönemlerde özellikle Covid-19 salgın dönemiyle beraber derslerin yüz yüze işlenememesi, yazma çalışmalarını ve kontrollerini aksatarak öğrencilerin yazma etkinliklerinden ve noktalama işaretlerinin kontrolünden uzak kalmalarına neden olmuştur. Bununla ilgili Türkçe dersinde yaşanan sorunların tespiti için Canatar ve Balcı'nın (2021) yaptığı çalışmada; uzaktan eğitimle yürütülen Türkçe derslerinde en çok zorlanan alanın yazma becerisi ve dil bilgisi öğrenme alanı olduğu ortaya çıkmıştır. Karaman vd. nin (2021: 39) çalışmasında yazma becerisi öğrenci görüşlerine göre incelenmiş sonuçta; uzaktan eğitimde süresi kısa olan dersler yazma etkinliklerinin yapılmasını engellemiş, bu sıkıntılar verilen ödevlerle giderilmeye çalışılmıştır. Kaplan ve Gülden'in (2021: 255) çalışmasında; uzaktan eğitim sürecinde öğretmen tarafından öğrencilerin yazmaya dönük etkinliklere katılımının kontrol edilememesi ve öğrencilerin yazma etkinliklerine karşı olumsuz tutumu gibi nedenlerden dolayı yazma becerisinin olumsuz etkilendiği görülmektedir. Bu çalışmalara bakıldığında Covid-19 salgın döneminin öğrencilerin yazma beceriden uzaklaşmalarına ve geride kalmalarına neden olduğu görülmektedir. Bu çalışmalarda, yazma faaliyetlerinin uzaktan yürütülmesinin zor olduğu ve bu becerinin ancak okulda kazandırıldığı ve geliştirildiği tekrar göze çarpmaktadır.

Yazma becerisine karşı olumsuz tutumun sergilenmesi bu becerinin alanına giren noktalama işaretlerinin kullanımını da olumsuz etkilemektedir. Noktalama işaretleri yazılı anlatımda önemli bir göreve sahiptir fakat bu önemli işlev kullanıcılar tarafından anlaşılammamaktadır. Bu yüzden noktalama işaretlerinin öğretiminde yaşanan sorunlar ve öğrencilerin bu işaretlere karşı tutumu yıllardır araştırmalara konu olmuştur. Yapılan çalışmaların sonuçları incelendiğinde ise öğrencilerin noktalama işaretlerini yanlış kullandığı sonucu göze çarpmaktadır. Arı ve Keray (2012), öğrencilerin noktalama işaretlerini kullanma durumlarını incelerken yedi noktalama işaretini kullanmış ve dört testten oluşan bir çalışma yapmıştır. Çalışmanın sonucunda; en çok doğru cevap verilen soru işareti olurken, en az doğru cevap verilen noktalı virgül işareti olmuştur. Kurudayıoğlu ve Dölek'in (2018) öğretmen görüşlerine göre noktalama işaretlerinin öğretimini inceledikleri çalışmada; öğrencilerin noktalı virgül ve iki

noktayı kavramada zorlandıkları, nokta ve soru işaretini kolay kavradıkları sonuçlarına ulaşılmıştır.

Bahsedilen çalışmaların sonuçları, yazım ve noktalama konusunda problemler olduğunu ortaya koymaktadır. Noktalama işaretlerinin öğretimi konusunda sıkıntılar yaşandığı ortadadır. Konunun öğretiminde alana katkı sağlamak amacıyla bu araştırmada, öğrencilerin kendi gözlemlerine dayanarak ilke ve kurallara kendi çabalarıyla ulaştığı, öğrenme sürecinde etkin yer aldığı buluş yoluyla öğretme stratejisinin noktalama işaretlerinin öğretimine etkisi araştırılacaktır. Öğrencilerin noktalama işaretleriyle ortaokul seviyesinde ilk defa 5. sınıfta karşılaşması sebebiyle araştırmada bu sınıf seviyesi seçilmiştir. Araştırma sonuçlarından hareketle noktalama işaretlerinin öğretimine ve karşılaşılan sorunlara dair çözüm önerileri ortaya konacaktır.

1.2. Araştırmanın Amacı

Bu araştırmanın amacı, buluş yoluyla öğretme stratejisinin 2019 Türkçe Dersi Öğretim Programı'nda yer alan noktalama işaretlerinin öğretimine etkisini incelemektir.

1.3. Araştırmanın Denenceleri

1.3.1. Nicel Boyuta İlişkin Denenceler

1. Buluş yoluyla öğretme stratejisiyle noktalama işaretleri öğretiminin çalışma grubundaki öğrencilerin ön test ve son test puan ortalamaları arasında, son test lehine anlamlı farklılık vardır.
2. Ortaokul 5. sınıf öğrencilerine noktalama işaretlerinin öğretiminde buluş yoluyla öğretme stratejisinin öğrenme üzerinde etkisi vardır.

1.3.2. Nitel Boyuta İlişkin Araştırma Sorusu

1. Öğrencilerin buluş yoluyla öğretme stratejisine yönelik görüşleri nasıldır?

1.4. Araştırmanın Önemi

Yazılı anlatımın kapsamına giren ve yazılı anlatımda büyük yeri olan noktalama işaretleri okullarda kademeli olarak öğretilmektedir. İlkokuldan başlayarak yükseköğretime kadar noktalama işaretlerinin doğru kullanımı kazandırılmaya çalışılmaktadır. Eğitim kurumlarına gitmemiş bireylerin okul dışında bu işaretleri ve görevlerini öğrenmesi oldukça zordur. Bu sebeple bireylere örgün eğitimin dışına çıkmadan bu becerilerin kazandırılması önem arz etmektedir.

Noktalama işaretlerinin öğretimi yapılırken öğrenme ve öğretme sürecinde bireylerin hazırbulunuşluğunu dikkate alan, onları sürece dâhil eden, bilgiyi kendilerinin oluşturmasına olanak tanıyan, teknolojik imkânların kullanımına elverişli farklı strateji, yöntem ve tekniklerin kullanımı oldukça önemlidir. Ülkemizde, öğrencileri merkeze alarak öğrencinin öğretim ortamında aktif katılımını sağlayan ve kendi öğrenmelerini inşa etmesini amaçlayan yapılandırmacı yaklaşıma göre eğitim faaliyetleri düzenlenmektedir.

Yapılandırıcı yaklaşıma uygun olarak, öğrenciyi süreçte aktif duruma getiren stratejilerden buluş yoluyla öğretim stratejisi öğretim ortamında önemli bir yere sahiptir. Buluş yoluyla öğretim stratejisi, Bruner tarafından 1960'lı yılların başında oluşturulmuştur ve etkileri hâlâ devam etmektedir. Bu strateji matematik, dil öğretimi ve fen bilimlerindeki konuların öğretimi için oldukça elverişlidir. Literatürde bahsedilen alanlarda yapılan çalışmalar göze çarpmaktadır. Aşçı (2006), buluş yoluyla öğretim ile geleneksel öğretimin 9. sınıf fizik eğitiminde öğrenci başarısına etkisini karşılaştırdığı çalışmasının sonunda, buluş yoluyla öğretim stratejisinin öğrencilerin fiziğe olan ilgilerinin arttırmada daha başarılı olduğunu belirlemiştir. Ünal ve Ergin'in (2006) 7. sınıf fen öğretiminde buluş yolunun öğrencilerin akademik başarılarına, öğrenme yaklaşımlarına ve tutumlarına etkisini incelediği çalışmasında, fen öğretiminde buluş yoluyla öğretimin daha etkili olduğu sonucuna ulaşılmıştır. Fidan (2009), buluş yoluyla geometri öğretiminde öğrencilerin geometrik düşünme düzeyini incelediği çalışmasında, buluş yoluyla geometri öğretiminin daha etkili olduğu sonucuna ulaşmıştır. Bu çalışmaların sonuçlarına bakıldığında buluş yoluyla öğretim

stratejisinin öğrencilerin derse olan ilgisini artırdığı ve öğrencilerin başarısı üzerinde etkili olduğu söylenebilir.

Buluş yoluyla öğretim stratejisinin derslerde uygulanması eğitim ortamında öğrencilerin ilgisini ve tutumunu olumlu yönde etkilemesi göz önüne alındığında, bu stratejinin Türkçe dersinde temel dil becerilerinin öğretiminde uygulanmaya elverişli olabileceğini söylemek mümkündür. Alan yazın incelendiğinde bu stratejinin Türkçe dersinde uygulandığı örneklerin az olduğu görülmüştür. Hâlbuki buluş yoluyla öğretim, öğrencilerin kendi gözlemlerine dayalı olarak öğrenmesini sağlayan, merak duygusunu canlı tutan, onları ipuçlarıyla yönlendiren, problem çözmeyi destekleyen, öğrencilerin sürece etkin katılımını sağlayan bir stratejidir. Bu stratejinin noktalama işaretlerinin öğretiminde etkili olacağı ve öğrencilerin konuya yönelik ilgisini arttıracığı düşünülmektedir. Öğrencinin bilgi ve kurallara kendi çabasıyla ulaşması öğrenmenin kalıcılığını arttıracaktır. Öğrenci seviyesine ve teknolojik gelişmelere uygun etkinliklerle desteklenen bu uygulamanın etkili olacağı düşünülmektedir.

1.5. Araştırmanın Sayıtları

- Öğrenciler, buluş yoluyla öğretim stratejisinin noktalama işaretlerinin öğretimindeki etkisini ölçmek amacıyla hazırlanan başarı testini dikkatlice cevaplamışlardır.
- Araştırma, 5. sınıf öğrencilerini temsil etmektedir.
- Araştırmada kullanılan görüşme formunda öğrenciler samimi cevaplar vermişlerdir.

1.6. Araştırmanın Sınırlılıkları

- Bu araştırma, Kayseri ili, Kocasinan ilçesi Himmetdede Atatürk Ortaokulu ile sınırlıdır.
- Araştırma, 2022-2023 eğitim-öğretim dönemi ile sınırlıdır.
- 14 noktalama işareti ile sınırlıdır.
- Ele alınan noktalama işaretlerinin tüm işlevlerine yer verilmemesi ile sınırlıdır.
- Nicel veri toplama aracı olarak kullanılan Noktalama İşaretleri Başarı Testinde yer alan 44 çoktan seçmeli soru ile sınırlıdır.
- Nitel veri toplama aracı olarak kullanılan üç soruluk görüşme formuyla sınırlıdır.

- Çalışma grubundaki ortaokul 5. sınıf seviyesindeki 23 öğrenci ile sınırlıdır.
- Uygulamanın yapıldığı 10 hafta ile sınırlıdır.
- Buluş yoluyla öğretim stratejisinin kullanımı ile sınırlıdır.

1.7. Tanımlar

Türkçe öğretimi: “Türkçe öğretiminde amaç Türkçeyi doğru, güzel ve etkili öğretmek, Türkçenin giderek gelişmesini, yayılmasını ve gelecek nesillere aktarılmasını sağlamaktır” (Güneş, 2021: 1).

Buluş yoluyla öğretim stratejisi: Bruner (1991: 34), öğrenmenin ve problem çözmenin seçenekleri keşfetmeye dayanmasından dolayı öğretimin öğrencide seçenekleri kolayca bulma yetisini kazandırması gerektiğini belirtmiştir. Bireylerin deneyimlerine bağlı olarak belli ilke, kural ve genellemelere ulaşmasını sağlayan tümevarım düşüncesine dayalı bireyleri süreçte etkin kılan bir stratejidir.

Noktalama işaretleri: “Duygu ve düşünceleri daha açık ifade etmek, cümlenin yapısını ve duraklama noktalarını belirlemek, okumayı ve anlamayı kolaylaştırmak, sözün vurgu ve ton gibi özelliklerini belirtmek üzere noktalama işaretleri kullanılır” (TDK, 2012: 27).

İKİNCİ BÖLÜM

ARAŞTIRMANIN KURAMSAL TEMELLERİ

2.1. Türkçe Öğretimi

Ana dili öğretimi ailede başlar, dinleme ve konuşma becerisinin gelişmesiyle kişinin çevresiyle etkileşimi artar ve bu sayede birey belirli bir dil yetisine sahip olur. Bu süreç, okulda planlı bir sistem içinde daha düzenli ilerler. Sınıf seviyesi ilerledikçe ana dili eğitimi daha kapsamlı olur. Sınıf ortamı; bireylerin hazırbulunuşluğu, gelişim düzeyi, ihtiyaçları ve okulun fiziksel şartları göz önüne alınarak bir plan dâhilinde ayarlanır. Bu sebeple, öğretim ortamının öğrencilere ve fiziksel şartlara göre zengin etkileşime olanak sağlayacak biçimde düzenlenmesi gerekmektedir. Gülerüz (2004: 6), sınıf ortamında eğitim yaşantılarının doğal yaşama uygun düzenlenmesinin ve dinleme, konuşma, okuma ve yazma etkinliklerinde bulunan öğrencilerin dili etkili kullanacağını ifade etmiştir.

Ana dili öğretimi ise Türkçe öğretimi demektir. Bireyin dört temel dil becerisinde başarılı olması Türkçe öğretiminin asıl gayesidir. Biçer (2020: 49), dört temel dil becerisinin birbirinden bağımsız olmayıp birbirini desteklediğini, Türkçe öğretiminde dil becerilerinin birinin bile ihmal edilmeyip uyum içerisinde verilmesinin hedeflendiğini belirtmiştir.

Türkçe öğretimi, diğer alanlardaki başarıyı etkilediği için üzerinde sıkça durulan alanlardan biri olma özelliğini korumaktadır. Bunun bir gereği olarak öğretim yaklaşımları, yöntem ve teknikler güncellenmektedir. Çağın şartları değiştiği için bireylerin yaşanılan dönemin durumuna uyum sağlaması bir zorunluluk

doğurmaktadır. Toplumun, bireylerin ilgi alanı ve ihtiyaçları farklılaşması göz önüne alınarak bu doğrultuda ise Türkçe öğretim yaklaşımları, yöntem ve teknikleri çağa uygun hâle getirilmeye çalışılmıştır. Bu doğrultuda 2006 yılında, geleneksel yaklaşımı esas alan öğretim programları geride bırakılarak yapılandırıcı yaklaşıma göre öğretim programları hazırlanmıştır.

Geleneksel yaklaşım, öğretmen merkezlidir. Buna karşın yapılandırıcı yaklaşımın odak noktası öğrencidir. Öğretmen, bu süreçte yol göstericidir. Öğrenciler, önceki öğrendiklerine dayalı olarak yeni öğrenmeler inşa ederler. Bunu yaparken eleştirel düşünme, hipotez kurma, tartışma gibi üst düzey zihinsel becerileri gelişir. Bilgiyi ezberleme değil, yeniden oluşturma söz konusudur. Özsoy (2015: 55) bilginin bilenden bağımsız olmadığından bireyin çevresiyle etkileşimi, deneyimleri ve bunları kendine göre anlamlandırması sonucu oluştuğunu ifade etmiştir.

Yapılandırıcı yaklaşıma göre hazırlanan 2006 Türkçe Dersi Öğretim Programı pek çok yeniliği beraberinde getirmiştir. Bu yaklaşımla ilk defa karşılan uygulayıcılar çeşitli sıkıntılar yaşamışlardır. Yapılan bazı araştırmalarda yaşanan sorunlar tespit edilerek bunlara çözüm önerileri geliştirilmiştir. Alyılmaz (2010: 743), çalışmasında Türkçe öğretiminin güncel sorunlarını başlıklara ayırmıştır. Bu sorunların kaynağı: programlar, kitaplar, eğitim öğretim ortamları, öğretim metotları, araç- gereçler, merkezî sınav sistemi, Türkçe öğretimiyle ilgili kurumlar, istihdam politikaları, öğretmenler / öğretim elemanları ve öğrencilerdir. Türkçe öğretmeni adaylarıyla yaptığı çalışmasında Çoban (2016: 134); Türkçe öğretim sorunlarını şu başlıklarda toplamıştır: eğitim öğretim programı, aday belirleme süreci, akademisyenler, fiziki imkânlar, okul yönetimi, mesleki gelişimini sağlama, öğretimi planlama ve düzenleme, öğretimi izleme ve değerlendirme, bilişsel özellikler, duyuşsal özellikler, çevre ve alışkanlıklardır. Erdoğan ve Gök (2009) Türkçe öğretmeni ve öğretmen adaylarıyla yaptığı çalışmasında Türkçe öğretim sorunlarını; kazanımların fazla olması, içerik kaynaklı, öğretme-öğrenme süreci, ölçme ve değerlendirme kaynaklı sorunlar olarak tespit etmiştir.

2018 yılında öğretim programları tekrar yenilenmiş, kazanımlarda, içerikte ve ders kitaplarında yeniliğe gidilerek öğretmen kılavuz kitapları kaldırılmış, ders kitabı bir kitapta toplanmıştır. 2018 Türkçe Dersi Öğretim Programı'nda; insan gelişiminin bir bütün olduğu ilkesine göre hareket edildiği, programın bireysel farklılıklar göz önüne alınarak yapılandırıldığı, öğrencilerin gelişim dönemlerine göre hareket edilmesi gerektiği bilgilerine yer verilmektedir.

2019'da Türkçe Dersi Öğretim Programı güncellenmiştir. 1739 sayılı Millî Eğitim Temel Kanunu'nda belirtilen Türk Millî Eğitiminin Genel Amaçları ve Temel İlkeleri'ne göre hazırlanan Türkçe Dersi Öğretim Programında öğrencilerin sahip olması gereken beceriler şöyle sıralanmıştır:

- “Bilgiyi araştırma, keşfetme, yorumlama ve zihinde yapılandırma becerilerinin geliştirilmesi,
- Basılı materyaller ile çoklu medya kaynaklarından bilgiye erişme, bilgiyi düzenleme, sorgulama, kullanma ve üretme becerilerinin geliştirilmesi,
- Okuduklarını anlayarak eleştirel bir bakış açısıyla değerlendirmelerinin ve sorgulamalarının sağlanması,
- Millî, manevi, ahlaki, tarihî, kültürel, sosyal değerlere önem vermelerinin sağlanması, millî duygu ve düşüncelerinin güçlendirilmesi,
- Türk ve dünya kültür ve sanatına ait eserler aracılığıyla estetik ve sanatsal değerleri fark etmelerinin ve benimsemelerinin sağlanması amaçlanmıştır” (MEB, 2019: 8).

Öğretim programıyla ilgili yapılan çalışmaların dışında Türkçe öğretimi alanında öğrencilerin temel dil becerilerini konu edinen çalışmalar da yapılmıştır. Bu çalışmalar, öğrencilerin dil becerileriyle ilgili yaşadığı sorunları belirlemeye yöneliktir. Bu sorunlara yönelik çözüm önerileri geliştirilmiştir. Dinçel'in (2018) çalışmasında ortaokul öğrencilerinin Türkçe dersinde yaşadıkları sorunlar arasında; dinleme metinleri, ortam, Türkçe öğretmeni, dinleme etkinlikleri, öğrenci sorunları bulunmaktadır. Dinleme metinlerinin uzun, gereksiz ve sıkıcı olması, sınıf mevcudunun fazla olması, öğrencilerin gürültü yapması, Türkçe öğretmenin metinleri

kısık sesle ve hızlı okuması, öğrencilerin dikkatinin dağınık olması gibi alt nedenler de tespit edilmiştir.

Konuşma becerisi alanında da sorunlar yaşanmaktadır. Demir ve Gül-Özgül (2019: 874-876), öğretmen görüşleri doğrultusunda ortaokul öğrencilerinin konuşma becerisini incelemişlerdir. Çalışmada; öğrencilerin ifade sıkıntısı ve söz varlıklarının yetersizliği, kalabalık sınıfların öğrencilerin bireysel farklılıklarının tespitini engellediği, dönütün gerekliliği, hazırlıklı konuşmalar yaptırma olanağının az olması, konuşma etkinliklerinin yetersizliği, öğrencilerin mahallî unsur özellikler sebebiyle ölçünlü dil özelliklerine hâkim olmadığı, sonuçlarına ulaşılmıştır.

Okuma becerisi alanına bakıldığında sorunlar yaşandığı görülmektedir. Bilge ve Sağır (2017: 85-86), ortaokul öğrencilerinin okuma hatalarını inceledikleri çalışmada; sesli okuma sırasında tekrar, atlama, yanlış okuma ve ekleme olduğunu tespit etmişlerdir. Öğrencilerin bir kısmının mesafe ayarlayamama, mırıldanma, kalem-parmakla takip etme, heceleme, sallanma, harfe takılma, kâğıtla oynama vb. davranışları sergiledikleri gözlemlenmiştir.

Dil bilgisi konusu yine üzerinde çok çalışılan ve öğrencilerin sorunlar yaşadığı bir alandır. Ekinci-Çelikpazu (2015: 356-357) çalışmasında, ortaokul Türkçe dil bilgisi öğretimini Türkçe öğretmenlerinden aldığı görüşler neticesinde incelemiştir. Türkçe öğretmenlerinin birçoğu; dil bilgisi öğretimini gerekli gördüğünü, ders kitabındaki etkinliklerin konunun öğretiminde nicelik ve nitelik açısından yetersiz olduğunu, ön bilgisi olan öğrencilerin dil bilgisi konularını öğrenmede istekli olduğunu belirtmiştir.

Yapılan çalışmaların ortak sonucu, öğrencilerin temel dil becerilerini kazanmada hâlen sorun yaşadığını göstermektedir. Öğretim programları yenilenmesine rağmen sorunlar devam etmektedir. Bu sonuçlardan anlaşılmaktadır ki öğretim programlarında bahsedilen yapılandırmacı yaklaşıma uygun farklı strateji, yöntem ve tekniklerin araştırılması, incelenmesi ve uygulanması gerekmektedir. 2019 Türkçe dersinde Türkçe Dersi Öğretim Programı'nda uygulanması önerilen uygulamalar arasında sayılabilecek stratejilerden biri ise bazı derslerde yeri geldikçe başvuru alan, bireyleri

süreçte aktif kılan ve onların öğrenmelerini deneyimlerine bağlı kılan buluş yoluyla öğretim stratejisidir.

2.2. Buluş Yoluyla Öğretim Stratejisi

Buluş yoluyla öğretim stratejisini Bruner, 1960'lı yıllarda oluşturmuştur. Bireylerin kendi deneyimlerine bağlı olarak belli ilke, kural ve genellemelere ulaşmasını sağlayan, tümevarım düşüncesine dayalı olan bu strateji bireyleri öğrenme sürecinde etkin kılmayı amaçlamaktadır. “Bu süreçte öğrencinin bir tanımı, bir kuralı ve bir ilkeyi kendi gayretiyle keşfetmesi esas alınmıştır, bu sebeple buldurma yöntemi veya keşfetme yoluyla öğrenme olarak da isimlendirilmiştir. Öğretim ortamında öğretmen öğretmez, öğrenci aktiftir ve sınıf içi etkileşim de üst düzeydedir” (Göçer, 2017; Oruç, 2007; Arıcı, 2006; Aşçı, 2006).

Öğretmen, bu stratejiyi kullanırken öncelikle öğrencide merak duygusu uyandırmalıdır. Bu yolla öğrenciyi süreçte öğrenmeye istekli hâle getirebilir. Bruner'e (1991) göre keşfin başlamasında merakı sağlamak için belirsizlik sağlanmalı; sıradan bir görevin keşif arzusunu az uyandırdığı, belirsizliğin fazla olmasının kargaşa ve heyecana yol açarak keşfetme arzusunu öldürebileceği unutulmamalıdır. Bu süreçte belirsizliğin düzeyi iyi ayarlanmalıdır. Öğrencide konuya ilişkin merak sağlandıktan sonra içsel motivasyon sağlanmalıdır. İçsel motivasyonu olan öğrenci, sürece etkin katılacak ve dersin her aşamasında rol alacaktır. Yakışan (2017: 20), bireyin kendisinde yeni kavramları öğrenmek ve öğretim sürecini daha ileriye taşıma gücü bulmasında içsel motivasyonun önemini belirterek bu motivasyonla öğrencinin yeni durumlar keşfedebileceğini ifade etmiştir.

Süreçte sezgisel düşünme, aktif katılım ve tümevarım düşüncesi dikkat edilmesi gereken hususlardandır. Buluş yoluyla öğrenme sezgisel düşünmeyi de zorunlu kılmaktadır. Buluş yoluyla öğretimde öğrencinin derse aktif katılımı öğretim sürecinin verimli olması ve amacına ulaşması için çok önemlidir. Bu süreçte tümevarım yoluyla özelden genele ulaşmak amaçlanmaktadır. Sülün vd. (2006: 53), tümevarım

yönteminin kullanıldığı buluş yoluyla öğretimde; özelden genele, basitten karmaşığa doğru bir yol izlendiğini ifade etmişlerdir.

Düzeltilme ve dönütün veriliş biçimi, yer ve zamanı da iyi ayarlanmalıdır. Öğretmen, düzeltmenin veriliş biçimine de dikkat ederek öğrenciye uygun biçimde yol göstermeli ve doğruya kendisinin ulaşmasına yardım etmelidir. Ün-Açıköz'e (2004: 74) göre problem çözmeye kolaylaştırıcı yöntemlerin kullanımı özendirilmeli ve öğrenene mantıklı tahminlerde bulunma fırsatı verilmeli, sezgisel olarak yapılan yanlışlar öğrencinin öz güveni zedelemeyen düzeltilmelidir. Düzeltilme ve dönütten sonra doğru cevabı bulanlara pekiştirme amaçlı ödül verilmelidir. Bruner (1991: 33), ilerleyen süreçte öğretmenin övgü gibi dış ödüller yerine öğrencinin karmaşık bir problemi kendi başına çözmeye doyumunu iç ödüllere kaydırmasını, anında ödüllendirmeden gecikmeli ödüllendirmeye geçilmesi gerektiğini belirtmiştir.

Buluş yoluyla öğretme stratejisi uygulanış şekline göre iki başlıkta incelenmektedir:

2.2.1. Yapılandırılmış Buluş

Öğretmen, yapılandırılmış buluşu uygularken ders planlanmasında hedef ve davranışları önceden belirleyerek süreci başlatır. Öğrenciye kılavuzluk ederek onların hedeflenen sonuca ulaşmalarına yardımcı olur. Senemoğlu (2007: 472), öğretmenin hedef ve davranışları belirleyerek keşfedilecek ilke, kavram ya da çözüme dair bilgileri, örnekleri vb. düzenlediğini ve sorduğu sorularla öğrencilerin veri analizi yapıp sonuca ulaşmalarına yardımcı olduğunu belirtmiştir.

2.2.2. Yapılandırılmamış Buluş

Yapılandırılmamış buluşta ilke, kavram veya genellemelere ulaşmak için bir planlama söz konusu değildir. Bu süreçte keşfetme kendiliğinden gerçekleşir. Senemoğlu (2007: 473) yapılandırılmamış buluşu; bir bilim insanının bir araştırma projesi üstünde çalışırken tasarlamadan herhangi bir ilkeyi, kavramı bulmasına benzetmiş, kendisi için yeni olan ve birçok kez uyguladığı bu buluşun insan için çok değerli bir ödül olduğunu belirtmiştir. Yapılandırılmamış buluş, zaman açısından ekonomik olmadığı

ve işi şansa bırakmanın her zaman istenen sonuca ulaştırmadığı için çok tercih edilmez. Ayrıca bu buluş daha çok okul öncesi çocuklar için uygundur.

2.2.3. Buluş Yoluyla Öğretimin Faydaları

Buluş yoluyla öğretmede, öğrenme sürecinde konunun öğrenci için anlamlı, faydalı ve hatırlanabilir biçimde seçildiği, merak duygusu iyi ayarlandığı sürece öğrencide konuyu öğrenmeye ilişkin ilgi ve istek artacaktır. Ünal ve Ergin'e (2006: 38) göre buluş yoluyla öğrenme, öğrencinin konuya ilişkin güdüsünü arttırarak konu hakkında tam ve derinlemesine bilgi sahibi olabilmesine yardım eder. Senemoğlu'na (2005: 470) göre bu stratejinin en önemli üstünlüğü; öğrencide merak duygusu uyandırması, cevapları buluncaya kadar güdülenmişlik düzeyini devam ettirebilmeyi ve öğrenciyi bilgiyi analizi etme, uygulama ve sentez yapma konusunda zorlamasıdır.

Öğrenciler bilgi, kural ve ilkelere kendi çabalarıyla ulaştıkları için öğrenme daha kalıcı olacaktır. Yapararak ve yaşayarak öğrenme ilkesi burada devreye girmektedir. Köksal (2017: 159) da öğrencilerin kendi buldukları bilgileri daha önemli gördüklerinden dolayı bu yolla öğrenmenin daha kalıcı olabileceğini düşünmektedir.

Buluş yoluyla öğrenmeden elde edilecek faydaları şu şekilde sıralayabiliriz:

- “Zihinsel potansiyeli, içsel motivasyonu, merak ve öğrenme isteğini artırır.
- Problem çözme yeteneğini geliştirerek bilgi işleme sürecinde bilgilerin daha iyi hatırlanmasını, yeniden organize edilmesini, düzenlenmesini, özellikle zor ya da karmaşık konuların daha kolay öğrenilmesini sağlar.
- Öğrencileri bağımsız olarak problem çözmeye yönlendirir ve problem çözmeyi destekler” (Şen, 2011:109).

2.2.4. Buluş Yoluyla Öğretimin Sınırlılıkları

Buluş yoluyla öğretmenin faydaları olduğu gibi çeşitli sınırlılıkları da mevcuttur. Bu strateji; matematik, dil öğretimi ve fen bilimleri gibi dersler için uygunken tekrarı yaşanmayacak durumların öğretimi için uygun değildir. Duman vd. ne (2013) göre

buluş yoluyla öğretme stratejisi genellemelerin ve kavramların öğretimine uygun olmasına rağmen olguların öğretilmesinde uygun değildir.

Zamanı verimli kullanmak ve belirlenen amaçlara ulaşmak için dersin iyi planlanması gerekmektedir. Öğrenci merkezli olan bu stratejinin kalabalık sınıflarda uygulanması zorlayıcı olabilir. Yıldız vd. (2008: 293), buluş yoluyla öğretimin kontrol edilmediği ve iyi planlanmadığı durumlarda fazla zaman kaybına neden olduğunu ifade etmişlerdir. Bu süreçte zamanı iyi kullanmanın yanında ders araç gereçlerinin maliyetini de düşünmek önemlidir. Erden ve Akman (2015: 177), bu yolla öğrenmenin çok zaman aldığını, fazlasıyla araç gereç gerektiği için maliyetli olduğunu ve her konunun bu stratejiye uygun olmadığını belirtmişlerdir. Bu stratejiyi kullanırken öğrencilerin hazırbulunuşlukları ve gelişim düzeyi dikkate alınmalıdır. Şahin (2008: 190), öğrencilere sunulan örneklerin güçlüğü her zaman istenen düzeyde olmadığı için bazı öğrencilerin cevaba doğrudan giderek diğer öğrencilerin düşünme olanağını ortadan kaldırdığını belirtmiştir.

2.2.5. Buluş Yoluyla Öğretimin Planlanması

Buluş yoluyla öğretimde planlama; öğrencilerin seviyesi, konu, zaman ve araç-gereçler düşünülerek ayrıntılı biçimde yapılmalıdır. Planlama basamakları aşağıda açıklanmıştır:

- “Öğrencilere kazandırılacak hedef ve davranışlar önceden belirlenmeli,
- Kavramlara, genellemelere ve çözümlere ulaştıracak örnek durumlar belirlenmeli,
- Örneklerin basitten karmaşığa, öğrencinin merakını uyandıracak ve sürdüreceği biçimde sıralanmasına da dikkat edilmelidir. Önce basit örnekler daha sonra karmaşık örnekler verilebilir. Yine de öğrencinin başardığını gösterecek örnekler verilmeli,
- Planlamada zaman faktörüne dikkat etmek gereklidir” (Senemoğlu, 2005: 473-474).

2.2.6. Buluş Yoluyla Öğretimin Uygulanması

Buluş yoluyla öğretme yaklaşımında öğretmen bir bilgi aktarıcısı değil, yol göstericidir. Öğrenci, öğretmenin verdiği örnekler ile kavramlara ve genellemelere ulaşmak için kendisi uğraşmaktadır. Buluş yoluyla öğretimin adımları şu biçimdedir (Jacobsen vd.; 1985 akt. Duman vd., 2013):

- Öğretmenin örneği sunması,
- Öğrencinin örneği tanımlaması,
- Öğrencinin, yeni örneği tanımlaması ve ilk örnekle karşılaştırması,
- Öğretmenin ek örnekler ve olumsuz örnekler vermesi,
- Öğrencinin örnekleri karşılaştırarak farklı olanları belirlemesi,
- Öğretmenin öğrenciden örneklerin özelliklerini ya da örnekler arasındaki ilişkileri bulmasını istemesi,
- Öğrencinin tanımı ya da ilişkiyi açıklaması,
- Öğretmenin öğrencilerden ek örnekler istemesi.

Bunlara ek olarak Sönmez'in (2017: 106-107), verdiği bilgilerden de bahsetmekte fayda vardır.

- “Hedef davranışlar kavrama, analiz ve değerlendirme; tepkide bulunma ve değer verme basamaklarından en az birinde olmalı,
- Öğrencilere açık uçlu sorular sorulmalı, biraz beklendikten sonra öğrencilerden yanıt alınmalı, gerekçe istenerek doğru cevap bulunana kadar sınıfta tartışma ortamı sağlanmalıdır. Pekiştireç verilmeli, gerekçe istenmeli,
- Öğretmen, genellikle tümevarım, aklın tekrar probleme dönmesi, anoloji, diyalektik akıl yürütme türlerini kullanmalı,
- Öğretmen, tartışmanın odak noktadan çıkmasına izin vermemelidir.”

2.3. Noktalama İşaretleri

İnsanlar, varoluşundan bu yana kendini ifade etme ihtiyacı duymuştur. Bunu, sözlü anlatımla yapmanın dışında zamanla kalıcılığı sağlamak için kendini somut yollarla ifade biçimini bulmuştur. Kalıcılığı ise yazıyı icat ederek sağlamıştır. Zamanla yazı konusunda yetkinleşerek duygu, düşünce, tasarı ve izlenimlerini daha sistematik, planlı, doğru ve etkili biçimde aktarmanın yolunu yazılı anlatımla bulmuştur. Yazılı anlatım insanların birtakım sembolleri kullanarak duygu, düşünce, izlenimlerini ve hayallerini anlattığı, kalıcılığı sağlayan bir ifade biçimidir. İnsanlar, zamanla bu konuda yetkinleşmiş kültürünü, deneyimlerini, bilgi birikimini ve tarihini kuşaktan kuşağa etkili ve anlaşılır biçimde yazılı metinlerle aktarmayı başarmıştır. Bu yazılı

metinleri gelişigüzel olmaktan, düzensizlikten kurtaran, verilmek istenen mesajın doğru aktarılmasını sağlayan birtakım kurallar ortaya çıkarmıştır. Bu kurallara uymak yazılı metnin etkili olmasını ve okuyucular tarafından doğru anlaşılmasını sağlamaktadır. Bu kurallardan bazıları yazım kurallarıdır. Yazım kurallarına uymak belli kalıplar çerçevesinde hareket edilmeyi sağlayarak dil kullanıcıları arasında iletişimin doğru gerçekleşmesini ve mesajın doğru aktarılması imkânını verir. Maden (2013: 29), yazarak veya konuşarak anlatım gerçekleştirilirken belirli kurallara uymak zorunluluğunu, buna uyulmadığı takdirde aktarılan düşüncenin karşı tarafta bir etki bırakmayacağını ifade etmiştir. Bu kuralların dil kullanıcıları tarafından iyi bilinmesinin gerekliliği ön plana çıkmaktadır.

Yazılı anlatımda dikkat edilmesi gereken hususlardan biri de noktalama işaretlerinin doğru kullanılmasıdır. Konuşma sırasında duygu ve düşüncelerimizi etkili ve doğru bir biçimde ifade edebilmek için kullandığımız jest, mimik, vurgu ve tonlamaların yazılı anlatımda karşılığı noktalama işaretleridir. şengül ve Öz-Durmuş (2021: 286) noktalama işaretlerini cümlelerin mimiklerine benzeterek, beden dilimizi kullanmadığımızda anlatımın ifadesiz olacağını, anlatmak istediklerimizi destekleyemeyeceğini, noktalama işaretlerini kullanmadan yazdığımız bir yazının da anlatmak istediklerimizi tam olarak aktarmayacağını belirtmiştir. Noktalama işaretleri anlatımın daha akıcı ve etkili olmasını sağlayarak metnin doğru anlaşılmasını, birtakım duygu ve düşüncelerin harekete geçirilmesini sağlar.

Duygularımızı, düşüncelerimizi ve izlenimlerimizi doğru, anlaşılır ve etkili ifade etmemizin yolu noktalama işaretlerinden geçtiği için noktalama işaretlerinin görevlerini bilmek ve bu işaretleri doğru kullanmak vermek istediğimiz iletinin doğru anlaşılmasını sağlayacaktır. “Duygu ve düşünceleri daha açık ifade etmek, cümlelerin yapısını ve duraklama noktalarını belirlemek, okumayı ve anlamayı kolaylaştırmak, sözün vurgu ve ton gibi özelliklerini belirtmek üzere noktalama işaretleri kullanılır” (TDK, 2012: 27). Maden (2013: 32), bir metni doğru şekilde okumayı ve anlamayı sağlayan noktalama işaretlerinin farklı işlevleriyle metnin içeriğinin doğru ve zengin bir şekilde verilmesinin anahtarı olduğunu belirtmiştir. Yiğit (2018: 15); noktalama işaretlerini bir yazıyı anlayarak okumayı ve yazarken başkaları tarafından anlaşılmayı

sağlayan şifreler olarak tanımlamış, beyin tarafından bu şifrelerin doğru kodlanmasıyla doğru okuma ve yazmanın gerçekleşeceğini belirtmiştir. Metnin doğru anlaşılması için noktalama işaretlerinin kullanılması gereklidir. Yıldırım (2016: 22), noktalama işaretlerini trafik işaretlerine benzetmiş, güvenli bir seyahat için trafik işaretleri ne kadar önemliyse yazılı anlatımın anlaşılır olmasında da noktalama işaretlerinin önemli olduğunu ifade etmiştir.

Noktalama işaretleri bir metni okurken okuyucuya vurgu, tonlama ve duraklama gibi hususlarda yol gösterir. Edebî metinleri okurken bunu fazlasıyla hisseder ve bu işaretlere ihtiyaç duyarız. Noktalama işareti kullanılmayan metinleri okurken okuduklarımızı ayrıştırmada zorlanabilir, belirsizlik ve duraksama yaşayabilir, duygularımızı istediğimiz gibi yansıtmakta zorluklarla karşılaşabiliriz. Yıldız'a (2002: 8-9) göre noktalama işaretlerinin yazının anlaşılmasını kolaylaştırma, cümleleri ayrıştırarak anlamı etkili kılma, okumayı düzenli yapma, okuyucunun ilgisini uyanık tutma, anlamın aydınlığa kavuşmasını sağlama vb. işlevleri dil öğretiminin önemli bir boyutudur. Kalfa (2000: 185) ise, yazıda konuşmanın özelliklerini vermede kelimelerin kifayetsiz kaldığı durumlarda noktalama işaretlerinin devreye girerek heyecanı, soru sorarken vurguyu, sözcük türleri ve ögeler arasındaki duraklamayı, yargının tamamlandığında nefes almayı yazıda gösterdiğini belirtmiştir. Kırboğa (2019: 13) ise noktalamanın yazıda anlam karışıklığını önlediği gibi yazarın duygu durumunun okuyucu tarafından anlaşılmasını sağladığını; sesteki değişiklikleri, dalgalanmaları, ton farklılaşmalarını göstererek yazının bel kemiğini oluşturduğunu belirtmiştir. Kolay ve anlaşılır bir anlatım için noktalama işaretlerini doğru kullanmak çok önemlidir. Bu sebeplerden ötürü noktalama işaretlerinin öğretilmesi hem sanatsal metinlerin amacına ulaşması hem de iletişim alanında sıkıntı yaşanmaması için dikkat edilmesi gereken bir konudur. Pilancı (2000: 40) noktalama işaretlerinin görevinin iyi bilinmesinin; hızlı ve çok okuma yeteneklerini güçlük çekmeden, yorulmadan, anlatım bulanıklığına düşmeden geliştirdiğini belirtmiştir.

Noktalama işaretlerinin yazım konusunda da kullanıcılara yardımcı olduğunu hatırlatmakta fayda vardır. Nitekim bununla ilgili olarak Özbay (2013: 184); bu işaretlerin birer imla değerine sahip olduğunu belirterek noktanın kendisinden sonra

gelen harfin büyük olacağını gösterdiğini, noktalama işaretlerinin anlam ve ses değerine katkı sağladığını ifade etmiştir. Aynı işlev, soru işareti ve ünlem işareti için de geçerlidir. Virgül ve noktalı virgülün kullanıldığı yerde sözcüğün küçük harfle yazılması gerekliliği kullanıcıya yardımcı olmaktadır. Yanlış anlaşılmanın önüne geçerek anlatım bozukluğunu önlemek gibi bir görevi de vardır. Örneğin: “Genç hastaya doğru hızla yaklaştı.” cümlesinde “genç” sözcüğünden sonra virgülün kullanılmaması hastanın genç olduğu anlamına gelerek anlam karışıklığına neden olmuştur. Hâlbuki burada kastedilen, genç birinin hastaya doğru hızla yaklaşmasıdır. Cümlenin doğrusu: “Genç, hastaya doğru hızla yaklaştı.” şeklindedir. Virgülün kullanılmaması anlatım bozukluğuna sebebiyet vermiştir.

Noktalama işaretlerinin işlevleri ve faydaları çok olmasına rağmen günümüzde bu işaretler; öğrenilmesi, uygulanması zor ve uğraştırıcı olarak nitelendirilen, önemi fark edilmeyen ve bazı kullanıcılar tarafından ihmal edilen işaretlerdir. Hâlbuki sağlıklı bir iletişim için noktalama işaretlerinin kullanılması çok gereklidir. Ergin (2009: 95) de doğru bir sözlü anlatımı doğru bir yazılı anlatımla desteklemenin noktalama işaretlerinin kullanım amacı olduğunu, bu işaretlerin kullanımının işleve yönelik olmasını ve süs ya da ayrıntı olarak görülmemesi gerektiğini belirtmiştir. Atasoy (2009: 28) noktalamanın okuyucular için yol gösterici olduğunu, bir yığın bunaltıcı kural olarak görülmemesini, anlatım tarzı olan noktalama kullanışlarının ve yaygın noktalama kurallarının sağlıklı bir iletişim için gerekli olduğunu belirtmiştir. Noktalama işaretlerinin kullanımı bireylere bırakılmamalı ve etkili biçimde öğretilmelidir. Aksi takdirde ortaya bir karmaşa çıkar ve bu durum yazı dilinin istenmeyen bir yola girmesine sebep olur. Bu yüzden noktalama işaretlerinin kullanımı standart olmalı ve yazı dilini kullanan herkes bu kurallara uymalıdır. Arı ve Keray (2012: 41), noktalama işaretleri olmadan yazılan bir yazıda yazarın mesajının anlaşılır ve nitelikli bir sesli okuma gerçekleştirilemeyeceğini, dili kullanan herkesin kendisine göre noktalama işareti kullandığı durumda yazı dilinde karmaşa olacağını ifade etmiştir. Yakıcı vd. (2008: 339), yerinde kullanılan noktalama işaretlerinin yararlarının açık olduğunu vurgulayarak gereksiz ve yanlış kullanılan bu işaretlerin yazıyı karmaşık bir duruma soktuğunu ve kullanımlarda dikkatli olunması gerektiğini belirtmişlerdir.

Noktalama işaretleri yazılı anlatım için önemli bir konu olduğu için öğretimi özenle ve doğru biçimde yapılmalıdır. Bu sebeple ilk okuma yazma döneminden itibaren noktalama işaretlerinin işlevleri öğretilmektedir. Karabuğa (2011: 10), temel okuma ve yazma öğretiminin ardından yazılı dilin kurallarının da öğretildiğini ve bu aşamada yazılı dilin bel kemiği noktalama işaretlerinin ve yazım kurallarının öğretiminin ön plana çıktığını ifade etmiştir. Bu sebeple noktalama işaretlerinin doğru yöntem ve tekniklerle kullanılarak öğretilmesi, bu bilgilerin hayata geçirilmesinde ve kalıcı olmasında önemli rol oynamaktadır. Temelde bu bilgilerin verilmesi diğer dönemlerde noktalama işaretlerinin hayata geçirilmesine katkı sağlayacaktır. Şahin vd. (2011: 258), bugün üniversite mezunlarının hatta akademisyenlerin bile noktalama işaretlerini kullanmada yetersiz olduğunu belirterek bunun sebebini, eğitim sistemimizin bütün kademelerinde noktalama işaretlerinin yanlış yöntem ve tekniklerle öğretilmeye çalışılmasına bağlamışlardır. Yanlış yöntem ve tekniklerle noktalama işaretlerinin öğretiminin süregelen bir sorun olduğu ortadadır. Bu sebeple noktalama işaretleri ezbercilikten kaçınarak öğretilmeli, kurallar günlük hayattan verilen metinlerle, yazışma örnekleriyle, doğru kullanımın yer aldığı metinlerle sezdirilmelidir. Öğrencinin süreçte etkin olduğu, çağın şartlarına uygun yöntem ve teknikler kullanılmalıdır. Noktalamanın olmadığı ve yanlış anlaşılmanın gerçekleştiği metinler de kullanılarak noktalama işaretleri tercih edilmediğinde iletişimin nasıl bir hâl alacağı da gösterilebilir. Karakoyun'a (2010: 14) göre bu konunun öğretiminde teorik bilgiler yerine metinlerden örnek kullanımlarla dikkat çekilmeli ve noktalama işaretleri kullanılmadığında oluşacak anlam kaymaları, telaffuz hataları veya okuma zorlukları öğrencilere fark ettirilmelidir. Kurudayıoğlu ve Dölek'e (2018: 373) göre noktalama işaretleri; yazılı anlatım çalışmalarıyla öğretilmeli, ayrı bir ders olarak yapılmamalı, imla kılavuzundan yararlanılmalı, işaretlerin okuma değeri belirtilmelidir. Bireylerin noktalama işaretlerinin kullanımını doğru öğrenmesi ve kullanması için onları merkeze alan, etkin kılan ve eğlendiren etkinliklerin kullanılmasında fayda vardır.

2.4. Noktalama İşaretlerinin Görevleri ve Ders İşleniş Örnekleri

“Noktalama işaretlerinden nokta, virgöl, noktalı virgöl, iki nokta, üç nokta, soru, ünlem, tırnak, ayraç ve kesme işaretleri ait oldukları kelimelere bitişik olarak yazılır ve kesme dışındaki işaretlerden sonra bir harf boşluğu ara verilir” (TDK, 2012: 27).

2.4.1. Nokta (.)

1. Cümlelerin sonuna konur: *Cumhuriyet 1923 yılında ilan edilmiştir.*

“*Sepetli motosikletin gürültüsünü duyuncaya kadar arka bahçede bekledim.*” (Oğuz Atay)

2. Bazı kısaltmaların sonuna konur: *Doç.* (doçent), *Cad.* (cadde), *Mah.* (mahalle), *No.* (Numara), *s.* (sayfa), *Ar.* (Arapça), *T.* (Türkçe) vb.

3. Sayılardan sonra sıra bildirmek için konur: 5. (beşinci), 26. (yirmi altıncı); *III. Murat, II. Henry, XIV. Yüzyıl; 8. Cadde, 99. Sokak*

4. Arka arkaya sıralandıkları için virgülle veya çizgiyle ayrılan rakamlardan yalnızca sonuncu rakamdan sonra nokta konur: *22, 26 ve 30. maddeler; IV – VII. yüzyıllar arasında* vb.

5. Bir yazının maddelerini gösteren rakam veya harflerden sonra konur:

I.	1.	A.	a.
II.	2.	B.	b.

6. Tarihlerin yazılışında gün, ay ve yılı gösteren sayıları birbirinden ayırmak için konur: *19.5.1919, 23.V.1920* vb.

UYARI: Tarihlerde ay adları yazıyla da yazılabilir. Bu durumda ay adlarından önce ve sonra nokta kullanılmaz: *25 Mayıs 2022, 6 Haziran 1929* vb.

7. Saat ve dakika gösteren sayıları birbirinden ayırmak için konur: *Otobüs 22.30’da hareket etti. Veli toplantısı 15.00’te başladı.*

“*Saat 22.30 ile 24.00 arası neredeydiniz?*” (Ahmet Ümit)

8. Kitap, dergi vb.nin künyelerinin sonuna konur:

“*Semra Alyılmaz ve Kübra Şengül, Yabancı Dil Olarak Türkçe Öğretiminde Dil Öğrenme Stratejileri, Kesit Yayınları, İstanbul, 2017.*”

9. Dört ve dörtten çok rakamlı sayılar sondan sayılmak üzere üçlü gruplara ayrılarak yazılır ve araya nokta konur: 5.600, 928.055, 56.164.755 vb.

10. Genel ağ adreslerinde kullanılır: <http://eba.gov.tr>

11. Matematikte çarpma işareti yerine kullanılır: $6.8=48$, $15.5=75$ vb.

2.4.1.1. Ders İşleniş Örneği 1

Öğretmen, akıllı tahtadan noktalama işaretleriyle ilgili sunumu açar. Sunumda noktanın kullanılmadığı cümleler yer almaktadır. Öğrencilere bu cümlelerden ne anladıklarını sorar. Düşüncelerini arkadaşlarıyla paylaşmalarını ister.

Ahmet sabah erkenden kalkıp elini ve yüzünü yıkadı çantasını hazırladı kahvaltısını yapıp okul kıyafetlerini giydi evden çıktı servise doğru yürüdü

Öğrencilerden görüş alındıktan sonra cümlelerde neye ihtiyaç duyulduğu sorulur. Sonrasında ise cümlelerde karışıklığı önlemek için birtakım noktalama işaretleri kullanıldığı ve bu işaretlerin yazı yazarken işimizi kolaylaştırdığı ve yazımızı okurken bize doğru anlaşılma da çeşitli kolaylıklar sağladığı bilgisi verilir. Öğretmen, bugünkü derste bazı örnekler vereceğini, onlardan bu örneklerin üzerinde düşüncelerini, örneklerin benzerlik ve farklılıklarını bularak bazı kuralları ifade etmelerini isteyeceğini belirtir ve örnek cümlelere geçer.

Arda annesinin aldığı oyuncacı beğenmedi.

Bu cümlede neden nokta kullanılmıştır?

Arda annesinin aldığı oyuncacı beğenmedi

Bu cümlede neden nokta kullanılmamıştır?

Sizce hangi cümle doğrudur? Neden?

Tembellik insanı esir yapar.

Bu cümleler ilk cümleye benziyor mu?

Bu örneklerden hareketle noktanın görevini söyleyebilir misiniz?

Öğrencilerin cümlelerin sonuna nokta konur, cevabına ulaşması beklenir.

Ardından öğrencilerden ek örnekler istenir ve öğrencilere dönüt verilir.

Kitabımı okumak için 19.45'te odama gittim.

Bu cümlede saat ve dakika arasında neden nokta kullanılmıştır?

Kitabımı okumak için 19 45'te odama gittim.

Bu cümlede neden nokta kullanılmamıştır?

Sizce hangi cümle doğrudur? Neden?

LGS 09.30'da başlayacak.

Bu cümledeki noktanın kullanımını sizce doğru mu? Neden? Bu cümle ilk örneğe benziyor mu?

Bu örneklerden hareketle noktanın görevini söyleyebilir misiniz?

Öğrencilerin, saat ve dakikayı ayırmak için nokta kullanılır, cevabına ulaşması beklenir. Öğrenciler beklenen cevabı veremezse öğretmen tarafından ipuçlarıyla gerekli yönlendirmeler yapılır. Doğru cevabı veren öğrencilere sözlü pekiştirme verilir. Öğrencilerden ek örnek istenir.

Noktanın yaygın işlevleri etkinlik örneğinde olduğu gibi buluş yoluyla öğretme stratejisine uygun olarak anlatıldıktan sonra değerlendirme bölümüne geçilir.

Değerlendirme

Öğretmen, üstünde noktanın kullanımıyla ilgili örnek cümlelerin yazdığı balonları sınıfa getirir. Öğrencilerden noktanın yanlış kullanıldığı cümlelerin yazılı olduğu balonları patlatmalarını ister. Geriye kalan cümleler noktanın doğru kullanıldığı cümlelerdir.

- *Akşam 18.00'de maçımız var.*
- *Dr. Işık Bey'in işi çıktığı için randevumuz ertelendi.*
- *Annem, 19.12.1986 tarihinde dünyaya gelmiş.*
- *Elmas deneme sınavında ilçede 5. olmuş.*

- Hay Allah, az daha kaza yapıyorduk.
- Bugün derste 4.5'in 20 olduğunu öğrendik.
- 55.967 sayısı beş haneli bir sayıdır.
- Hesabımda kalan para 178.15 TL idi.
- Okuldan sonra sinemaya gidecek misiniz.

Şekil 2. 1. Balon Patlatma Etkinliği

2.4.2. Virgül (,)

1. Birbiri ardınca sıralanan eş görevli kelime ve kelime gruplarının arasına konur:

“Altında, üstünde, yanında, yönünde dükkân yoktu.” (Orhan Kemal)

2. Sıralı cümleleri birbirinden ayırmak için konur:

“Numi kafasına önüne eğdi, kendisine baktığını bildiği Surza ile göz göze gelmek istemiyordu.” (Azra Kohen)

3. Uzun cümlelerde yüklemden uzak düşmüş olan özneyi belirtmek için konur:

“Bahar, geçici ömrünün geri kalanını Adalar’da geçirmek üzere o gönül açan yerlere çekilmiş gibi oralarda tazelik ve canlılıkla duruyor.” (Ahmet Rasim)

4. Cümle içinde ara sözleri veya ara cümleleri ayırmak için ara sözlerin veya ara cümlelerin başına ve sonuna konur:

“Bir gün, hâlâ aklımdadır, bir Cuma günü akşamı Raif Efendi’nin başucundaki iskemleye oturmuş, hiç konuşmadan, onun göğsü hırıldayarak nefes alışını seyrediyordum.” (Sabahattin Ali)

5. Anlama güç kazandırmak için tekrarlanan kelimeler arasına konur:

Kopar sonbahar tellerinden,

Derinden, derinden, derinden,

Biten yazla başlar keder musikisi. (Yahya Kemal BEYATLI)

6. Tırnak içinde olmayan alıntı cümlelerinden sonra konur:

Sinemaya gitmek için annemden izin alacağım, dedi.

7. Konuşma çizgisinden sonraki alıntı cümlesinin bitimine konur.

–Ben Hasan'ın yanına gideceğim, dedim. (Ömer Seyfettin)

8. Edebî eserlerde konuşma bölümünden önceki ifadenin sonuna konur:

“Durmuş bu ihtiyar efendiyi kendisiyle eğleniyor sandı. Önüne baktı. Utandı. Fakat Müstakim Efendi yine,

– Senede bir kuruş, dedi. Yalnız bu kadar değil. Bir de nasihat vereceğim.” (Ö. Seyfettin)

9. Kendisinden sonraki cümleye bağlı olarak ret, kabul ve teşvik bildiren *hayır, yok, evet, peki, pekâlâ, tamam, olur, hayhay, başüstüne, öyle, haydi, elbette* gibi kelimelerden sonra konur: *Evet, seninle sinemaya geleceğim.*

Peki, bundan sonra ne yapmayı düşünüyorsun?

“Haydi, bir kayak tutup gezelim. Bu gece mehtap var.” (Sabahattin Ali)

10. Bir kelimenin kendisinden sonra gelen kelime veya kelime gruplarıyla yapı ve anlam bakımından bağlantısı olmadığını göstermek ve anlam karışıklığını önlemek için kullanılır:

“Diğerleri onun esprisine gülerken o, kitabı Todd'a verdi.” (N.H. KLEINBAUM)

11. Hitap için kullanılan kelimelerden sonra konur:

Sayın Vali,

Sevgili Ablacığım,

Kıymetli Dostum,

12. Sayıların yazılışında kesirleri ayırmak için kullanılır: *45,9 (kırk beş tam, onda dokuz), 56,13 (elli bir tam, yüzde on üç)*

13. Metin içinde art arda gelen zarf-fiil eki almış kelimelerden sonra konur:

“Yerdeki karolara bakarak, hiçkırıklarımın arasını gitgide uzatarak, yer yarılrsa da içine girsem diye dualar ederek oturup bekledim.” (Jose Mauro de Vasconcelos)

UYARI: Metin içinde zarf-fiil eki almış kelimelerden sonra virgöl konmaz:

“Üç kişi çalışıp dokuz kişi yemenin zamanı geçmişti.” (Orhan Kemal)

14. Özne olarak kullanıldıklarında *bu, şu, o* zamirlerinden sonra konur:

“O, buraya sadece inadı yüzünden, biraz da çocukluğundan beri içinden bir dev gibi kendisini iten hareket ihtiyacıyla gelmişti.” (A. Hamdi Tanpınar)

15. Kitap, dergi vb.nin künyelerinde yazar, eser, basımevi vb. maddelerden sonra konur:

İskender PALA, İki Dirhem Bir Çekirdek, Kapı Yayınları, İstanbul, 2010.

Yazarın soyadı önce yazılmışsa soyadından sonra da virgöl konur:

CANSEVER, Edip, Gelmiş Bulundum, YKY, İstanbul, 2018.

2.4.3. Noktalı Virgöl (;)

1. Cümle içinde virgüllerle ayrılmış tür veya takımları birbirinden ayırmak için konur:
Mahallemizde erkek çocuklara Ahmet, Ali, Muhammet, Yasin; kız çocuklara ise Ayşe, Emine, Hacer, Fatma adları verilir.

Almanya, İspanya, Türkiye; Berlin, Madrid, Ankara.

2. Ögeleri arasında virgöl bulunan sıralı cümleleri birbirinden ayırmak için konur:

“Bahçeye çıkıp bir cam parçası aradım, bulamadım; komşu çukurun içine baktım, çevresini dolaştım, yoktu.” (Oğuz ATAY)

3. İki den fazla eş değer ögeler arasında virgöl bulunan cümlelerde öznenen sonra noktalı virgöl konabilir:

Sercan; Rıfki, Hüseyin, Osman ve Orhan’la çok iyi arkadaştır.

2.4.4. İki Nokta (:)

1. Kendisiyle ilgili örnek verilecek cümlelerin sonuna konur:

“Sınıfın en düzenli öğrencileri şunlardır: Berke, Furkan, Gökçe ve Aybüke.”

2. Kendisiyle ilgili açıklama verilecek cümlelerin sonuna konur:

İnsanların saygısını kazanmanın için yapacağın şudur: Güvenilir olmak.

“Önemli olan şu: Yaşınız ilerledikçe önünüzdeki hayatın kısaldığını anlıyorsunuz.” (İlber Ortaylı)

3. Ses bilgisinde uzun ünlüyü göstermek için kullanılır: *a:ile, ka:til, usu:le, i:cat.*

4. Karşılıklı konuşmalarda, konuşan kişiyi belirten sözlerden sonra konur:

Hacivat: *Vay sevgili Karagözüm, merhaba iki gözüm.*

Karagöz: *Vay hoş geldin, ezilmiş kara üzüm.*

Hacivat: *hah hah hah eksik olma, beni yine güldürdün!*

Karagöz: *Ne oldu hacı Cavcav kel kafanı bit mi ısırıldı?*

Hacivat: *Değil efendim! Sen göbeklenmişsin.* (Hasan AKSOY)

5. Edebî eserlerde konuşma bölümünden önceki ifadenin sonuna konur:

“Balıkçı o zaman bana döndü:

–Ne zaman çıksam sandalı tanır, peşime düşer. Bir de uğurlu kuştur, sorma.” (Sait Faik Abasıyanık)

6. Genel ağ adreslerinde kullanılır: <http://eba.gov.tr>

7. Matematikte bölme işareti olarak kullanılır: $81:9=9$, $375:5=75$

2.4.5. Üç Nokta (...)

1. Anlatım olarak tamamlanmamış cümlelerin sonuna konur:

“Sormak, soruların ve yanıtların peşinden yürümek, soruların çoğalmasından korkmamak...” (Zülfü LİVANELİ)

2. Kaba sayıldığı için veya bir başka sebepten dolayı açık yazılmak istenmeyen kelime ve bölümlerin yerine konur:

Hasan K...tarlalarını satıp B...şehrine taşındı.

3. Alıntılarda başta, ortada ve sonda alınmayan kelime veya bölümlerin yerine konur:

“...Muhsin Çelebi, geniş somaki kemerli açık kapıdan serbest adımlarla girdi.” (Ömer Seyfettin)

4. Sözüün bir yerde kesilerek geri kalan bölümün okuyucunun hayal dünyasına bırakıldığını göstermek veya ifadeye güç katmak için konur:

“Uç bakalım güzel kuşum, özgürlüğe aç kanatlarını...Benim açamadığım kanatları...” (İskender PALA)

5. Ünlem ve seslenmelerde anlatımı pekiştirmek için konur:

“Bir aralık dayanamadı, hani şöyle, yakaladığımı fırlatır, göğsünü açar gibi: Getirin bakalım köfteleri!..dedi.” (Faliş Rıfkı ATAY)

6. Karşılıklı konuşmalarda, yeterli olmayan, eksik bırakılan cevaplarda kullanılır:

“Hısım akrabaları olsa...”

“Bilmez miyiz?”

“...”

“...” (Orhan Kemal)

2.4.6. Soru İşareti (?)

1. Soru eki veya sözü içeren cümle veya sözlerin sonuna konur:

Söyle, kendinden bunca nefret ederken o ikincisine tahammül edebilir miydin? (Emine Işinsu)

2. Soru bildiren ancak soru eki veya sözü içermeyen cümlelerin sonuna konur:

—*İsmin?*

—*Dilber.* (Samipaşazade Sezai)

3. Bilinmeyen, kesin olmayan veya şüpheyle karşılanan yer, tarih vb. durumlar için kullanılır:

Fuzuli'nin (1496?) asıl adı Mehmed bin Süleyman'dır.

Ankara'dan Kayseri'ye arabayla üç buçuk saatte (?) gitmiş.

2.4.7. Ünlem İşareti (!)

1. Sevinç, kıvanç, acı, korku, şaşma gibi duyguları anlatan cümle veya ibarelerin sonuna konur: *Of! Çok sıkıldım. Vah, yazık oldu çocuğa!*

“*Hayır, sakın! İstemem.*” (Emine IŞINSU)

2. Seslenme, hitap ve uyarı sözlerinden sonra konur:

“*Ey, bu topraklar için toprağa düşmüş asker!*

Gökten ecdâd inerek öpse o pâk alnı değer.”

(Mehmet Akif ERSOY)

3. Alay, kinaye veya küçümseme anlamı kazandırılmak istenen sözden hemen sonra yay araç içinde ünlem işareti kullanılır:

Kapıya vurmada içeriyi giren öğrenci çok saygılı(!) birine benziyor.

Günde yedi yüz soru (!) çözüyormuş.

2.4.7.1. Ders İşleniş Örneği 2

Öğretmen, akıllı tahtadan noktalama işaretleriyle ilgili sunumu açar. Sunumda ünlem işaretinin kullanılmadığı cümleler yer almaktadır. Öğrencilere bu cümlelerden ne anladıklarını sorar. Düşüncelerini arkadaşlarıyla paylaşmalarını ister. Örnek cümleler:

Ah şu gençler

Çocuklar Buraya bakar mısınız

Eyvah Kızım büyüdü

Hay Allah

Öğretmen öğrencilerin düşüncelerini aldıktan sonra tahtaya tahminleri not alır. Sunuma devam eder.

Eyvah! Araba köpeğe çarptı.

Hay Allah! İşe geç kalacağım.

Ee, yeter artık!

Ah, ne yaptım!

Bu cümlelerde neden ünlem işareti kullanılmış olabilir?

Eyvah Araba köpeğe çarptı.

Hay Allah İşe geç kalacağım.

Ee Yeter artık

Ah, ne yaptım

Bu örneklerde neden ünlem işareti kullanılmamıştır?

Sizce hangisi doğrudur? Neden?

Hah, şimdi oldu!

Vah vah! Çok da iyi çocuktu.

Bu cümlelerde ünlem işaretinin kullanımı sizce doğru mu? Neden? Bu cümle ilk örneklere benziyor mu?

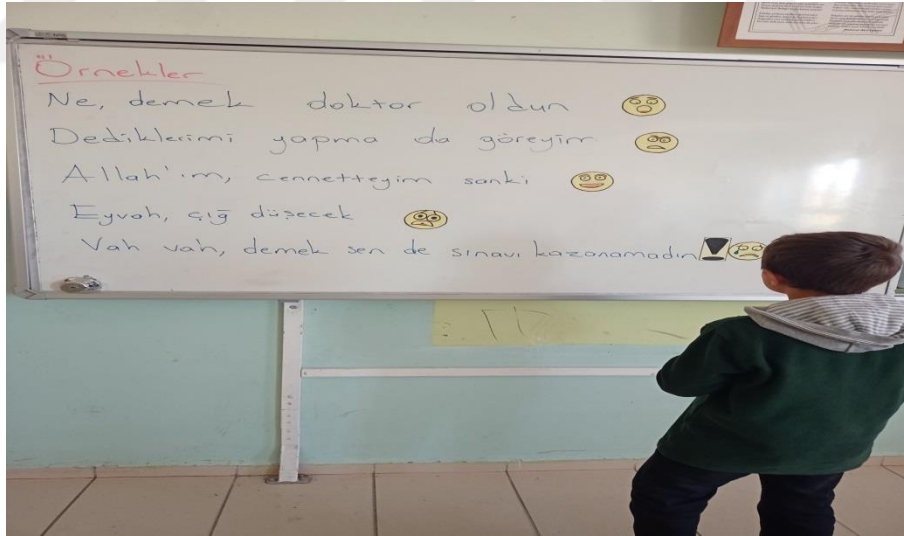
Bu örneklerden hareketle ünlem işaretinin görevini söyleyebilir misiniz? Siz de bu kullanıma bir örnek veriniz.

Öğrencilerin duygu bildiren cümlelere ünlem işareti getirildiği kuralına ulaşmaları beklenir. Öğretmen, tahtaya aldığı notlara bakar ve cevabı bilen öğrencilere dönüt verir.

Ünlem işaretinin yaygın işlevleri etkinlik örneğinde olduğu gibi buluş yoluyla öğretme stratejisine uygun olarak anlatıldıktan sonra değerlendirme bölümüne geçilir.

Değerlendirme

Dersin sonunda tahtaya ünlem işaretinin kullanıldığı cümleler yazılır. Şaşırma, üzülme, kızgınlık, sevinç ve telaş belirten yüzlerin bulunduğu simgeler hazırlanır. Öğrencilerin uygun yere uygun simgeyi getirmesi sağlanarak duygular konusunun kavratılmasıyla ünlem işaretinin işlevi arasında bağlantı kurulacaktır.

Şekil 2. 2. Duygular ve Ünlem İşareti

2.4.8. Kısa Çizgi (-)

1. Satıra sığmayan kelimeler bölünürken satır sonuna konur:

*“İnsanın doğup büyüdüğü, o güne kadar havasını solu-
duğu, suyunu içtiği, acısıyla tatlısıyla pek çok şeyi yaşadığı top-
raklardan ayrılması hiç kolay değildi.” (Canan TAN)*

2. Cümle içinde ara sözleri veya ara cümleleri ayırmak için ara sözlerin veya ara cümlelerin başına ve sonuna konur, bitişik yazılır:

“Yine de “Ustam,” –ortak olsalar da hâlâ ağız dolusu ustam- demişti daha geçen hafta.” (Nazan BEKİROĞLU)

3. Kelimelerin kökleri, gövdeleri ve eklerini birbirinden ayırmak için kullanılır: *başlan-gıç, parmak-lık vb.*

4. Fiil kök ve gövdelerini göstermek için kullanılır: *sevdir-, koş-, serp-, götür-, sula- vb.*

5. İsim yapma eklerinin başına, fiil yapma eklerinin başına ve sonuna konur: *-u, -men, -ış, -sız; -ala-, -ar-, -t- vb.*

6. Heceleri göstermek için kullanılır: *te-le-fon, u-yum-lu, der-man vb.*

7. *Arasında, ve, ile, ila, ...-den ...-e* anlamlarını vermek için kelimeler veya sayılar arasında kullanılır: *İstanbul-Gebze yolu, Alman-Fransız ilişkileri, Hami-Sami dil grubu, 12.30-15.00, Kayserispor-Gençlerbirliği karşılaşması, 1939-1945 İkinci Dünya Savaşı, İspanyolca-İngilizce Sözlük vb.*

8. Matematikte çıkarma işareti olarak kullanılır: $80-60=20$

9. Sıfırdan küçük değerleri göstermek için kullanılır: $-26\text{ }^{\circ}\text{C}$

2.4.9. Uzun Çizgi (—)

Yazıda satır başına alınan konuşmaları göstermek için kullanılır. Buna konuşma çizgisi de denir.

“Çevreyi araştırmış, orayı burayı yoklamış ama nafile.

— Eyyvah, demiş içinden, keçileri kaçırdık, şimdi sürü sahiplerine ne derim! Koskoca sürü nereye gider? Köylü beni öldürür alimallah.” (İskender Pala)

Oyunlarda uzun çizgi konuşanın adından sonra da konabilir:

“Sıtkı Bey — Kaleyi kurtarmak için daha güzel bir çare var. Gerçekten ölecek adam ister.

İslam Bey — Ben daha ölmedim.” (N. Kemal)

2.4.10. Eğik Çizgi (/)

1. Dizeler yan yana yazıldığında aralarına konur: “O kadar bekledim ki geliyorum/ Ölümümü bekledim, geliyorum/ Bir ölüyü ve ölüünün bütün inceliklerini/ Bekledim geliyorum.” (Edip CANSEVER)

2. Adres yazarken apartman numarası ile daire numarası arasına ve semt ile şehir arasına konur: Mevlana Caddesi Ermiş Sokak No.:55/3

Bağcılar/İSTANBUL

Ülke adı yazılacağıında ise:

Mevlana Caddesi Ermiş Sokak No.:55/3

000404 Bağcılar/İSTANBUL

TÜRKİYE

3. Tarihlerin yazılışında gün, ay ve yılı gösteren sayıları birbirinden ayırmak için konur: 25/10/2016, 18/V/1679

4. Dil bilgisinde eklerin farklı biçimlerini göstermek için kullanılır: -dı/-di/-du/-dü, -maz/-mez vb.

5. Genel ağ adreslerinde kullanılır: <http://gazi.edu.tr>

6. Matematikte bölme işareti olarak kullanılır: $84/4=21$

7. Fizik, matematik vb. alanlarda birimler arası orantıları gösterirken eğik çizgi araya boşluk konulmadan kullanılır: m/V (kütle/hacim)

2.4.11. Ters Eğik Çizgi (\)

Bilişim uygulamalarında art arda gelen dizinleri birbirinden ayırt etmek için kullanılır:

D:\Dosyalar\Planlar

2.4.12. Tırnak İşareti (“ ”)

1. Başka bir kimseden veya yazıdan olduğu gibi aktarılan sözler tırnak içine alınır:

Hıçkırarak cevap verdi:

“Çok şükür iyileşeceksin ağam. Tunus’a gidiyoruz.” (İskender PALA)

2. Özel olarak vurgulanmak istenen sözler tırnak içine alınır: *“Eğer bıraktığımız izleri önemsemiyorsak “efendisinin ilacını çalıp içen uşak” misali kendi hikâyelerimizi değil*

başkalarının hikâyesini, başkalarının deneyimlerini önemsiyorsa hep başkalarının hikâyesini yaşamaya mahkûm olacağımızı düşünüyorum.” (Halime TOROS)

3. Cümle içerisinde eserlerin ve yazıların adları ile bölüm başlıkları tırnak içine alınır:
Şiir dinletisinde Attila İlhan'ın “Ben Sana Mecburum” şiirini okuyacağım.

UYARI: Tırnak içine alınan sözlerden sonra gelen ekleri ayırmak için kesme işareti kullanılmaz:

“Nakkaşlıkta kıdemli olup da “Nakkaşın Yazılmadık Hikâyesi”nde takılıp kalmıştım.”
(Nazan BEKİROĞLU)

4. Bilimsel çalışmalarda künye verilirken makale adları tırnak içinde yazılır.

Sezer, A. (2008). “Chomsky: Dev küçük adam.” Bilim ve Ütopya, 168: 48-55.

2.4.13. Tek Tırnak İşareti (‘ ’)

Tırnak içinde verilen cümlenin içinde yeniden tırnağa alınması gereken bir sözü, ibareyi belirtmek için kullanılır:

Türkçe öğretmenimiz, “Şairler arasında ‘Orhan Veli’ ayrı bir yere sahiptir.” dedi ve ardından onun şiirlerinden birini okudu.

“Maymun kafeslerine geçeceğiz. Edmundo dayı hep ‘dört elliler’ der onlara.” (Jose mauro de VASCONCELOS)

2.4.14. Denden İşareti (“ ”)

Bir yazıdaki maddelerin sıralanmasında veya bir çizelgede alt alta gelen aynı sözlerin, söz gruplarının ve sayıların tekrar yazılmasını önlemek için kullanılır:

a. Basit fiil

b. Türemiş “

c. Birleşik “

2.4.15. Yay Ayraç ()

1.Cümledeki anlamı tamamlayan ve cümlenin dışında kalan ek bilgiler için kullanılır. Yay ayraç içinde bulunan ve yargı bildiren anlatımların sonuna uygun noktalama işareti konur:

“Anadolu kentlerini, köylerini (Köy sözünü de çekinerek yazıyorum.) gezsek bile görmek için değil, kendimizi göstermek için geziyoruz.” (Nurullah ATAÇ)

2. Özel veya cins isme ait ek, ayrıçtan önce yazılır:

Âşık Veysel’in (1894-1973) şiirleri çok beğenilmektedir.

3. Tiyatro eserlerinde ve senaryolarda konuşanın hareketlerini, durumunu açıklamak ve göstermek için kullanılır:

“Sıtkı Bey (İslam Bey’e sarılır, alnını öper. İslam Bey de Miralay’ın elini öper. Biraz tereddütten sonra) –Oğlum, aslanım! Yanınızda bir çocuk vardı, onu göremiyorum.”

(Namık Kemal)

4. Alıntıların aktarıldığı eseri, yazarı veya künye bilgilerini göstermek için kullanılır:

“Yazılı bir metne bağlı olarak yapılacak canlandırmalarda, vurgu ve tonlamalara dikkat etmenin yanında, metnin içeriği de göz önünde bulundurulmalıdır. Bu yüzden canlandırılacak metnin içerik analizinin çok iyi yapılması gerekmektedir” (Yalçın ve Aytaş; 2004: 37).

5. Alıntılarda, alınmayan kelime veya bölümlerin yerine konulan üç nokta, yay ayrıç içine alınabilir.

6. Bir söze alay, kinaye veya küçümseme anlamı kazandırmak için kullanılan ünlem işareti yay ayrıç içine alınır: *Kapıya vurmadan içeri giren öğrenci çok saygılı(!) birine benziyor.*

7. Bir bilginin şüpheyle karşılandığını veya kesin olmadığını göstermek için kullanılan soru işareti yay ayrıç içine alınır: *Fuzuli’nin (1496?) asıl adı Mehmed bin Süleyman’dır.*

8. Bir yazının maddelerini gösteren sayı ve harflerden sonra kapama ayrıç konur:

I)	1)	A)	a)
II)	2)	B)	b)

2.4.16. Köşeli Ayrıç ([])

1. Ayrıç içinde ayrıç kullanılması gereken durumlarda yay ayrıçtan önce köşeli ayrıç kullanılır: *İstiklal Şairi [Mehmet Akif Ersoy (1873-1936)] Çanakkale Şehitlerine şiirini 1915’te kaleme almıştır.*

2. Metin aktarmalarında, çevirilerde, alıntılarda çalışmayı yapanın eklediği sözler için kullanılır: “*Budunug igideyin tiyin yırigaru Oguz budun tapa ilgerü Kitan Tatabı [bu]dun tapa birigerü tabgaç tapa iki yigir [mi süledim ...]*” (Orhun Abideleri)

3. Kaynak olarak verilen kitap veya makalelerin künyelerine ilişkin bazı ayrıntıları göstermek için kullanılır: *Reşat Nuri [Güntekin], Çalığışu, Dersaadet, 1922. Server Bedi [Peyami Safa]*

2.4.17. Kesme İşareti (')

1. Özel adlara getirilen iyelik, durum ve bildirme ekleri kesme işaretiyle ayrılır:

Bedri Rahmi Eyüboğlu'na, Tevfik Fikret'in, Namık Kemal'le, İstanbul Boğazi'nin, Sertavul Geçidi'ne, Dolmabahçe Sarayı'ndan, Tanzimat Edebiyatı'na, Yeni Çağ'ı, Kişisel Verilerin Korunması Kanunu'na,

2. Kişi adlarından sonra gelen saygı ve unvan sözlerine getirilen ekleri ayırmak için konur: *Mert Bey'e, Güler Hanım'dan, Rakım Efendi'ye, Mehmet Paşa'ya; Türk Hava Kurumu Başkanı'na vb.*

3. Kısaltmalara getirilen ekleri ayırmak için konur: *RTÜK'ün, TTK'nin, AB'ye vb.*

4. Sayılara getirilen ekleri ayırmak için konur: *2021'de, 10'uncu kat, 0,75'lik*

5. Belirli bir tarih bildiren ay ve gün adlarına gelen ekleri ayırmak için konur: *Üniversitemizdeki Bahar Şenlikleri 20 Haziran'a kadar sürecektir.*

6. Seslerin ölçü ve söyleyiş gereği düştüğünü göstermek için kullanılır:

“Güzelliğin on par'etmez

Bu bendeki aşk olmasa

Eğlenecek yer bulaman

Gönlümdeki köşk olmasa” (Âşık Veysel)

7. Bir ek veya harften sonra gelen ekleri ayırmak için konur: *-ma'nın görevleri karıştırılmaktadır.*

a'dan z'ye kadar.

2.5. İlgili Araştırmalar

Noktalama işaretleri çalışma sahası müsait ve önemli bir konudur. İlkokuldan başlanarak öğretilmesine rağmen bu konuda öğrencilerin sorun yaşadığı görülmektedir. Alan yazında bu konuda pek çok araştırma yapıldığı görülmüştür. Bu

bölümde konuyla ilgili bazı araştırmalara ve sonuçlarına değinilecektir. Öncelikle buluş yoluyla öğretim stratejisinin Türkçe dersinde uygulanması ile ilgili yapılan araştırmalar incelenmiştir.

2.5.1. Buluş Yoluyla Öğretim Stratejisinin Türkçe Dersinde Uygulanması ile İlgili Yapılan Araştırmalar

Yakışan (2017), buluş yoluyla öğretim stratejisinin ortaokullarda dil bilgisi öğretiminde öğrenci başarısına ve kalıcılığa etkisini incelemiştir. Çalışmasını Konya ili, Karatay ilçesi, Kızören Ortaokulunda öğrenim gören 6. sınıf öğrencilerinden 40 kişi ile yürütmüştür. Araştırma sürecinde, kontrol grubunda geleneksel sunuş yoluyla öğretim stratejisi, deney grubunda ise buluş yoluyla öğretim stratejisi kullanılmıştır. Ön test ve son test uygulaması yapılmıştır. Verilerden hareketle, dil bilgisi öğretim sürecinde buluş yoluyla öğretim stratejisinin diğer geleneksel yöntemlere göre öğrenci başarısında ve bilgilerin kalıcılığında daha etkili olduğu sonucuna ulaşılmıştır.

2.5.2. Yurt İçinde Noktalama İşaretlerinin Öğretimi ile İlgili Yapılan Araştırmalar

Topuz'un (2008) öğrencilerin noktalama işaretlerini kullanma konusunda bilgi ve beceri düzeylerini incelediği araştırmasının çalışma grubunu, Uşak ili, Sivash ilçesinde beş okuldan seçilen 6 ve 7. sınıf öğrencilerinden 200 kişi oluşturmaktadır. Çalışmada, dokuz noktalama işareti incelenmiştir. Öğrencilerin noktalama işaretlerini kullanma konusundaki bilgi ve beceri düzeylerini tespit için ölçütler uygulanmış, bilgi ve beceri düzeyleri ortaya çıkarılmış, bu sonuçlarla ilgili değerlendirmeler yapılmıştır.

Ergin'in (2008), drama yönteminin öğrencilerin noktalama işaretlerini etkin ve doğru kullanımına etkisini incelediği araştırmasının çalışma grubunu, Ankara Nasreddin Hoca İlköğretim Okulu 8. sınıf öğrencilerinden 60 kişi oluşturmaktadır. Çalışmasında deney ve kontrol grubu oluşturmuş, ön test-son test kontrol gruplu desen modelini esas almıştır. Deney grubuna drama yöntemi uygulanmış, kontrol grubu ise serbest bırakılmıştır. Araştırma sonucunda, öğrencilerin öğrenme düzeylerinde drama ile işlenen derslerde deney grubunun lehine anlamlı bir fark bulunmuştur.

Karakoyun (2010), Jigsaw 1 tekniğinin akademik başarıya etkisini incelediği araştırmasının örneklemini Erzurum Özel Aziziye İlköğretim Okulu 5. sınıf öğrencilerinden 24 kişi olarak belirlemiştir. Çalışmasında, deney grubu-kontrol grubu oluşturmuş ve ön test-son test kontrol gruplu desen modelini esas almıştır. Deney grubunda Jigsaw 1 tekniğini kullanırken kontrol grubunda öğretmen merkezli geleneksel öğretim yöntemini kullanmıştır. Araştırma sonucunda, Jigsaw 1 tekniğinin öğrencilerin noktalama işaretlerine yönelik akademik başarıları üzerinde geleneksel öğretim yöntemine göre daha etkili olduğu sonucuna ulaşılmıştır.

Arı ve Keray (2012), 8. sınıf öğrencilerinin noktalama işaretlerini doğru uygulayabilme düzeyini tespit için yaptığı çalışmasında, yedi noktalama işaretinin (nokta, iki nokta, üç nokta, noktalı virgül, virgül, soru işareti, ünlem) uygulanmasıyla ilgili sonuçlar sunmayı amaçlamıştır. Çalışmasını, 2010-2011 eğitim öğretim yılında Aksaray'da 208, 8. sınıf öğrencisiyle yapmıştır. Araştırmada tarama modelini kullanmıştır. Veri toplama aracı olarak dört farklı test kullanmıştır. Araştırmanın sonucunda; öğrencilerin en çok doğru cevap verdiği test çoktan seçmeli, en az doğru cevap verdiği dikte uygulaması, kız öğrencilerin ve dershaneye giden öğrencilerin doğru sayısı daha fazla, en fazla doğru cevap verilen işaretin soru işareti, en az doğru cevap verilen işaretin ise noktalı virgül olduğu görülmüştür.

Maden'in (2013), aktif öğrenme tekniklerinin öğrencilerin yazım ve noktalama kurallarını öğrenmedeki başarıları ve derse karşı tutumları üzerindeki etkisini incelediği araştırmasının çalışma grubunu, Erzurum ili, Oltu ilçesindeki bir ilköğretim okulunda öğrenim gören 52, 6. sınıf öğrencisi oluşturmaktadır. Çalışmasında deney ve kontrol grubu oluşturmuş, ön test ve son test uygulaması yapmıştır. Deney grubunda uygulama aktif öğrenme teknikleri ile kontrol grubunda ise geleneksel öğretim yöntemi ile gerçekleştirilmiştir. Araştırma sonucunda, aktif öğrenme tekniklerinin çalışma grubundaki öğrencilerin yazım ve noktalama kurallarına yönelik akademik başarıları ve derse karşı tutumları üzerinde geleneksel öğretim yöntemine göre daha etkili olduğu sonucuna ulaşılmıştır.

Yıldırım (2016), öğrencilerin noktalama işaretlerini kullanma ve yazım kurallarını uygulama beceri düzeylerini belirlemek için bir çalışma yapmıştır. Çalışma grubunu, İstanbul'da bulunan bir ortaokulun tüm kademelerinde okuyan 404 öğrenci oluşturmaktadır. Araştırmanın sonucunda, ortaokulda öğrenim gören öğrencilerin yazım kurallarını uygulayabilme düzeyinin yeterli olmadığı, öğrencilere ait kâğıtlarda söz konusu yazım kurallarının uygulanmasında ve noktalama işaretlerinin kullanımında birçok hata olduğu görülmüştür.

Yiğit (2018), şarkılarla noktalama işaretleri öğretiminin akademik başarıya etkisini incelediği çalışmasını, 2014-2015 eğitim-öğretim yılında Kütahya ili, Tavşanlı ilçesindeki bir devlet okulunda öğrenim görmekte olan 50, 8. sınıf öğrencisiyle gerçekleştirmiştir. Deney ve kontrol grupları oluşturmuştur. Çalışma grubuna ön test, son test ve kalıcılık testi uygulamıştır. Araştırmanın sonucunda, şarkılarla noktalama işaretleri öğretiminin düz anlatıma göre akademik başarıyı artırdığı görülmüştür.

Alparslan'ın (2019), eğitsel oyunların öğrencilerin noktalama işaretlerini kullanma düzeylerine etkisini incelediği araştırmasının çalışma grubunu, 2017-2018 eğitim öğretim yılında Antalya ili, Alanya ilçesinde bulunan bir ilkokulda iki 4. sınıf şubesinde öğrenim gören 40 öğrenci (deney grubu=20, kontrol grubu=20) oluşturmaktadır. Yarı deneysel modelle desenlenen ön test-son test gruplu bu araştırmasında araştırmacı tarafından geliştirilen "Noktalama İşaretleri Uygulama Metni" kullanmıştır. 12 hafta boyunca deney grubundaki öğrencilere 12 eğitsel oyun uygulanmıştır. Yapılan analizler sonucunda, öğrencilerin noktalama işaretlerini kullanma becerilerini geliştirme konusunda eğitsel oyunların önemli bir etkiye sahip olduğu belirlenmiştir.

Atasoy (2010), çalışmasında noktalama işaretlerinin tarihini ele almıştır. Çalışmada, Batı'da noktalama işaretlerinin tarihi ile ilgili yapılmış araştırmalar ile Türkçede noktalama işaretlerini inceleyen çalışmalardan yararlanmıştır. Osmanlı dönemi ve sonrasındaki çalışmalar ile yazım kılavuzları inceleyerek noktalamanın Türkçedeki gidişatını incelemiştir. Noktalama işaretlerinin doğuşuna ve ilk zamanlardaki kullanım amaçlarına yer vermiştir. Çalışmada; nokta, virgül, noktalı virgül, iki nokta, üç nokta,

soru işareti, ünlem işareti, kısa çizgi, konuşma çizgisi, eğik çizgi, çift tırnak işareti, tek tırnak, yay işareti, köşeli yay, denden işareti, kesme işareti, yıldız (asteriks) işareti, paragraf işareti, kama işareti, sarmaşık işaretine yer verilmiştir. Ayrıca bu işaretlerin tarihi ve edebî eserlerde kullanımına örnekler de çalışmada yer alan bilgiler arasındadır.

Bağcı (2011) çalışmasını 8. sınıf öğrencilerinin noktalama işaretleri ile yazım kurallarını doğru uygulayabilme düzeylerini tespit etmek için yapmıştır. Araştırmanın örneklemini 3 farklı ilköğretim okulundaki 130 öğrenci oluşturmaktadır. Ortaokul Türkçe ders kitaplarında yer alan iki metin seçilmiş, bu metinlerin belirli yerlerindeki noktalama işaretlerinin yeri boş bırakılmış, öğrencilerin bu boşlukları uygun noktalama işaretleriyle doldurmaları istenmiştir. Diğer aşamada aynı metinlerde yanlış yazılan kelimeler belirlenerek öğrencilerden bu yazım yanlışlarını düzeltmeleri istenmiştir. Verilerin analizi sonucunda; öğrencilerin en başarılı olduğu noktalama işaretleri sırasıyla: uzun çizgi, nokta, kesme işareti, virgöl, iki nokta, soru işareti, tırnak işareti, kısa çizgi, ünlem işareti, noktalı virgöl olurken en başarısız oldukları noktalama işareti üç nokta olmuştur. Öğrencilerin yazım kurallarını uygulayabilme düzeylerine bakıldığında en başarılı oldukları bölümler sırasıyla; sayıların yazımı, ikilemelerin yazımı, ünlü daralması ve ünlü düşmesi, pekiştirme sıfatlarının yazımı ile ayrı ve bitişik kelimelerin yazımı, “mi” soru ekinin yazımı, “ki” bağlacı ve –ki ekinin yazımı ile büyük harflerin yazımı kuralları; en başarısız oldukları kurallar “de” bağlacının ve +DA ekinin yazımı ve ünsüz yumuşaması kuralı olmuştur.

Şahin vd. (2011), grup araştırması tekniğinin noktalama işaretlerinin öğretiminde öğrenci başarısına ve öğrenmenin kalıcılığına etkisini incelemiştir. Çalışmada kontrol gruplu deneysel desen kullanılmıştır. Ön test-son test uygulaması yapılmıştır. Çalışma grubunu, Hemşirelik 1. sınıfta okuyan ve Türk Dili dersi alan 50 öğrenci oluşturmaktadır. Deney (n=25) ve Kontrol (n=25) grubu öğrencilerine Dil Bilgisi Başarı Testi ön test olarak uygulanmıştır. Verilerin analizi sonucunda gruplar arasında anlamlı bir farklılık bulunmamıştır. Son testin uygulanmasının ardından sonuçlara bakıldığında son test uygulamasında deney grubu lehine anlamlı bir fark görülmüştür.

Özkara ve İzci (2013) çalışmasında, 5. sınıf öğrencilerinin noktalama işaretleriyle ilgili kazanımları uygulama düzeyleri ile okumaya yönelik tutumları arasındaki ilişkiyi tespit etmeyi amaçlamıştır. Çalışmanın örneklemini, 2011-2012 eğitim-öğretim yılında Antalya’da beş farklı ilçede 5. sınıfta öğrenim gören 402 öğrenci oluşturmaktadır. Araştırmada, okumaya yönelik tutumları belirlemek amacıyla “Okumaya Yönelik Tutum Ölçeği”, noktalama işaretlerinin uygulama düzeyini belirlemek amacıyla “Noktalama İşaretlerini Uygulama Düzeyini Belirleme Metni” kullanılmıştır. Araştırma sonucunda, öğrencilerinin virgül, ünlem, parantez ve denden işaretlerini kullanma düzeyleri ile okumaya yönelik tutum düzeyleri arasında anlamlı ilişki olduğu tespit edilmiştir.

ÜÇÜNCÜ BÖLÜM

YÖNTEM

Bu bölümde; araştırmanın modeli, çalışma grubu, veri toplama araçları ve verilerin analizinde kullanılan istatistikler ile ilgili bilgilere yer verilmiştir.

3.1. Araştırmanın Modeli

Araştırmanın modeli, tek grup ön test-son test deneysel desen modelidir. Araştırmada karma yöntem kullanılarak nitel ve nicel veri toplama araçları birlikte ele alınmıştır. Gökçek'e (2015: 378) göre karma yöntem araştırmaları, nicel ve nitel veri toplama araçlarının aynı çerçevede kullanılmasıyla iki veri toplama aracının avantajlı tarafını kuvvetlendirir ve en önemlisi araştırmacının araştırma sorularıyla ilgili yöntem ile yaklaşımları seçme şansını artırır. Nicel veri toplama sürecinde uygulayıcı ön test uygulamasını yapmış, buluş yoluyla noktalama işaretlerinin öğretimini gerçekleştirdikten sonra son test uygulamasını yapmıştır.

Nitel veri toplama sürecinde, nicel veriler toplandıktan sonra uygulayıcı tarafından hazırlanan görüşme formu uygulanmıştır. Öğrencilerden görüş alındıktan sonra verilerin analizi için gerekli işlemler yapılmıştır.

3.2. Araştırmanın Çalışma Grubu

Araştırmanın çalışma grubu, 2022-2023 eğitim-öğretim yılında Kayseri ili Kocasinan ilçesi Himmetdede Atatürk Ortaokulunda 5. sınıfta öğrenim gören toplam 23 öğrencidir. Çalışma grubu ile ilgili bilgiler Tablo 3.1'de verilmiştir.

Tablo 3. 1. Çalışma grubu ile ilgili bilgiler

Cinsiyet	N
Kız	10
Erkek	13
TOPLAM	23

3.3. Veri Toplama Araçları

Araştırmada, araştırmacı tarafından hazırlanan Noktalama İşaretleri Başarı Testi (NİBT), Görüşme Formu ve Kişisel Bilgi Formu'ndan yararlanılmıştır.

• Noktalama İşaretleri Başarı Testi (NİBT)

Araştırmada, çalışma grubundaki öğrencilerin noktalama işaretleri konusunda öğrenme düzeylerini ölçmek amacıyla NİBT oluşturulmuştur. Nicel veri toplama aracı olarak kullanılan NİBT oluşturulurken Millî Eğitim Bakanlığı Talim Terbiye Kurulu tarafından hazırlanan 2019 Türkçe Dersi Öğretim Programı'nda yer alan 5. sınıf seviyesi için 14 noktalama işareti (nokta, virgöl, noktalı virgöl, iki nokta, soru işareti, ünlem işareti, üç nokta, kesme işareti, kısa çizgi, uzun çizgi, eğik çizgi, yay ayraç ve köşeli ayraç) ile ilgili kazanımlar incelenmiştir. Ardından TDK Yazım Kılavuzu'ndan yararlanılarak kazanımların yaygın kullanılan alt maddelerinin her biri için iki adet soru hazırlanarak bir belirtke tablosu oluşturulmuştur. Sorular hazırlanırken öğrencilerin sınıf seviyesi dikkate alınmış, kaynaklar incelenmiş, bazı edebî metinlerden örneklere yer verilmiştir. Toplamda 96 soru hazırlanmıştır. Geçerlik ve güvenilirlik için uzman görüşünden faydalanılarak yapılan düzenlemeden sonra başarı testinin geçerliğini hesaplamak için çeşitli şehirlerde (Kayseri, Nevşehir, Şanlıurfa, Muş) 165, 5. sınıf öğrencisine pilot uygulama yapılmıştır. Pilot uygulamadan sonra her bir madde için madde güçlüğü (pj) ve madde analiz (rjx) işlemi yapılmış ve aşağıdaki formüllere göre düzenlemelere gidilmiştir.

Madde güçlüğü için şu formül kullanılmıştır:

$$p_j = \frac{\text{Doğru cevap veren öğrencilerin sayısı}}{\text{Gruptaki öğrenci sayısı}}$$

Madde ayırt ediciliği için şu formül kullanılmıştır:

$$r_{jx} = \frac{\text{Üst grupta doğru cevap verenlerin sayısı} - \text{alt grupta doğru cevap verenlerin sayısı}}{\text{gruplardan birindeki kişi sayısı}}$$

Madde gücüğü incelenirken Tablo 3.2.'de verilen bilgilerden yararlanılmıştır.

Tablo 3. 2. Madde güclük indeksine ilişkin bilgiler

Madde Güclük İndeksi	Maddenin Değerlendirilmesi
0-0,35	Zor madde
0,35-0,75	Orta güclükte madde
0,75-1.00	Kolay madde

Madde ayırt ediciliği incelenirken Tablo 3.3'de yer alan bilgilerden yararlanılmıştır.

Tablo 3. 3. Madde ayırt etme indeksine ilişkin bilgiler

Madde Ayırt Etme İndeksi	Maddenin Değerlendirilmesi
0,40 ve daha büyük	Çok iyi madde
0,30-0,39	Oldukça iyi madde. Yine de geliştirmek için üzerinde düşünölebilir.
0,20-0,29	Bu durumdaki maddeler genel olarak düzeltmeye ve geliştirilmeye muhtaçtır.
0,19 ve daha küçük	Çok zayıf maddeler. Böyle maddeler eğer düzeltmelerle geliştirilemiyorsa testten kesinlikle çıkarılmalıdır.

Madde güclüğü (p_j) ve madde ayırt ediciliği (r_{jx}) için yapılan işlemlerden sonra madde güclüğünde çok kolay ve zor maddeler tercih edilmezken, madde ayırt ediciliğinde düzenlenmesi gereken ve çok zayıf maddeler tercih edilmemiştir. Düzenlenmesi gereken maddelerin tercih edilmeme sebebi madde güclük derecesinin düşük olmasıdır. Dolayısıyla orta güclükte, kolay; çok iyi madde, oldukça iyi madde sınıfına giren madde tercihine yer verilmiştir. Bununla birlikte ayırt edicilik derecelerine uygun olmaması nedeniyle başarı testinden 8 maddenin çıkarılmasına karar verilmiştir. Bu hâliyle 44 maddeden oluşan başarı testi çalışma grubuna uygulamaya hazır duruma getirilmiştir. Başarı testinden çıkarılan 8 madde ile ilgili istatistikler Tablo 3.4'de gösterilmiştir.

Tablo 3. 4. Başarı testinden çıkarılan 8 madde ile ilgili istatistikler

Madde Numarası	Madde Güçlüğü	Madde Ayırt Ediciliği
17A	0,4	0
17B	0,3	0
30A	0,4	0,2
30B	0,1	-0,1
38A	0,2	0,1
38B	0,2	-0
47A	0,4	0,3
47B	0,3	0,2

Noktalama İşaretleri Başarı Testi'ne alınan maddeler ile ilgili istatistikler Tablo 3.5'te gösterilmiştir.

Tablo 3. 5. Noktalama İşaretleri Başarı Testi'ne alınan maddeler ile ilgili istatistikler

Madde No	Madde Güçlüğü	Madde Ayırt Ediciliği	Madde No	Madde Güçlüğü	Madde Ayırt Ediciliği
1B	0,5	0,6	24B	0,5	0,7
2A	0,5	0,6	25A	0,4	0,7
3B	0,5	0,7	26A	0,6	0,7
4B	0,4	0,5	27B	0,5	0,7
5B	0,5	0,5	28B	0,5	0,7
6B	0,5	0,4	29A	0,6	0,8
7B	0,4	0,4	31B	0,6	0,7
8B	0,5	0,6	32B	0,6	0,7
9B	0,5	0,7	33B	0,5	0,6
10A	0,6	0,6	34B	0,4	0,4
11A	0,6	0,5	35B	0,4	0,4
12B	0,6	0,7	36B	0,5	0,6
13A	0,6	0,7	37B	0,6	0,6
14B	0,6	0,5	39B	0,4	0,5
15B	0,6	0,7	40B	0,4	0,5
16B	0,5	0,6	41A	0,7	0,6
18B	0,4	0,5	42B	0,6	0,6
19A	0,4	0,5	43A	0,4	0,6
20B	0,4	0,4	44B	0,5	0,6
21B	0,5	0,5	45A	0,4	0,5
22A	0,5	0,6	46B	0,4	0,4
23B	0,5	0,5	48B	0,3	0,3

Noktalama İşaretleri Başarı Testi'nin son durumuna göre soru sayısını, noktalama işaretlerini ve alt kazanımları gösteren belirtke tablosu Tablo 3.6'da gösterilmiştir.

Tablo 3.6. Noktalama İşaretleri Başarı Testi'ne ait belirtke tablosu

Soru No	Noktalama İşareti	Alt kazanım	Soru No	Noktalama İşareti	Alt kazanım
1		Cümlenin sonuna konur.	23		Soru eki veya sözü içeren cümle veya sözlerin sonuna konur.
2	Nokta	Bazı kısaltmaların sonuna konur.	24	Soru işareti	Bilinmeyen, kesin olmayan veya şüpheyle karşılanan yer, tarih vb. durumlar için kullanılır.
3		Sayılarından sonra sıra bildirmek için konur.	25		Sevinç, kıvanç, acı, korku, şaşma gibi duyguları anlatan cümle veya ibarelerin sonuna konur.
4		Bir yazının maddelerini gösteren rakam veya harflerden sonra konur.	26	Ünlem işareti	Seslenme, hitap ve uyarı sözlerinden sonra konur.
5		Tarihlerin yazılışında gün, ay ve yılı gösteren sayıları birbirinden ayırmak için konur.	27		Alay, kinaye veya küçümseme anlamı kazandırılmak istenen sözden hemen sonra yay ayraç içinde ünlem işareti kullanılır.
6		Saat ve dakika gösteren sayıları birbirinden ayırmak için konur.	28		Satıra sığmayan kelimeler bölünürken satır sonuna konur.
7		Birbiri ardınca sıralanan eş görevli kelime ve kelime gruplarının arasına konur.	29	Kısa çizgi	<i>Arasında, ve, ile, ila, ...-den ...-e</i> anlamlarını vermek için kelimeler veya sayılar arasında kullanılır.
8		Sıralı cümleleri birbirinden ayırmak için konur.	30		Heceleri göstermek için kullanılır.
9	Virgül	Uzun cümlelerde yüklemden uzak düşmüş olan özneyi belirtmek için konur.	31		Özel adlara getirilen iyelik, durum ve bildirme ekleri kesme işaretiyle ayrılır.
10		Kendisinden sonraki cümleye bağlı olarak ret, kabul ve teşvik bildiren <i>hayır, yok, evet, peki, pekâlâ, tamam, olur, hayhay, başüstüne, öyle, haydi, elbette</i> gibi kelimelerden sonra konur.	32	Kesme işareti	Kişi adlarından sonra gelen saygı ve unvan sözlerine getirilen ekleri ayırmak için konur.
11		Anlam karışıklığını gidermek için konur.	33		Kısaltmalara getirilen ekleri ayırmak için konur.
12		Hitap için kullanılan kelimelerden sonra konur.	34		Belirli bir tarih bildiren ay ve gün adlarına gelen ekleri ayırmak için konur.
13		Cümle içinde ara sözleri veya ara cümleleri ayırmak için ara sözlerin veya ara cümlelerin başına ve sonuna konur.	35		Sayılarla getirilen ekleri ayırmak için konur.
14		Tırnak içinde olmayan alıntı cümlelerinden sonra konur.	36	Eğik çizgi	Adres yazarken apartman numarası ile daire numarası arasına ve semt ile şehir arasına konur.
15		Kendisikle ilgili örnek verilecek cümlenin sonuna konur.	37		Tarihlerin yazılışında gün, ay ve yılı gösteren sayıları birbirinden ayırmak için konur.
16	İki nokta	Kendisikle ilgili açıklama verilecek cümlenin sonuna konur.	38	Uzun çizgi	Yazıda satır başına alınan konuşmaları göstermek için kullanılır.
17		Karşılıklı konuşmalarda, konuşan kişiyi belirten sözlerden sonra konur.	39		Başka bir kimseden veya yazıdan olduğu gibi aktarılan sözler tırnak içine alınır.
18	Noktalı virgül	Cümle içinde virgüllerle ayrılmış tür veya takımları birbirinden ayırmak için konur.	40	Tırnak işareti	Özel olarak vurgulanmak istenen sözler tırnak içine alınır.
19		Ögeleri arasında virgül bulunan sıralı cümleleri birbirinden ayırmak için konur.	41		Cümle içerisinde eserlerin ve yazıların adları ile bölüm başlıkları tırnak içine alınır.
20		Anlatım olarak tamamlanmamış cümlelerin sonuna konur.	42	Yay ayraç	Cümledeki anlamı tamamlayan ve cümlenin dışında kalan ek bilgiler için kullanılır.
21	Üç nokta	Kaba sayıldığı için veya bir başka sebepten dolayı açık yazılmak istenmeyen kelime ve bölümlerin yerine konur.	43		Tiyatro eserlerinde ve senaryolarda konuşanın hareketlerini, durumunu açıklamak ve göstermek için kullanılır.
22		Alıntılarda başta, ortada ve sonda alınmayan kelime veya bölümlerin yerine konur.	44	Köşeli ayraç	Ayraç içinde ayraç kullanılması gereken durumlarda yay ayraçtan önce köşeli ayraç kullanılır.

• Görüşme Formu

Çalışma grubundaki öğrencilerin buluş yoluyla öğretim stratejisine yönelik görüşlerini öğrenmek için araştırmacı tarafından yarı yapılandırılmış görüşme formu hazırlanmıştır. Uygulama ve ölçme değerlendirme süreci bittikten sonra buluş yoluyla öğretim stratejisini değerlendiren üç soruluk görüşme formu öğrencilere cevaplamaları için verilmiştir. Görüşme formundaki sorular Tablo 3.7’de gösterilmiştir.

Tablo 3. 7. Görüşme formunda yer alan sorulara ilişkin bilgiler

Soru 1	Buluş yoluyla yapılan noktalama işaretleri öğretimi hakkında neler düşünüyorsunuz?
Soru 2	Buluş yoluyla yapılan noktalama işaretleri öğretiminin başarınıza nasıl etki ettiğini düşünüyorsunuz?
Soru 3	Buluş yoluyla yapılan noktalama işaretleri öğretimiyle iyi öğrendiğinizi düşündüğünüz noktalama işaretleri ve kuralları nelerdir? Bunlara örnek veriniz.

• Kişisel Bilgi Formu

Araştırmanın çalışma grubunda yer alan öğrencilerin yaş, cinsiyet vb. durumlarını öğrenmek için oluşturulan form öğrencilere doldurmaları için verilmiştir.

3.3.1. Dersin İşlenişi

2019 Türkçe Dersi Öğretim Programı (5. sınıf) incelenerek alt kazanımlar oluşturulmuştur. Yazım kılavuzuna bakılarak oluşturulan belirtke tablosunda nokta, virgül, noktalı virgül, iki nokta, soru işareti, ünlem işareti, üç nokta, kesme işareti, kısa çizgi, uzun çizgi, eğik çizgi, yay ayraç ve köşeli ayraç işaretlerinin görevleri ile ilgili hazırlanan “Noktalama İşaretleri Başarı Testi” ön test olarak 23 öğrenciye uygulanmıştır. Her bir noktalama işareti için günlük plan ve etkinlikler hazırlanmıştır. Bu planlara göre 8 haftalık süreçte noktalama işaretleri konusu tamamlanmıştır. Bu süreçte öğrencilerin yaş seviyesine ve gelişim düzeylerine uygun eğlenceli, öğretici ve onları süreçte etkin kılan etkinlikler (balon patlatma, noktalama işaretleri magnetlerini uygun yerlere yapıştırma, konuyla ilgili şiir yazma ve kitap ayraç tasarlama vb.) yapılmıştır. Konular bittikten sonra 9. hafta son test uygulanmıştır. Ölçme ve değerlendirme işlemleri yapıldıktan sonra 10. hafta öğrencilere görüşme formu

doldurmaları için verilmiştir. Bu uygulama yapılırken yıllık plan aksatılmamıştır. Tablo 3.8’de ders işlenişinin haftalara göre dağılımı gösterilmiştir.

Tablo 3. 8. Ders işlenişinin haftalara göre dağılımı

Haftalar	Noktalama İşaretleri
1. Hafta	Ön testin uygulanması Nokta
2. Hafta	Virgül
3. Hafta	Soru işareti, ünlem işareti
4. Hafta	İki nokta, kesme işareti
5. Hafta	Noktalı virgül, üç nokta
6. Hafta	Kısa çizgi, eğik çizgi
7. Hafta	Uzun çizgi, tırnak işareti
8. Hafta	Yay ayraç, köşeli ayraç
9. Hafta	Son testin uygulanması
10. Hafta	Görüşme formunun uygulanması

3.4. Verilerin Analizinde Kullanılan İstatistikler

Ön test ve son test uygulamaları yapıldıktan sonra noktalama işaretlerinin öğretiminde buluş yoluyla öğretmen stratejisini kullanmanın, noktalama işaretleri kazanımlarına tek gruba etkisini, istatistiksel açıdan anlamlı olup olmadığının belirlenmesi amacıyla nicel veri analizleri yapılmıştır. Araştırmadan elde edilen nicel verilerin analizi, SPSS Statistics 26 programında incelenerek yapılmıştır. Verilerin analize uygun olup olmadığı belirlemek için Skewness-Kurtosis testi yapılmış, çıkan sonuç verilerin parametrik teste tabi tutulacağını göstermiştir. Sonuçlar Tablo 3.9’da gösterilmiştir.

Tablo 3. 9. Veri analizinin uygunluğuna ilişkin bulgular

	N	Minimum	Maximum	Mean	S.s.	Skewness	Kurtosis		
	İstatistik	İstatistik	İstatistik	İstatistik	İstatistik	İstatistik	Std. Hata	İstatistik	Std. Hata
Ön test	23	5,00	26,00	13,5652	5,46747	,845	,481	,004	,935
Son test	23	7,00	34,00	18,2609	8,69283	,631	,481	-,859	,935

Büyüköztürk (2011), kişi (n) sayısının 50'nin altında olması durumunda Shapiro-Wilks testinin kullanılmasını önermektedir. Veri uygulan gruptaki öğrenci sayısı 50'nin altında olduğu için Shapiro-Wilks sonucu esas alınmıştır. Test sonucu Tablo 3.10'da gösterilmiştir.

Tablo 3. 10. Verilerin Normalliğine İlişkin Sonuçlar

Verilerin Normalliği			
Shapiro-Wilks	S.s.	n	X
Ön test	,917	23	,056
Son test	,896	23	,021

Son test verisinin ($p < ,050$) anlamlılık düzeyinden düşük olduğu görülmektedir. Dağılımın normal olmadığı gözlemlenmiştir. Bunun için veriler analiz edilirken nonparametrik testlerden Wilcoxon İşaretli Sıralar Testi'nin sonucuna bakılmıştır.

Öğrencilerin buluş yoluyla öğretim stratejisine yönelik görüşlerini öğrenmek amacıyla görüşme formundan elde edilen cevapların nitel veri analizi yapılmıştır. Öğrencilerin cevaplarından hareketle içerik analizi yapılmış ve kodlar oluşturulmuştur. Öğrenci görüşleri değiştirilmeden alınmış ve araştırma bulguları desteklenmiştir. Böylece öğrencilerin ifadeleri üzerinde değişiklik yapılmadan araştırmaya yansıtılmıştır. Öğrencilere Ö1, Ö2, Ö3... şeklinde kodlar verilmiştir.

DÖRDÜNCÜ BÖLÜM

BULGULAR VE YORUMLAR

Bu bölümde, nicel boyuta ait araştırmanın denencelerini ve nitel boyuta ait araştırma sorusunun sonucunu incelemek amacıyla yapılan istatistik analizlerden elde edilen bulgulara ve yorumlara yer verilmiştir.

4.1. Birinci denence ilgili bulgular

Buluş yoluyla öğretme stratejisiyle noktalama işaretleri öğretiminin yapıldığı çalışma grubundaki öğrencilerin ön test sonuçları ve son test puan ortalamaları arasındaki farklılaşmayı ortaya koyan bağımlı gruplar t-Testi sonuçları Tablo 4.1.'de gösterilmiştir.

Tablo 4. 1. Çalışma grubunun NİBT'e göre ön test ve son test puan ortalamaları arasındaki farklılaşmayı ortaya koyan bağımlı gruplar t-Testi sonuçları

	N	X	S.s.
Ön Test	23	13,5652	5,46747
Son Test		18,2609	8,69283

Tablo 4.1'e bakıldığında, ön test ortalaması ($X=13,5652$) iken son test ortalamasının ($X=18,2609$) olduğu tespit edilmiştir. Bu sonuç bize ortalamanın arttığını göstermektedir.

4.2. İkinci denence ile ilgili bulgular

5. sınıf öğrencilerine noktalama işaretlerinin öğretiminde buluş yoluyla öğretme stratejisinin öğrenme üzerinde etkisini incelemek için veriler analizinde nonparametrik testlerden Wilcoxon İşaretli Sıralar testi sonuçlarına bakılmıştır.

Sonuçlar Tablo 4.2.'de gösterilmiştir.

Tablo 4. 2. Wilcoxon İşaretli Sıralar Testi Sonuçlarına ilişkin bulgular

	n	Sıra ort.	Sıra top.	Z	p
Negatif sıra	4	4,88	19,50	-3,198	.001
Pozitif sıra	18	11,91	190,50		
Eşit	3				

Çalışma grubunun ön test ve son test puanları arasında anlamlı farklılık bulunmuştur ($z=-3,198$, $p<.01$). Fark puanlarının sıra ortalamaları ve sıra toplamları dikkate alındığında gözlenen bu farklılığın son testin lehine olduğu anlaşılmaktadır. Yapılan çalışmanın öğrencilerin başarısını arttırmada etkili olduğu sonucuna ulaşılabilir.

4.3. Araştırma sorusuyla ilgili bulgular

Öğrencilerin buluş yoluyla öğretme stratejisine yönelik görüşlerine ilişkin bulgular Tablo 4.3.'de gösterilmiştir.

Tablo 4. 3. Öğrencilerin buluş yoluyla yapılan noktalama işaretleri öğretimine ilişkin görüşleri

Görüşler	n	%
Eğlenceli	16	40
Öğretici	13	32,5
Faydalı	7	17,5
Kalıcı	4	10
TOPLAM	40	100,00

Tablo 4.3. incelendiğinde öğrencilerin noktalama işaretlerinin anlatımına ayrılan ders saatlerine ilişkin eğlenceli ($n=16$, $\%=40$), öğretici ($n=13$, $\%=32,5$), faydalı ($n=7$, $\%=17,5$), kalıcı ($n=4$ $\%=10$) cevaplarını verdikleri görülmektedir. Öğrenciler ders

saatlerini daha çok eğlenceli olarak değerlendirmişlerdir. Bu cevap, öğrencilerin derste eğlendiklerini göstermektedir. Bu cevaba ilişkin bazı örnek görüşler şöyledir:

Ö1: “Bence normal ders işlemekten daha güzel ve eğlenceli. Öğretmenimiz bizi eğlendirmek için elinden geleni yaptı bize hemen hazır cevap vermektense bize soru sordu biz söyledik. Bazen biz ona soru sorduk o bize söyledi. Onu çok seviyoruz.”

Ö5: “Çok eğlendik öğrenmediğimiz bazı noktalama işaretlerini öğrendik. Hem eğlendik hem etkinlikler yaptık, şiirler okuduk, tahtada sorular çözdük.”

Ö10: “benim için çok güzeldi, eğlenceli bir şey öğrendiğim için mutluyum.”

Tablo 4.4.’e bakıldığında en çok verilen ikinci cevabın öğretici olduğu görülmektedir.

Bu cevapla ilgili örnek görüş aşağıda verilmiştir:

Ö20: “ Çok iyi öğrettiği için çok iyi değerlendiriyorum. Metin okumada daha öğreticiydi günlük hayatta faydalı oluyor.”

Öğrencilerin verdikleri cevaplardan hareketle, noktalama işaretlerine ayrılan ders saatlerinden memnun oldukları söylenebilir. Bu durum, kullanılan stratejinin ve yapılan etkinliklerin öğrenciler tarafından eğlenceli, öğretici, faydalı ve kalıcı görülerek onların derse karşı yaklaşımını olumlu yönde etkilediği görüşünü desteklemektedir.

Tablo 4. 4. Buluş yoluyla yapılan noktalama işaretlerinin başarıya etkisi hakkındaki öğrenci görüşleri

Görüşler	n	%
Noktalama işaretlerini daha iyi öğrendim.	14	45,16
Başarımı artırdı.	14	45,16
Bilgiler aklımda kaldı.	3	9,67
TOPLAM	31	100,00

Tablo 4.4. incelendiğinde uygulamanın başarıya ilişkin etkisine öğrencilerin, noktalama işaretlerini daha iyi öğrendim (n=14, %=45,16), başarımı artırdı (n=14, %=45,16), bilgiler aklımda kaldı (n=3, %=9,67) cevaplarını verdikleri görülmektedir.

Öğrencilerin çoğu, uygulama sonucunda noktalama işaretlerini daha iyi öğrendikleri ve başarılarının arttığı görüşüne sahiptir. Bu cevaplar, uygulama amacına ulaştığını nispeten göstermektedir. “Noktalama işaretlerini daha iyi öğrendim.” cevabına ilişkin bazı örnek görüşler şöyledir:

Ö3: *“Noktalama işaretlerinin görevlerini çok iyi öğrendik ve her şeyi hep iyi yapıyoruz.”*

Ö12: *“Öğretici ve aklımızda kalıcı bu sayede de noktalama işaretlerini daha iyi biliyorum. Daha çok dersime ilgi gösteriyorum.”*

Ö17: *“Noktalama işaretlerinin kurallarını, görevlerini hep öğrendim ve iyi ki de öğrendim.”*

Tablo 4.4.’e bakıldığında en çok verilen cevaplardan diğerinin de “Başarımı artırdı.” görüşü olduğu görülmektedir. Bu cevapla ilgili örnek görüşler aşağıda verilmiştir:

Ö14: *“Bize çok etkisi oldu çünkü öğretmenimiz 2 kez test yaptı. Birincide zayıf oldu ama 2. daha da iyi oldum. 10 soru yükseltilti. O yüzden çok etkisi oldu.”*

Ö19: *“başarımı etkiledi yazım daha okunur hale geldi. Sınavda başarıım daha yükseldi.”*

Öğrencilerin verdikleri cevaplardan hareketle, uygulamanın öğrenciler tarafından olumlu görüldüğü, noktalama işaretlerini daha iyi öğrendiklerini düşündüklerini, başarılarını artırdığını ve akılda kalıcı olduğunu göstermektedir. Uygulamanın, öğrencilerin sürece etkin katılımını sağlayarak onların başarısının artmasını ve öğrendikleri bilgilerin kalıcı olmasını sağladığını söylemek mümkündür.

Tablo 4. 5. Buluş yoluyla yapılan noktalama işaretleri öğretiminde elde edilen kazanımlara ilişkin öğrenci görüşleri

Görüşler	n	%
Uzun çizginin kullanımı	10	22,22
Adres yazarken eğik çizgi	6	13,33
Saat ve dakika arasında nokta	5	11,11
Noktalı virgülün kullanımı	4	8,88
Nokta	4	8,88
Kesme işaretinin kullanımı	3	6,66
Kısa çizginin kullanımı	2	4,44
Soru işareti	2	4,44
Tırnak işareti	2	4,44
Eş görevli kelimelerde virgül	2	4,44
Yay ayraçın kullanımı	2	4,44
Ünlem işareti	2	4,44
İki nokta	1	2,22
TOPLAM	45	100,00

Tablo 4.5. incelendiğinde noktalama işaretlerinin doğru kullanımının öğrenilmesine verilen örneklere öğrencilerin; uzun çizginin kullanımı (n=10, %=22,22), adres yazarken eğik çizgi(n=6, %=13,33), saat ve dakika arasında nokta (n=5, %=11,11), noktalı virgülün kullanımı (n=4, %=8,88), nokta kullanımı (n=4, %=8,88), kesme işaretinin kullanımı (n=2, %=4,44), kısa çizginin kullanımı (n=2, %=4,44), soru işareti (n=2, %=4,44), tırnak işareti (n=2, %=4,44), eş görevli kelimelerde virgül (n=2, %=4,44), yay ayraçın kullanımı (n=2, %=4,44), ünlem işareti(n=2, %=4,44), iki nokta (n=1, %=2,22) cevaplarını verdikleri görülmektedir. Öğrencilerin çoğu, uzun çizginin kullanımını daha iyi öğrendiğini ifade etmiştir. Bu cevap, öğrencilerin bir kısmı tarafından uzun çizginin karıştırıldığını göstermektedir. Bu cevaba ilişkin bazı örnek görüşler şöyledir:

Ö3: " Uzun çizgi kısa çizgi karıştırıyordum artık ikisini de çok iyi kullanıyorum."

Ö18: "Uzun çizgiyi ve kısa çizgiyi karıştırıyordum."

Tablo 4.5.'e bakıldığında en çok verilen ikinci cevabın adres yazarken eğik çizgi kullanımını olduğu görülmektedir. Bu cevapla ilgili örnek görüşler aşağıda verilmiştir:

Ö12: “Noktalama işaretlerini hiç bilmiyordum. En çok eğik çizgi bilmiyordum. Bu sayede çok iyi biliyorum. Örnek: Adres yazarken eğik çizgi konur. Örnek: Tarih yazarken eğik çizgi konur.”

Ö7: “adres yazarken eğik çizgi konur.”

Tablo 4.5.'e bakıldığında en çok verilen üçüncü cevabın saat ve dakika arasına nokta kullanımını olduğu görülmektedir. Bu cevapla ilgili örnek görüşler aşağıda verilmiştir:

Ö5: “daha iyi öğrendim noktalama işaretini. Saatin arasına iki nokta koyuyordum şimdi bir nokta koyuyorum.”

Ö9: “Saatlerin arasına iki nokta koyuyordum şimdi nokta koyuyorum.”

Buluş yoluyla öğretme stratejisinin noktalama işaretlerinin öğretiminde uygulanması ve bu süreçte kullanılan etkinlikler, öğrencileri öğrenme sürecine dâhil etmiş; kurallara öğrencileri ulaştırmış, onların önceden bilmedikleri ya da yanlış bildikleri kuralları doğru biçimde öğrenmelerini sağlayarak uygulamanın amacına ulaşmasına hizmet etmiştir.

SONUÇ VE TARTIŞMA

Bu çalışmanın amacı, buluş yoluyla öğretme stratejisiyle yapılan noktalama işaretleri öğretiminin ortaokul 5. sınıf öğrencilerinin öğrenme düzeyine etkisini belirlemektir. Birinci denence olarak buluş yoluyla öğretme stratejisiyle noktalama işaretleri öğretiminin çalışma grubundaki öğrencilerin ön test ve son test puan ortalamaları arasında, son test lehine anlamlı farklılık olup olmadığına bakılmıştır. Tek gruplu desenin kullanıldığı araştırmada grubun ön test ortalaması ($X=13,5652$) ve son test ortalaması ($X=18,2609$) incelenmiş, son test ortalamasının ön test ortalamasına göre daha yüksek olduğu saptanmıştır. İkinci denence olarak buluş yoluyla öğretme stratejisinin noktalama işaretlerinin öğretimindeki etkisi incelenmiştir. Sonuçlara bakıldığında buluş yoluyla noktalama işaretlerinin öğretiminin ilgili kazanımlar üzerinde anlamlı bir etkisinin olduğu söylenebilir. Buluş yoluyla öğretme stratejisinin Türkçe dersine uygulanmasıyla ilgili yapılan çalışmalara bakıldığında, Yakışan (2017) çalışmasında buluş yoluyla öğretim stratejisinin dil bilgisi öğretiminde öğrenci başarısına ve kalıcılığa etkisini incelemiş, dil bilgisi öğretim sürecinde buluş yoluyla öğretim stratejisinin öğrenci başarısında ve bilgilerin kalıcılığında diğer geleneksel yöntemlerden daha etkili olduğu sonucuna ulaşmıştır.

Çalışmanın nitel boyuttaki araştırma sorusu, buluş yoluyla öğretme stratejisine yönelik öğrencilerin görüşlerini öğrenmeye yöneliktir. Öğrencilerin buluş yoluyla öğretme stratejisine yönelik görüşleri incelenmiştir. Öğrenciler; buluş yoluyla öğretimi eğlenceli, öğretici, faydalı ve kalıcı olarak değerlendirmiştir. Bu yolla yapılan öğretimin, başarılarını arttırdığını ve noktalama işaretlerini iyi öğrendiklerini belirtmişlerdir. İyi öğrendiklerini düşündükleri noktalama işaretlerine ve kurallara bakıldığında; uzun çizginin kullanımı, adres yazarken eğik çizginin kullanımı, saat ve dakika arasına nokta konulması, noktalı virgülün kullanımı, nokta, kesme işareti, kısa çizgi, soru işareti, tırnak işareti, eş görevli kelimeler arasında virgül kullanımı, yay ayraç, ünlem işareti ve iki noktanın kullanımı cevaplarını tercih ettikleri görülmüştür. Öğrencilerin sıkça karıştırılan noktalama işaretleri hakkında artık bilgi sahibi oldukları söylenebilir. Bulgulardan hareketle; öğrencilerin buluş yoluyla noktalama işaretlerinin öğretimini eğlenceli, öğretici, faydalı ve kalıcı buldukları, buluş yolunu kullanmanın noktalama işaretlerinin öğretiminde olumlu etkisinin olduğu sonuçlarına ulaşılmıştır. Bu sonuca benzer olarak, Karakoyun'un (2010) çalışmasında deney grubundaki

öğrencilerin Jigsaw 1 tekniğiyle ilgili görüşleri incelendiğinde, öğrencilerin bu tekniği beğendikleri ve Jigsaw 1 tekniğinin derste kullanılmasının olumlu etkisinin olduğu görülmüştür.

Noktalama işaretlerinin öğretimi üzerine yapılan çalışmalara bakıldığında, öğretim ortamında farklı yöntem ve tekniklerin kullanılmasının noktalama işaretlerinin öğrenmeye etkisi bazı araştırmacılar tarafından ortaya konmuştur. Drama yönteminin 8. sınıf öğrencilerinin noktalama işaretlerini etkin ve doğru kullanımı üzerindeki etkisini inceleyen Ergin (2008), araştırmasının sonucunda drama yönteminin daha etkili olduğu sonucuna ulaşmıştır. Karakoyun (2010), araştırmasında Jigsaw 1 tekniğinin noktalama işaretleri konusunda öğrencilerin akademik başarıları üzerinde geleneksel öğretim yönteminden daha etkili olduğu sonucuna ulaşmıştır. Maden (2013), aktif öğrenme tekniklerinin 6. sınıf öğrencilerinin yazım ve noktalama kurallarını öğrenmedeki başarıları ve derse karşı tutumlarına etkisini incelediği araştırmasında, aktif öğrenme tekniğinin geleneksel öğretim yöntemine kıyasla daha etkili olduğu sonucuna ulaşmıştır. Yiğit (2018), şarkılarla noktalama işaretleri öğretiminin akademik başarıya etkisini incelediği araştırmasında, şarkılarla noktalama işaretleri öğretiminin düz anlatıma göre akademik başarıyı artırdığını tespit etmiştir. Alparslan (2019), eğitsel oyunların öğrencilerin noktalama işaretlerini kullanma düzeylerine etkisini incelediği araştırmasında, 4. sınıf öğrencileriyle çalışmış ve öğrencilerin noktalama işaretlerini kullanma düzeylerini arttırmada eğitsel oyunların etkili olduğu sonucuna ulaşmıştır. Kırboğa (2019), bilgisayar destekli materyallerinin noktalama işaretleri kazanımlarına etkisini incelediği araştırmasının sonucunda, bilgisayar destekli noktalama işareti materyalinin başarıya etkisini tespit etmiştir. Bahsedilen araştırmaların sonuçları ile araştırmamızda ulaştığımız sonuçlar; farklı strateji, yöntem ve tekniklerin noktalama işaretlerinin öğretiminde kullanılmasının öğrenci başarısına ve konuya ilişkin tutumuna olumlu etki oluşturması bakımından benzerlik göstermektedir.

Çalışmada, buluş yoluyla öğretme stratejisiyle noktalama işaretlerinin öğretimi yapılmıştır. Çalışmadan çıkan sonuçlar, buluş yoluyla öğretme stratejisiyle noktalama işaretlerinin öğretiminin öğrenci başarısını arttırdığı, bu stratejinin öğrenme üzerindeki

etkisi olduğu ve öğrencilerin bu stratejiyle yapılan öğretimi beğendiği şeklindedir. Çalışmada, bu sonuçlar dışında bazı noktalara değinmekte fayda vardır. Bu strateji; doğru biçimde uygulandığı, doğru planlama yapıldığı, öğrenci seviyesine uygun etkinlikler ve örneklerle desteklendiği sürece başarılı olacaktır. Noktalama işaretlerinin öğretimi yapılırken uygulama esnasında bazı hususlara dikkat etmekte fayda vardır.

Araştırmacının deneyimlerine dayanarak uygulayıcılar için yol göstermesi açısından uygulama sırasında dikkat edilmesi gereken noktalara değinilecektir. Buluş yoluyla öğretme, her konunun öğretimi için uygun bir strateji değildir ve bu sebeple konu seçiminde dikkatli olunmalıdır. Çalışma grubundaki öğrenci sayısı az olduğu için araştırmacı fazla zorlanmamıştır fakat bu stratejinin kalabalık sınıflarda uygulanması zorlayıcı olacaktır. Noktalama işaretlerine ait kazanımların fazla olması ve öğrencilerin doğru cevaba kendi çabalarıyla ulaşmasının amaçlanması sebebiyle bu konuya ayrılan süre uzamaktadır. Buna karşı hazırlıklı olunması gerekmektedir. Planlama, çalışmada verilen ders işleme planından biraz uzun tutulabilir, uygulamanın süresi daha geniş bir zamana yayılabilir. Zaman faktörünün dışında araç gereçlerin maliyetinin hesaplanması, öğrencilerin gelişim düzeyi ve yaşadığı çevre göz önüne alınarak örneklerin, etkinliklerin ve pekiştireçlerin hazırlanması gerekmektedir. Bazı örneklerin öğrenciler tarafından anlaşılabilmesi durumu söz konusu olabilir. Öğrenci, bu süreçte çok etkin olduğu için sıkılabilir ve öğrenme isteğinde azalma yaşayabilir. Süreçte öğrencilerin merak duygusu canlı tutulmalıdır. Düzeltme yapılırken ve dönüt verilirken öğrencilerin öğrenme isteğini kırmamakta ve olumlu tavır sergilemekte fayda vardır. Pekiştireçlerin seçimine ve verilış biçimine de dikkat etmek gerekir. Bazı pekiştireçler öğrenciler için etkili ve anlamlı olmayabilir. Öğretmen öğrencilerini iyi tanımalı, ödül verirken öğrencilerinin yaş seviyesini ve ilgi alanlarını da göz önünde bulundurmalıdır. Bu hususlara dikkat edildiği sürece çalışmanın amacına ulaşacağı düşünülmektedir.

ÖNERİLER

Araştırma sırasında elde edilen verilerden hareketle araştırmacılara ve öğretmenlere birtakım öneriler verilebilir.

Araştırmacılara yönelik öneriler:

- Buluş yoluyla öğretim stratejisinin yazma becerisinde büyük harflerin kullanıldığı yerler, sayıların yazımı veya ses olaylarının öğretimi gibi farklı konularda uygulanması araştırılabilir.
- Buluş yoluyla öğretme stratejisinin kullanımına ilişkin öğrencilerin görüşleri alınabilir.
- Televizyon, telefon ve sosyal medyanın öğrencilerin noktalama işaretlerini kullanma becerisine etkisi araştırılabilir.
- Bu araştırma, tek grupta yapılmıştır. Farklı çalışma gruplarıyla yapılabilir.
- Öğrencilerin noktalama işaretleri konusundaki eksikliği her sınıf seviyesi için ayrı ayrı araştırılabilir ve çözümler üretilebilir.

Öğretmenlere yönelik öneriler:

- Noktalama işaretlerinin öğretimi ile ilgili yapılan diğer çalışmalar ve sonuçları, öğretmenlerin daha hızlı ulaşması ve göz önünde olması için hizmet içi eğitim kapsamına alınabilir.
- Buluş yoluyla öğretme stratejisi, önceden detaylı bir hazırlık gerektirdiği için öğretmenler bu strateji ile ilgili eğitim alabilirler.
- Noktalama işaretlerinin doğru kullanımının yaygınlaşması için diğer branş öğretmenlerinin de bu kuralları bilmesi ve uygulaması gereklidir. Bu yüzden branş öğretmenlerine konuyla ilgili hızlandırılmış bir kurs verilebilir.
- Çalışma için hazırlanan “Noktalama İşaretleri Başarı Testi” veya bu emsalde testler, 5. sınıf öğrencilerine dönem başında uygulanarak noktalama işaretleri konusunda öğrencilerin seviyesi ölçülebilir. Öğrencilerin seviyelerine göre planlama yapılarak bu doğrultuda etkinlikler hazırlanabilir.

- Buluş yoluyla öğretme stratejisiyle noktalama işaretlerinin öğretiminde 8 hafta uygulama yapılmıştır. Uygulayıcılar bu süreyi daha geniş zamana yayabilir, süreyi uzatabilirler.
- Buluş yoluyla öğretme stratejisinin kalabalık sınıflarda uygulanması zorlayıcı olduğu için öğrenci sayısının az olduğu sınıflarda uygulanmasında fayda vardır.
- Öğrenciler, ders esnasında noktalama işaretlerinin doğru kullanımının yer aldığı örneklerle karşılaştırılmalıdır.
- Öğrencilerin noktalama kurallarını unutmamaları ve doğru kullanabilmeleri için sınıfta bol bol uygulamalı etkinlikler yaptırılmalı, yazılı anlatım etkinliklerinin sayısı arttırılmalı, aceleye getirilmemeli, etkinlik sonunda öğrencilere yeterli dönüt ve uygun pekiştireçler verilmelidir.
- Öğrencilerin noktalı virgül, iki nokta, yay ayraç ve köşeli ayraç konularında zorlandığı gözlemlenmiştir. Bu konularla ilgili daha fazla yazma çalışmaları yapılabilir.
- Eğlendirirken öğreten etkinlikler öğrencilerin dikkatini çektiği için noktalama işaretleri ile ilgili öğrencilerin ve öğretmenlerin kolayca ulaşabileceği sanal uygulamalar, etkinlikler ve oyunlar geliştirilebilir.

KAYNAKÇA

- Abasıyanık SF (2018) *Alemdağ'da Var Bir Yılan* (Türkiye İş Bankası Kültür Yayınları, İstanbul).
- Ahmet R (2016) *Şehir Mektupları* (Karanfil Yayınları, İstanbul).
- Aksoy H (2017) *En Güzel Skeçler* (Türkçe Zümresi Yayınları, Konya).
- Ali S (2016) *İçimizdeki Şeytan* (YKY, İstanbul).
- Ali S (2016) *Kürk Mantolu Madonna* (YKY, İstanbul).
- Alparslan B (2019) Eğitsel oyunların ilkököl 4. sınıf öğrencilerinin noktalama işaretlerini kullanma becerilerine etkisi. Yayımlanmamış yüksek lisans tezi, Akdeniz Üniversitesi, Eğitim Bilimleri Enstitüsü, İlköğretim Ana Bilim Dalı, Antalya.
- Alyılmaz C (2010) Türkçenin öğretiminin sorunları. *Turkish Studies International Periodical For The Languages, Literature and History of Turkish or Turkic* 5(3): 729-749.
- Arı G, Keray B (2012) Sekizinci sınıf öğrencilerinin noktalama işaretlerini uygulama düzeyi. *Elektronik Sosyal Bilimler Dergisi* 11(42): 40-54.
- Arıcı AF (2006) Türkçe öğretiminde kullanılan strateji-yöntem ve teknikler. *Atatürk Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi* 7(1): 299-307.
- Aşçı U (2006) 9. sınıf fizik eğitiminde buluş yoluyla öğretim ile geleneksel yolla öğretimin öğrenci başarısına etkisinin karşılaştırılması. Yayımlanmamış yüksek lisans tezi, Gazi Üniversitesi, Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Ortaöğretim Fen ve Matematik Alanlar Eğitimi Ana Bilim Dalı, Ankara.
- Atasoy FO (2009) Türkçede noktalama sorunlar - çözümler – teklifler. Yayımlanmamış doktora tezi, Marmara Üniversitesi, Eğitim Bilimleri Enstitüsü, İstanbul.
- Atasoy FO (2010) Noktalama işaretlerinin tarihi. *Journal of Turkish Studies* 5(2): 823-861.
- Atay FR (2018) *Zeytindağı* (Pozitif Yayınları, İstanbul).
- Atay O (2017) *Korkuyu Beklerken* (İletişim Yayınları, İstanbul).
- Aytaş G (2008) *Türkçe Öğretiminde Tematik Yaratıcı Drama Etkinlik ve Uygulamaları* (Akçağ Yayınları, Ankara).

- Bağcı H (2011) İlköğretim 8. sınıf öğrencilerinin noktalama işaretleri ile yazım kurallarını uygulayabilme düzeyi. *Electronic Turkish Studies* 6(1): 693-706.
- Bayram E, Bıyık Z, Gölbaşı M (2021) Covid-19 pandemi sürecinde ortaokul öğrencilerinin uzaktan eğitimle gerçekleştirilen Türkçe dersine yönelik algıları. *Uluslararası Karamanoğlu Mehmetbey Eğitim Araştırmaları Dergisi* 3(Özel sayı 1): 28-41.
- Bekiroğlu N (2011) *Mor Mürekkep* (Timaş Yayınları, İstanbul).
- Bekiroğlu N (2021) *Kehribar Geçidi* (Timaş Yayınları, İstanbul).
- Beyatlı YK (2005) *Kendi Gökkubbemiz* (YKY, İstanbul).
- Bıçer N (2020) Türkçe Öğretiminin Güncel Sorunları C. Alyılmaz, O. Er, İ. Çoban (Ed.) *Türkçe Eğitiminde Güncel Durum* (s. 45-72) (Eğiten Kitap, Ankara).
- Bilge H, Sağır M (2017) Ortaokul öğrencilerinin okuma hatalarının çeşitli değişkenlere göre incelenmesi. *Ihlara Eğitim Araştırmaları Dergisi (IHEAD)* 2(1): 77-88.
- Bruner JS (1991) *Bir Öğretim Kuramına Doğru*, çev. Fatma Varış, Tanju Gürkan. (Ankara Üniversitesi Basımevi, Ankara).
- Büyüköztürk Ş (2011) *Sosyal Bilimler için Veri Analizi El Kitabı* (Pegem Akademi, Ankara).
- Cansever E (2017) *Gelmiş Bulundum* (YKY, İstanbul).
- Çakıcı Y (2010) Fen eğitiminde yapılandırmacı yaklaşım ve öğrencilerin kavram yanılgıları. *Trakya Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi* 12(1): 89-115.
- Çoban A (2016) Türkçe eğitimi ve öğretiminin sorunları. *Littera Turca Journal of Turkish Language and Literature* 2(1): 121-138.
- Demir S, Gül-Özdil B (2019) Öğretmen görüşlerine göre ortaokul öğrencilerinin konuşma becerileri. *Abant İzzet Baysal Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi* 19(3): 865-881.
- de Vasconcelos JM (2017) *Şeker Portakalı*, çev. Aydın Emeç. (Can Yayınları, İstanbul).
- Diñçel BK (2018) Ortaokul öğrencilerinin Türkçe dersinde yaşadıkları dinleme sorunları ve sorunların çözümüne yönelik beklentileri. *Uluslararası Türkçe Edebiyat Kültür Eğitim (TEKE) Dergisi* 7(4): 2551-2571.

- Duman B, Çubukçu Z, Taşdemir M, Güven M, Babadoğan C, Oğuz A, Aybek B (2013) *Öğretim İlke ve Yöntemleri* (Anı Yayıncılık, Ankara).
- Ekinci-Çelikpazu, E. (2015). Ortaokul 5-8. sınıf Türkçe dil bilgisi öğretimi üzerine bir inceleme. *Electronic Turkish Studies*, 10(15), 333-360.
- Erden M, Akman Y (2015) *Eğitim Psikolojisi, Gelişim- Öğrenme-Öğretme* (Arkadaş Yayınevi, Ankara).
- Erdoğan T, Gök B (2009) Türkçenin ana dili olarak öğretiminde karşılaşılan sorunlar ve bu sorunların giderilmesine yönelik öneriler: Ankara örneği. *Çukurova Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi* 3 (36): 1-16.
- Ergin M (2016) *Orhun Abideleri* (Boğaziçi Yayınları, İstanbul).
- Ergin S (2009) İlköğretim 8. sınıf öğrencilerinin noktalama işaretlerini kullanma becerileri. Yayımlanmamış yüksek lisans tezi, Gazi Üniversitesi, Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Türkçe Eğitimi Ana Bilim Dalı, Ankara.
- Ersoy MA (2012) *Safahat* (Akçağ Yayınları, Ankara).
- Fidan Y (2009) İlköğretim 5. sınıf öğrencilerinin geometrik düşünme düzeyleri ve buluş yoluyla geometri öğretiminin öğrencilerin geometrik düşünme düzeylerine etkisi. Yayımlanmamış doktora tezi, Dokuz Eylül Üniversitesi, Eğitim Bilimleri Enstitüsü, İlköğretim Ana Bilim Dalı, İzmir.
- Göçer A (2017) *Türkçe Özel Öğretim Yöntemleri* (Pegem Akademi, Ankara).
- Gökçek T (2015) Kuramdan Uygulamaya Eğitimde Bilimsel Araştırma Yöntemleri M. Metin (Ed.) *Karma Yöntem Araştırması* (s. 376-410) (Pegem Akademi, Ankara).
- Güleryüz H (2004) *Türkçe İlk Okuma Yazma Öğretimi* (Pegem Akademi, Ankara).
- Güneş F (2021) *Türkçe Öğretimi, Yaklaşımlar ve Modeller* (Pegem Akademi, Ankara).
- Işınsu E (2008) *Çiçekler Büyür* (Elips Kitap, Ankara).
- Kalfa M (2000) Noktalama işaretlerinin Türkçenin öğretimindeki yeri ve önemi. Yayımlanmamış doktora tezi, Ankara Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Türk Dili ve Edebiyatı Ana Bilim Dalı, Ankara.
- Kaman Ş (2016) İlköğretim (2-6. sınıf) öğrencilerinin okuma ve yazma tutumlarının incelenmesi. *Türkiye Sosyal Araştırmalar Dergisi* 20(2): 507-522.

- Kaplan K, Gülден B (2021) Öğretmen görüşlerine göre salgın (COVID-19) dönemi uzaktan eğitim ortamında Türkçe eğitimi. *RumeliDE Dil ve Edebiyat Araştırmaları Dergisi* (24): 233-258.
- Karakoyun ME (2010) İlköğretim 5. sınıf öğrencilerine noktalama işaretlerinin öğretiminde işbirlikli öğrenme tekniklerinden Jıgsaw 1'in akademik başarıya etkisi. Yayınlanmamış yüksek lisans tezi, Atatürk Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Türkçe Eğitimi Ana Bilim Dalı, Erzurum.
- Kemal O (2017) *Eskici ve Oğulları* (Everest Yayınları, İstanbul).
- Kırboğa A (2019) Bilgisayar destekli noktalama işaretleri materyallerinin ortaokul 5. sınıf öğrencilerinin noktalama işaretleri kazanımlarına etkisi. Yayınlanmamış yüksek lisans tezi, Necmettin Erbakan Üniversitesi, Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Türkçe ve Sosyal Bilimler Eğitimi Ana Bilim Dalı, Konya.
- Kleinbaum NH (2019) *Ölü Ozanlar Derneği*, çev. Nurten Hatırnaz. (Bilge Kültür Sanat, İstanbul).
- Kohen A (2017) *Aeden* (Destek Yayınları, İstanbul).
- Kolcu S, Balcı A (2021) Salgın döneminde uzaktan Türkçe öğretimi: öğretmen görüşleri kapsamında bir değerlendirme. *Uluslararası Karamanoğlu Mehmetbey Eğitim Araştırmaları Dergisi* 3(Özel sayı 1): 55-65.
- Köksal O (2017) *Öğretim İlke ve Yöntemleri* (Eğitim Yayınevi, Konya).
- Kurudayıoğlu M, Dölek O (2018) Noktalama işaretlerinin öğretimine ilişkin öğretmen görüşleri. *Mersin Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi* 14(1): 372-385.
- Livaneli Z (2019) *Serenad* (Doğan Kitap, İstanbul).
- Maden A (2013) Aktif öğrenme tekniklerinin ilköğretim 6. sınıf öğrencilerinin yazım ve noktalama kuralları başarısı ve derse karşı tutumlarına etkisi. Yayınlanmamış yüksek lisans tezi, Atatürk Üniversitesi, Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Türkçe Eğitimi Ana Bilim Dalı, Erzurum.
- MEB (2019) *Türkçe Dersi Öğretim Programı (İlkokul ve Ortaokul 1,2,3,4,5,6,7 ve 8. Sınıflar)* (Millî Eğitim Bakanlığı Yayınevi, Ankara).
- Namık K (2003) *Vatan yahut Silistre* (Kum Saati Yayınları, İstanbul).
- Ortaylı İ (2020) *Bir Ömür Nasıl Yaşanır* (Kronik Kitap, İstanbul).

- Oruç Ş (2007) Osmanlı'nın son döneminde eğitim uygulamalarında yer alan buluş yöntemi ve bu yöntemle yapılmış bir ders örneği. *Türkiye Sosyal Araştırmalar Dergisi* 11(2): 139-164.
- Özbay M (2012) *Özel Öğretim Yöntemleri 1* (Öncü Kitap, Ankara).
- Özbay M (2013) Yazma Eğitimi M. Özbay (Ed.) *Yazma Eğitiminde Noktalama ve İmla* (s.181-197) (Pegem Akademi, Ankara).
- Özkara Y, İzci G (2016) İlköğretim 5. sınıf öğrencilerinin okumaya yönelik tutumları ile noktalama işaretlerini uygulama düzeyleri arasındaki ilişkinin incelenmesi. *Cumhuriyet Uluslararası Eğitim Dergisi* 2(2): 1-9.
- Özsoy G (2015) Öğretim İlke ve Yöntemleri H. Uzunboylu ve G. Öner (Ed.) *Öğrenme Öğretme Yaklaşımları* (s. 47-69) (Lord Matbaacılık, İstanbul).
- Pala İ (2013) *İki Dirhem Bir Çekirdek* (Kapı Yayınları, İstanbul).
- Pala İ (2014) *Mihmandar* (Kapı Yayınları, İstanbul).
- Pastula, P. J. (1999). Applying learning theories to online instructional design. Retrieved from http://www.patsula.com/usefo/webbasedlearning/tutorial1/learning_theories_full_version.html
- Pilancı H (2000) *Resmi Yazışma Kuralları Noktalama İşaretleri ve Yazım Kuralları Sözcük Dizini (araştırma-inceleme)* (Anadolu Üniversitesi Yayınları, Eskişehir).
- Samipaşazade S (2018) *Sergüzeşt* (Maviçatı Yayınları, İstanbul).
- Senemoğlu N (2005) *Gelişim, Öğrenme ve Öğretim* (Gazi Kitabevi, Ankara).
- Ömer Seyfettin (2019) *Ömer Seyfettin'den Seçme Hikâyeler* (Türkiye İş Bankası Kültür Yayınları, İstanbul).
- Sönmez V (2017) *Öğretim İlke ve Yöntemleri* (Anı Yayıncılık, Ankara).
- Sülün Y, Kozcu-Çakır N, Şenler B, Çili E (2006) İlköğretim fen bilgisi dersinde buluş yoluyla öğretimin öğrenci başarısına etkisinin belirlenmesi (Muğla örneği). *Erzincan Eğitim Fakültesi Dergisi* 9(1): 51-61.
- Şahin A (2008) Öğretim İlke ve Yöntemleri G. Ocak (Ed.) *Temel Öğretme- Öğrenme Yaklaşımları (Stratejileri)* (s. 171-211) (Öncü Basımevi, Ankara).

- Şahin Y, Maden S, Kardeş MN, Şahin A (2011) Noktalama işaretlerinin öğretiminde grup araştırması tekniğinin öğrenci başarısına etkisi. *Mustafa Kemal Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi* 8(15): 257-268.
- Şen HŞ (2011) Öğrenme Öğretme Kuram ve Yaklaşımları S. Büyükalan Filiz (Ed.) *Öğrenme Öğretme Stratejileri* (s. 98-114) (Pegem Akademi, Ankara).
- Şengül K, Öz-Durmuş B (2021) Yabancı dil olarak Türkçe öğretiminde noktalama işaretleri ve yazım kuralları öğretimine ilişkin öğretici görüşleri. A. Porjazoska Kujundziski (Ed.) *Book of Proceedings 4th International Conference on Social Sciences and Humanities* (ss.285-294). International Balkan University.
- Tan C (2014) *Pembe ve Yusuf* (Doğan Kitap, İstanbul).
- Tanpınar A (2017) *Mahur Beste* (Dergâh Yayınları, İstanbul).
- Topuz A (2008) Uşak ili Sivaslı ilçesi 6. ve 7. sınıf öğrencilerinin noktalama işaretlerini kullanmada bilgi-beceri düzeylerinin tespiti. Yayımlanmamış yüksek lisans tezi, Afyon Kocatepe Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Türkçe Eğitimi Ana Bilim Dalı, Afyonkarahisar.
- Toros H (2012) *Asya'nın Kandilleri* (Hece Yayınları, Ankara).
- Türk Dil Kurumu (2012) *Yazım Kılavuzu* (Türk Dil Kurumu Yayınları, Ankara).
- Ümit A (2019) *Aşkımız Eski Bir Roman* (YKY, İstanbul).
- Ün-Açıkgöz K (2004) *Aktif Öğrenme* (Eğitim Dünyası Yayınları, İzmir).
- Ünal G, Ergin Ö (2006) Buluş yoluyla fen öğretiminin öğrencilerin akademik başarılarına, öğrenme yaklaşımlarına ve tutumlarına etkisi. *Journal of Turkish Science Education* 3(1): 36-52.
- Yakıcı A, Yücel M, Doğan M, Yelok S (2008) *Üniversiteler için Türkçe-1 Yazılı Anlatım* (Gazi Kitabevi, Ankara).
- Yakışan O (2017) Ortaokullarda dil bilgisi öğretiminde buluş yoluyla öğretim stratejisinin öğrenci başarısına ve kalıcılığa etkisinin incelenmesi. Yayımlanmamış yüksek lisans tezi, Necmettin Erbakan Üniversitesi, Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Türkçe Eğitimi Ana Bilim Dalı, Konya.
- Yıldırım D (2016) Ortaokul öğrencilerinin bazı noktalama işaretlerini ve yazım kurallarını uygulayabilme düzeyleri (İstanbul örneği). Yüksek lisans tezi,

Erzincan Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Türkçe Eğitimi Ana Bilim Dalı, Erzincan.

Yıldız C, Okur A, Arı G, Yılmaz Y (2008) *Yeni Öğretim Programına Göre Kuramdan Uygulamaya Türkçe Öğretimi* (Pegem Akademi, Ankara).

Yıldız Z (2002) Değişik öğrenim kademelerindeki öğrencilerin noktalama ve yazım kurallarını uygulama düzeyi. Yayımlanmamış yüksek lisans tezi, Süleyman Demirel Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Program Geliştirme ve Öğretim Ana Bilim Dalı, Isparta.

Yiğit A (2018) Şarkılaştırılmış noktalama işareti etkinliklerinin 8. sınıf öğrencilerinin noktalama işaretlerini kullanma başarılarına etkisi. Yayımlanmamış yüksek lisans tezi, Dumlupınar Üniversitesi, Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Kütahya.

Zorbaz K, Kayatürk N (2015) Studying writing attitudes of secondary school students with regard to various variables/Ortaokul öğrencilerinin yazmaya yönelik tutumlarının çeşitli değişkenlere göre incelenmesi. *Eğitimde Kuram ve Uygulama* 11(4): 1415-1435.

https://www.siir.gen.tr/siir/a/asik_veysel/guzelligin_on_paretmez.htm

<https://www.tdk.gov.tr/icerik/yazim-kurallari/noktalama-isaretleri-aciklamalar/>

EKLER

Ek-1 Etik Kurulu İzin Belgesi

T.C.
NEVŞEHİR HACI BEKTAŞ VELİ ÜNİVERSİTESİ
Bilimsel Araştırmalar ve Yayın Etik Kurulu

KURUL KARARI

TOPLANTI SAYISI
06

KARAR SAYISI
209

TOPLANTI TARİHİ
30.05.2022

Üniversitemiz Eğitim Fakültesi Yüksek Lisans Programı öğrencisi Göknur ÇETİN'in "Buluş Yoluyla Öğretme Stratejisiyle Noktalama İşaretlerinin Öğretimi" isimli yüksek lisans tezi hakkında alınan 24.05.2022 tarih ve 2100106828 sayılı başvuru dosyasının görüşülmesi.

2022.06.209. Üniversitemiz Eğitim Fakültesi Yüksek Lisans Programı öğrencisi Göknur ÇETİN'in "Buluş Yoluyla Öğretme Stratejisiyle Noktalama İşaretlerinin Öğretimi" isimli yüksek lisans tezi hakkında alınan 24.05.2022 tarih ve 2100106828 sayılı başvuru dosyası görüşüldü.

Yapılan görüşmeler sonucunda, aşağıdaki tabloda isimleri belirtilen araştırmacılar tarafından hazırlanan "**Buluş Yoluyla Öğretme Stratejisiyle Noktalama İşaretlerinin Öğretimi**" isimli yüksek lisans tezi ve ilgili belgeler araştırmacının gerekçe, amaç, yaklaşım ve yöntemleri dikkate alınarak incelenmiş olup, projenin gerçekleştirilmesinde etik sakınca bulunmadığına kurulumuz üyeleri tarafından oy birliği ile karar verilmiştir.

YÜRÜTÜCÜ	ARAŞTIRMACI/UZMAN
Doç. Dr. Kübra ŞENGÜL	Göknur ÇETİN (Öğrenci)

Prof. Dr. Serkan ŞAHİNKAYA
Kurul Başkanı

Prof. Dr. Fatih ÖZDEMİR
Üye

Prof. Dr. Zülfikar DURMUŞ
Üye

Prof. Dr. Şule AYDIN
Üye

Prof. Dr. Şahlan ÖZTÜRK
Üye

Prof. Dr. Suzan ÇOBAN
Üye

Prof. Dr. İbrahim ERDOĞAN
Üye

Prof. Dr. Hacı Abdullah ŞENGÜL
Üye

Prof. Dr. Göksel ŞİMŞEK
Üye

Prof. Dr. Bayram DEVİREN
Üye

Bu belge, güvenli elektronik imza ile imzalanmıştır.

Belge Doğrulama Kodu : 0EOJ-9VTZ-06T3 Belge Doğrulama Adresi : <https://ebysorgu.nevsehir.edu.tr>

Adres:
Telefon No :
e-Posta :
Kep Adresi : nevsehiruniversitesi@hs01.kep.tr

Fax No :
İnternet Adresi :
<http://www.nevsehir.edu.tr>

Bilgi İçin :Leyla KARAGEDİK
Memur
Dahili No:10064

Ek-2 2019 Türkçe Dersi Öğretim Programı'nda Sınıf Seviyesine Göre Noktalama İşaretlerinin Yer Aldığı Kazanımlar

5.Sınıf Yazma Becerisi Kazanımı

- T.5.4.5. Büyük harfleri ve noktalama işaretlerini uygun yerlerde kullanır. Yay ayraç, üç nokta, eğik çizgi, soru işareti, nokta, virgöl, iki nokta, ünlem, tırnak işareti, kısa çizgi, konuşma çizgisi, kesme işareti, noktalı virgöl ve köşeli ayraç işaretlerinin yaygın kullanılan işlevleri üzerinde durulur.

6.Sınıf Yazma Becerisi Kazanımı

- T.6.4.10. Yazdıklarını düzenler.
 - a) Anlam bütünlüğünü bozan ifadelerin belirlenmesi ve düzeltilmesi sağlanır, kavramsal olarak anlatım bozukluğu konusuna değinilmez.
 - b) Metinde yer alan yazım ve noktalama kuralları ile sınırlı tutulur.

7.Sınıf Yazma Becerisi Kazanımı

- T.7.4.16. Yazdıklarını düzenler.
 - a) Anlam bütünlüğünü bozan ifadelerin belirlenmesi ve düzeltilmesi sağlanır, kavramsal olarak anlatım bozukluğu konusuna değinilmez.
 - b) Metinde yer alan yazım ve noktalama kuralları ile sınırlı tutulur.

8.Sınıf Yazma Becerisi Kazanımı

- T.8.4.16. Yazdıklarını düzenler.
 - a) Dil bilgisine dayalı anlatım bozuklukları bakımından yazdıklarını gözden geçirmesi ve düzeltilmesi sağlanır.
 - b) Metinde yer alan yazım ve noktalama kuralları ile sınırlı tutulur.

Ek-3 Noktalama İşaretleri Başarı Testi Uygulaması

NOKTALAMA İŞARETLERİ BAŞARI TESTİ SORULARI

Bahçenin birinde bir kiraz ağacı varmış () Ağacın önce beyaz çiçekleri açarmış () Sonra da kırmızı kırmızı kirazları olurmuş()

1) Parçadaki boşluklara sırasıyla hangi noktalama işaretleri getirilmelidir?

- A) (,) (,) (.)
- B) (.) (.) (.)
- C) (.) (,) (!)
- D) (.) (;) (!)

2) Aşağıdaki cümlelerin hangisinde kısaltmada yanlışlık yapılmıştır?

- A) Dr. Ahmet Bey'le yarın randevum var.
- B) Evim ve okulum arasında 40 km. var.
- C) Bazı kısaltmalara örnek veriyorum: Kalkancık Mah. Mehmet Akif Sok.
- D) Doç. Dr. Murat Şengül'ün yeni çıkan kitabını aldım.

3) Aşağıdaki cümlelerin hangisinde noktalama yanlışlığı yapılmıştır?

- A) Mert, 27. Sokakta oturuyor.
- B) Dr. Veysel Bey şu anda ameliyatta.
- C) Turnuvada 8.inci oldum.
- D) 26.06.2010'da şenliklere katılmıştık.

4) Aşağıdaki cümlelerin hangisinde noktalama yanlışı vardır?

- A) Dr. Mehmet Gür hastaya rapor yazdı.
- B) Yeğenim yarışmada 2. olmuş.
- C)) THY'deki işinden atılmış.
- D) Bugün aşağıdaki konuları işleyeceğiz:
1-Öznel cümleler
2-Nesnel cümleler

-Yarın kitap fuarına gidemeyeceğiz.

-Dersimiz 08.30'da başlayacak.

-Prof. Dr. Ragıp Şentürk bugün üniversitemizde konferans verecek.

-20. yüzyılda pek çok buluşa imza atıldı.

5) Noktanın kullanıldığı örneklerden hangisi aşağıda verilen kurallardan biriyle esleşmez?

- A) Cümlelerin sonuna konur.
- B) Bazı kısaltmaların sonuna konur.
- C) Sayılardan sonra sıra bildirmek için konur.
- D) Tarihlerin yazılışında gün, ay ve yılı birbirinden ayırmak için konur.

6) Aşağıdaki cümlelerin hangisinde nokta ile ilgili bir yanlışlık vardır?

- A) Gece 04:30'daki uçağa yetişmem lazım.
- B) Burak: "Akşam maça geleceğim." dedi.
- C) Sivas'tan dört yıl önce ayrıldık.
- D) Kitapta çok fazla yanlış bilgi var.

7) "Buraya geldikleri zaman Yusuf on yaşlarında kadardı. Sarı benizli, nahif fakat kuvvetli ve dayanaklı bir çocuktü." Cümlesinde virgülün kullanım amacı aşağıdakilerden hangisidir?

- A) Sıralı cümleleri birbirinden ayırmak
- B) Eş görevli kelime ve kelime gruplarını ayırmak
- C) Yüklemden uzak düşmüş özneyi göstermek
- D) Tımkak içine alınmayan alıntılarını göstermek

8) Aşağıdaki cümlelerin hangisinde noktalama yanlıslığı yapılmıştır?

- A) İki de birde ceplerini karıştırıyor; bir şeyler arıyordu.
- B) Genç, hastaya doğru acı acı baktı.
- C) Hayır, savaştan sonra ondan haber almadım.
- D) Of, gençliğime yazık oldu!

9) "Demet okula her gün bu yoldan gider." cümlesinde hangi sözcükten sonra virgül konmalıdır?

- A) Her gün
- B) Okula
- C) Bu
- D) Demet

"Sınav kâğıdını görmek ister misin?"

"Hayır, görmek istemiyorum."

10) Bu konuşmadaki virgölün görevi aşağıdakilerden hangisidir?

- A) Anlam karışıklığını gidermek
- B) Tırnak içinde olmayan alıntı cümleleri göstermek
- C) Kendisinden sonraki cümleye bağlı olarak ret, kabul ve teşvik bildirmek
- D) Uzun cümlelerde yüklemden uzak düşmüş olan özneyi belirtmek

11) Virgölün kaldırılması hâlinde aşağıdaki cümlelerden hangisinin anlamında değişiklik olur?

- A) Dilenci, adama doğru elini uzattı.
- B) Müşteri, satıcıyla pazarlık yapıyordu.
- C) Çalışan, emeğinin karşılığını elbet alır.
- D) Komşum, balkonunu yıkıyordu.

Değerli Konuklar (1)

Bugün burada bir araya gelmemizin nedeni Atatürk (2)ün Ankara (3) ya gelişini kutlamaktır (4)

12) Yukarıdaki cümlelerde numaralandırılmış yerlerden hangisine virgül getirilebilir?

- A) 1
- B) 2
- C) 3
- D) 4

13) Aşağıdaki cümlelerden hangisinde virgölün görevi diğerlerinden farklıdır?

- A) İlk zamanlarda, yani okuma öğreninceye kadar, devam eden merak ve alakası söndü.
- B) Hayır, olay senin söylediğin gibi gerçekleşmedi.
- C) Pekâlâ, dediğin gibi olsun.
- D) Olur, bundan sonra annemin sözünden çıkmayacağım.

14) Aşağıdaki cümlelerin hangisinde virgül, tırnak içine alınmayan cümleden sonra kullanılmıştır?

- A) Buraya park etmek yasaktır, dedi polis memuru.
- B) Bugün saka, iskete ve kumru gördük.
- C) Evet, sınav perşembe günü yapılacakmış.
- D) Dilenci biraz topallayıp bizden uzaklaştı, koşmaya başladı.

"Bazı insanlarda takdire değer özellikler var () Misafirperverlik () doğruluk () hoşgörülük ()"

15) Cümlesinde, yay ayraçın bulunduğu yerlere konulması gereken noktalama işaretleri hangi seçenekte doğru olarak verilmiştir?

- A) (;) (,) (.) (!)
- B) (;) (,) (.) (...)
- C) (;) (,) (.) (.)
- D) (;) (,) (.) (...)

Leyleği havada görmek: Çok gezmek.

16)Yukarıdaki ifadede iki nokta (:) nın görevi aşağıdakilerden hangisidir?

- A) Kendisiyle ilgili açıklama verilecek cümlenin sonuna konur.
- B) Kendisiyle ilgili örnek verilecek cümlenin sonuna konur.
- C) Karşılıklı konuşmalarda, konuşan kişiyi belirten sözlerden sonra konur.
- D) Edebi eserlerde konuşma bölümünden önceki ifadenin sonuna konur.

Uzun bir sessizlikten sonra ancak mırıldanabildi()

-Bu kadar zaman beni neden aramadın?

17)Yay ayrıyla belirtilen yere aşağıdakilerden hangisi getirilebilir?

- A) Nokta (.)
- B) İki nokta (:)
- C) Noktalı virgül (;)
- D) Kısa çizgi (-)

18) "Ekin, Kadir ve Tarık basketbol () Ömer, Sercan ve Baha voleybol takımına seçildiler." cümlesinde yay ayrıç () bulunan yere hangi noktalama işareti gelmelidir?

- A) İki nokta (:)
- B) Üç nokta (...)
- C) Virgül (.)
- D) Noktalı virgül (;)

19) Aşağıdaki atasözlerinden hangisinde noktalı virgül kullanılır?

- A) Ayağını sıcak tut başını serin gönlünü ferah tut düşünme derin.
- B) Ağaçlı köyü sel basmaz.
- C) Karıncadan ibret al yazdan kışa hazırlan.
- D) Yangına körükle gidilmez.

20) Aşağıdaki cümlelerden hangisinin sonuna üç nokta (...) konmaz?

- A) Gök sarı, toprak sarı, çıplak ağaçlar sarı
- B) Şimdi şöyle deniz kenarında olacaksın
- C) Senin hakkında neler neler söylemedi ki
- D) Bu yanıtın doğru olduğundan çok eminsiniz

-Sokaktaki çocuklar birbirlerine m() dediler.

21) Yukarıdaki cümlede boş bırakılan yere hangi noktalama işareti getirilmelidir?

- A) Ünlem (!)
- B) Soru işareti (?)
- C) Üç nokta (...)
- D) İki nokta (:)

Uzun ince bir yoldayım

Gidiyorum gündüz gece

Bilmiyorum, ne haldayım?

()

İki kapılı bir handa

Gidiyorum gündüz gece

22)Yukarıda boş bırakılan yere aşağıdaki noktalama işaretlerinden hangisi getirilmelidir?

- A) Uzun çizgi (—)
- B) Kısa çizgi (-)
- C) İki nokta(:)
- D) Üç nokta (...)

23) Aşağıdaki cümlelerin hangisinin sonuna **farklı** bir noktalama işareti konulmalıdır?

- A) Ne zaman seni görsem gençliğim geliyor aklıma
- B) Hangi öğrencinin camı kırıldığını bilmiyorum
- C) Kim bu şiiri ezbere okuyabilir
- D) Kaçınıcı olduğunu kimseye söylemedi

"Soru işareti bilinmeyen, kesin olmayan veya şüpheyle karşılanan yer, tarih vb. durumlar için kullanılır."

24) Aşağıdaki cümlelerin hangisinde bu kullanıma **uymayan** bir cümle verilmiştir?

- A) Şair 1240 (?) senesinde dünyaya gelmiş.
- B) Öğlunuz ne kadar da akıllı(?) bir çocuk.
- C) Ankara'dan Kayseri'ye arabayla üç saatte (?) gelmiş.
- D) 1496 (?) yılında doğan Fuzuli'nin asıl adı Mehmed bin Süleyman'dır.

25) "Ah, memleketimi bir daha görebilsem" cümlesinin sonuna hangi noktalama işareti gelmelidir?

- A) Ünlem işareti (!)
- B) Soru işareti (?)
- C) İki nokta (:)
- D) Noktalı virgül (;)

26) Aşağıdaki cümlelerde geçen yay ayracın hangisine ünlem işareti **getirilemez**?

- A) Dikkat, araç çıkabilir ()
- B) Dur, yolcu () Bilmeden gelip bastığın
Bu toprak bir devrin battığı yerdir.
- C) Evden birazdan çıkacağım ()
- D) Ey, bu topraklar için toprağa düşmüş, asker()

27) "İsteseymiş bu kitabı bir günde bitirmiş (!) ama çok yoğunmuş." Cümlesinde ünlem işaretinin görevi nedir?

- A) Alay, kinaye veya küçümseme anlamı kazandırılmak istenen sözü göstermek
- B) Seslenme ve uyarı sözünden sonra konur.
- C) Sevinç, kıvanç, acı, korku, şaşma gibi duyguları anlatan cümle veya ibarelerin sonuna konur.
- D) Bilinmeyen, kesin olmayan veya şüpheyle karşılanan yer, tarih vb. durumlar için kullanılır.

28) Satır sonuna sığmayan sözcükleri bölerken aşağıdaki noktalama işaretlerinden hangisi kullanılır?

- A) Tımak işareti (" ")
- B) Kesme işareti (')
- C) Virgül (,)
- D) Kısa çizgi (-)

29) Aşağıdaki cümlelerin hangisinde kısa çizgi **yanlış** kullanılmıştır?

- A) Babası ona İngilizce-Türkçe sözlük aldı.
- B) "-ler / -lar" eki çoğul ekidir.
- C) 2021- 2022 eğitim- öğretim yılı başladı.
- D) Zerrin-in annesi çok hamarattır.

- 1) ve/rim/siz/lik
- 2) -siz/-siz
- 3) 13.05.2022
- 4) Ah, şu gençler!

30) Numaralandırılarak gösterilen hangi bölümde noktalama yanlıştır?

- A) 1
- B) 2
- C) 3
- D) 4

31) Aşağıdakilerin hangisinde kesme (‘) işaretinin kullanımı yanlıştır?

- A) Yahya Kemal’in Ankara için söylediği söz çok meşhurdur.
- B) Nemrut Dağı’nda gün batımı görülmeye değerdir.
- C) Isparta’lılar gül hasadına başladılar.
- D) İstanbul’un taşı toprağı altındır.

32) Aşağıdaki cümlelerin hangisinde kesme işareti doğru kullanılmıştır?

- A) Nevşehir’liler çalışkan insanlardır.
- B) O’nun üniversiteden arkadaşı sen değil misin?
- C) Berat Bey’i bugün gördünüz mü?
- D) Güneş’li günleri özledim.

33) Aşağıdaki kısaltmaların hangisinden sonra kesme işareti getirilemez?

- A) RTÜK
- B) Prof.
- C) TBMM
- D) km

34) Aşağıdaki cümlelerin hangisinde kesme işareti yanlış kullanılmıştır?

- A) Haziran’da okullar tatil olacak.
- B) Aylin’in annesini dün çarşıda gördüm.
- C) TDK’nin yeni çıkan sözlüğünü aldım.
- D) Yarın bir konferans için İngiltere’ye uçacağım.

35) Aşağıdaki cümlelerin hangisinde noktalama işareti yanlış kullanılmıştır?

- A) Dr. Aynur çok başarılı birisidir.
- B) 17.00’de buluşma yerinde olmamız gerekiyor.
- C) Şoför, adama yolu tarif etti.
- D) Yaptığım hatalar 40.ı geçti.

Papatya Mah (1) Denizciler Sok (2) No.(3) 35(4) 8 Karşıyaka (5) İZMİR

36) Yukarıdaki adres örneğinde numaralı yerlerden hangilerine eğik çizgi (/) getirilmelidir?

- A) 1 ve 2
- B) 4 ve 5
- C) 3 ve 4
- D) 2 ve 3

37) Aşağıdaki tarihlerin hangisinde yazım yanlıştır vardır?

- A) 18.05.2022
- B) 18 Mayıs 2022
- C) 18/Mayıs/2022
- D) 18/05/2022

- () *Yabancıya bir ülkeye gitmek istemem.*
() *Ben de istemem.*
() *Çalıştığımız yer rahat mı?*
() *Pek sayılmaz.*

38) Yukarıdaki cümlelerde yay ayrıçla gösterilen yerlere aşağıdakilerden hangisi getirilmelidir?

- A) Tırnak işareti (‘’) B) Tek tırnak (‘)
C) Uzun çizgisi (—) D) Kesme işareti (‘)

39) Öğretmenimiz, düzenli ve verimli çalışmak başarıyı getirecektir dedi. cümlesinde hangi bölüm tırnak içine alınmalıdır?

- A) Öğretmenimiz
B) düzenli
C) düzenli ve verimli çalışmak başarıyı getirecektir
D) başarıyı getirecektir

*Bazı insanlar, **adalet** kavramını öğrenememişler.*

Cümlesinde adalet kavramı koyu yazılarak vurgulanmak istenmiştir.

40) Bunun yerine aşağıdaki noktalama işaretlerinden hangisi kullanılabilir?

- A) Tek tırnak (‘)
B) Eğik çizgi (/)
C) Tırnak işareti (‘’)
D) Yay ayrıç ()

41) Aşağıdaki cümlelerin hangisinde tırnak işaretinin kullanımında bir yanlışlık yapılmıştır?

- A) Türkçe dersinde “Manas Destanı” metnini okuduk.
B) Öğretmenimiz programda okumam için bana “Sakarya Türküsü” şiirini verdi.
C) “Sait Faik”i okumayı severim.
D) “Momo” beğendiğim kitaplar arasındadır.

42) Aşağıdaki cümlelerin hangisinde yay ayrıç yanlış kullanılmıştır?

- A) Dedem, yıllardır aynı mahallede (Bağkale) oturur.
B) İş, oluş ve hareket bildiren sözcüklere fiil (eylem) denir.
C) Atatürk (1881- 1938) Kurtuluş Savaşı’nı başlatmıştır.
D) Kardeşim (Çok şakacıdır.) bize yine kahkaha attırdı.

Hepsi Birden () () *Sevinçten haykarak* () *Atatürk* ()

43) Yukarıdaki bölümde numaralandırılmış yerlere aşağıdaki noktalama işaretlerinden hangileri sırasıyla getirilmelidir?

- A) (;) (‘) (‘) (!)
B) (:) (,) (,) (,)
C) (;) (,) (,) (!)
D) (:) (,) (,) (!)

44) “Kütüphanemize Türk edebiyatı tarihi kitapları [En başta Resimli Türk Edebiyatı Tarihi (Nihat Sami Banarlı)] alınmalı.”

Cümlesinde köşeli ayrıcın görevi aşağıdakilerden hangisidir?

- A) Tırnak içinde verilen cümlelerin içinde yeniden tırnağa alınması gereken bir söz, ibareyi belirtmek için kullanılır.
B) Alıntılardan aktarıldığı eseri, yazarı veya künye bilgilerini göstermek için kullanılır.
C) Özel olarak vurgulanmak istenen sözleri göstermek için kullanılır.
D) Ayrıç içinde ayrıç kullanılması gereken durumlarda yay ayrıçtan önce köşeli ayrıç kullanılır.

Ek-4 Buluş Yoluyla Öğretme Stratejisine Uygun Ders Planı Örneği

TÜRKÇE DERS PLANI

BÖLÜM I

Dersin Adı	TÜRKÇE
Sınıf	5/A
Konu	Nokta
Önerilen Süre	2 ders saati
Tarih	16/09/2022 (1 ve 2. ders saati)

BÖLÜM II

Öğrenci Kazanımları/Hedef Davranışlar	Yazma T.5.4.5. Büyük harfleri ve noktalama işaretlerini uygun yerlerde kullanır (nokta).
Ünite Kavramları ve Sembolleri/Davranış örüntüsü	Noktanın görevlerini ve kullanıldığı yerleri öğrenmek
Öğretme-Öğrenme Yöntem ve Teknikleri	Buluş Yoluyla Öğretme Stratejisi, Soru – Cevap yöntemi, Tümevarım Yöntemi.
Kullanılan Eğitim Teknolojileri-Araç, Gereçler ve Kaynakça	Akıllı tahta, powerpoint sunusu, ders kitabı, çalışma kâğıdı, balon

<p>Dersin işlenişi</p>	<p>Öğretmen, akıllı tahtadan noktalama işaretleriyle ilgili sunumu açar. Sunumda noktanın kullanılmadığı cümleler yer almaktadır. Öğrencilere bu cümlelerden ne anladıkları sorar. Düşüncelerini arkadaşlarıyla paylaşmalarını ister.</p> <p><i>-Ahmet sabah erkenden kalkıp elini ve yüzünü yıkadı çantasını hazırladı kahvaltısını yapıp okul kıyafetlerini giydi evden çıktı servise doğru yürüdü</i></p> <p>Verilen cümlelerde bir sıkıntı olup olmadığı öğrencilere sorulur. Öğrencilerden görüş alındıktan sonra cümlelerde neye ihtiyaç duyulduğu sorulur. Öğrencilerin cevapları bir yere not edilir. Sonrasında ise cümlelerde karışıklığı önlemek için birtakım noktalama işaretleri kullanıldığı ve bu işaretlerin yazı yazarken işimizi kolaylaştırdığı, yazımızı okurken bize çeşitli kolaylıklar sağladığı söylenir. Bugünkü konumuzun noktalama işaretlerinden biri olan “nokta” olduğu belirtilerek örnek cümleler verilir.</p> <p><i>Arda annesinin aldığı oyuncacı beğenmedi.</i></p> <p>Bu cümlede neden nokta kullanılmıştır?</p> <p><i>Arda annesinin aldığı oyuncacı beğenmedi</i></p> <p>Bu cümlede neden nokta <u>kullanılmamıştır</u>?</p> <p>Sizce hangi cümle doğrudur? Neden?</p> <p><i>Tembellik insanı esir yapar.</i></p> <p>Bu cümledeki noktanın kullanımı sizce doğru mu? Neden? Bu cümle ilk cümleye benziyor mu?</p> <p>Bu örneklerden hareketle noktanın görevini söyleyebilir misiniz?</p> <p>Öğrencilerin cümlelerin sonuna nokta konur, cevabına ulaşması beklenir. Ardından öğrencilerden ek örnekler istenir ve dönüt verilir.</p> <p>Dersin başında verilen cümleye ve cevaplara tekrar bakılır. Öğretmen, öğrencilere dönüt verir.</p> <p><i>Kitabımı okumak için 19.45'te odama gittim.</i></p> <p>Bu cümlede neden nokta kullanılmıştır?</p> <p><i>Kitabımı okumak için 19 45'te odama gittim.</i></p> <p>Bu cümlede neden nokta <u>kullanılmamıştır</u>?</p> <p>Sizce hangi cümle doğrudur? Neden?</p> <p><i>LGS 09.30'da başlayacak.</i></p> <p>Bu cümledeki noktanın kullanımı sizce doğru mu? Neden? Bu cümle ilk örneğe benziyor mu?</p> <p>Bu örneklerden hareketle noktanın görevini söyleyebilir misiniz?</p> <p>Öğrencilerin, saat ve dakikayı ayırmak için nokta kullanılır, cevabına ulaşması beklenir. Öğrenciler beklenen cevabı veremezse öğretmen tarafından ipuçlarıyla gerekli yönlendirmeler yapılır. Doğru cevabı veren öğrencilere sözlü pekiştirme verilir. Öğrencilerden ek örnek istenir.</p> <p><i>Kardeşim Mete satranç turnuvasında 1. oldu.</i></p>
------------------------	--

<p>Bu cümlede neden nokta kullanılmıştır? <i>Kardeşim Mete satranç turnuvasında 1 oldu.</i></p> <p>Bu cümlede neden nokta <u>kullanılmamıştır</u>? Sizce hangi cümle doğrudur? Neden? <i>Deneme sınavında 3. olmak beni çok üzdü.</i></p> <p>Bu cümledeki noktanın kullanımı sizce doğru mu? Neden? Bu cümle ilk örneğe benziyor mu? Bu örneklerden hareketle noktanın görevini söyleyebilir misiniz? Öğrencilerin, sayılardan sonra sıra bildirmek için nokta kullanılır, cevabına ulaşması beklenir. Öğrenciler beklenen cevabı veremezse öğretmen tarafından ipuçlarıyla gerekli yönlendirmeler yapılır. Doğru cevabı veren öğrencilere sözlü pekiştirilerek verilir. Öğrencilerden ek örnek istenir. <i>Dr. Aylın Özkan ile yarın randevum var.</i></p> <p>Bu cümlede neden nokta kullanılmıştır? <i>Dr Aylın Özkan ile yarın randevum var</i></p> <p>Bu cümlede neden nokta <u>kullanılmamıştır</u>? Sizce hangi cümle doğrudur? Neden? <i>Aydınlıkevler Mah. Güzeltepe Sok.</i> <i>Av. İbrahim Telli</i> <i>Prof. Dr. Ayşe Bahar</i></p> <p>Bu örneklerde noktanın kullanımı sizce doğru mu? Neden? Bu örnekler ilk örneğe benziyor mu? Bu örneklerden hareketle noktanın görevini söyleyebilir misiniz? Öğrencilerin, bazı kısaltmalardan sonra nokta kullanılır, cevabına ulaşması beklenir. Öğrenciler, beklenen cevabı veremezse öğretmen tarafından ipuçlarıyla gerekli yönlendirmeler yapılır. Doğru cevabı veren öğrencilere sözlü pekiştirilerek verilir. Öğrencilerden ek örnek istenir. <i>25.06.1998 tarihinde dünyaya geldim.</i></p> <p>Bu cümlede neden nokta kullanılmıştır? <i>25 06 1998 tarihinde dünyaya geldim.</i></p> <p>Bu cümlede neden nokta <u>kullanılmamıştır</u>? Sizce hangi cümle doğrudur? Neden? <i>Savaş 12.05.1886 tarihinde başladı.</i></p> <p>Bu cümledeki noktanın kullanımı sizce doğru mu? Neden? Bu cümle ilk örneğe benziyor mu? Bu örneklerden hareketle noktanın görevini söyleyebilir misiniz? Öğrencilerin, tarihlerde gün, ay, yıl bildiren sayıların arasında nokta kullanılır, cevabına ulaşması beklenir.</p>
--

<p>Öğrenciler, beklenen cevabı veremezse öğretmen tarafından ipuçlarıyla gerekli yönlendirmeler yapılır. Doğru cevabı veren öğrencilere sözlü pekiştirmeç verilir. Öğrencilerden ek örnek istenir.</p> <p>5.000</p> <p>928.055</p> <p>Örneklere neden nokta kullanılmıştır?</p> <p>5000</p> <p>928055</p> <p>Örneklere neden nokta <u>kullanılmamıştır</u>?</p> <p>Sizce hangi kullanım doğrudur? Neden?</p> <p>56.164.755</p> <p>Bu örnekteki noktanın kullanımını sizce doğru mu? Neden? Bu örnek ilk örneğe benziyor mu?</p> <p>Bu örneklerden hareketle noktanın görevini söyleyebilir misiniz?</p> <p>Öğrencilerin, dört ve dörtten çok rakamlı sayılar sondan sayılmak üzere üçlü gruplara ayrılarak yazılır ve araya nokta konur, cevabına ulaşması beklenir. Öğrenciler, beklenen cevabı veremezse öğretmen tarafından ipuçlarıyla gerekli yönlendirmeler yapılır. Doğru cevabı veren öğrencilere sözlü pekiştirmeç verilir. Öğrencilerden ek örnek istenir.</p> <p>http://eba.gov.tr</p> <p>Burada neden nokta kullanılmıştır?</p> <p>http://ebagovtr</p> <p>Burada neden nokta <u>kullanılmamıştır</u>?</p> <p>Sizce hangi kullanım doğrudur? Neden?</p> <p>http://eokul.gov.tr</p> <p>Bu kullanım sizce doğru mu? Neden? Bu cümle ilk örneğe benziyor mu?</p> <p>Bu örneklerden hareketle noktanın görevini söyleyebilir misiniz?</p> <p>Öğrencilerin, genel ağ adreslerini yazarken nokta kullanılır, cevabına ulaşması beklenir. Öğrenciler, beklenen cevabı veremezse öğretmen tarafından ipuçlarıyla gerekli yönlendirmeler yapılır. Doğru cevabı veren öğrencilere sözlü pekiştirmeç verilir. Öğrencilerden ek örnek istenir.</p> <p>6.8=48</p> <p>15.5=75</p> <p>Neden nokta kullanılmıştır?</p> <p>6 8=48</p> <p>15 5=75</p> <p>Neden nokta <u>kullanılmamıştır</u>?</p> <p>Sizce hangi kullanım doğrudur? Neden?</p> <p>144.5=720</p>
--

Bu örnekteki noktanın kullanımını sizce doğru mu? Neden?

Bu örnek ilk örneğe benziyor mu?

Bu örneklerden hareketle noktanın görevini söyleyebilir misiniz?

Öğrencilerin, matematikte çarpma işareti yerine nokta kullanılır, cevabına ulaşması beklenir. Öğrenciler, beklenen cevabı veremezse öğretmen tarafından ipuçlarıyla gerekli yönlendirmeler yapılır. Doğru cevabı veren öğrencilere sözlü pekiştirme verilir. Öğrencilerden ek örnek istenir.

1. İsimler A. Hayvanlar

2. Fiiller B. Bitkiler

Burada neden nokta kullanılmıştır?

1 İsimler A Hayvanlar

2 Fiiller B Bitkiler

Burada neden nokta kullanılmamıştır?

Sizce hangi yazım doğrudur? Neden?

a. Gerçek anlam

b. Mecaz anlam

c. Terim anlam

Bu örnekteki noktanın kullanımını sizce doğru mu? Neden? Bu örnek ilk örneğe benziyor mu?

Bu örneklerden hareketle noktanın görevini söyleyebilir misiniz?

Öğrencilerin, bir yazının maddelerini gösteren rakam veya harflerden sonra nokta konur, cevabına ulaşması beklenir. Öğrenciler beklenen cevabı veremezse öğretmen tarafından ipuçlarıyla gerekli yönlendirmeler yapılır. Doğru cevabı veren öğrencilere sözlü pekiştirme verilir. Öğrencilerden ek örnek istenir.

ÖZET	<p>Planı doğru bir şekilde uygulamak için ilk saat yukarıda verilen buluş yoluyla öğretme stratejisine uygun olarak anlatım gerçekleştirilir. Ders anlatımında buluş yoluyla öğretme stratejisinin adımları takip edilir, ikinci ders saatinin bir kısmında eğitim öğretim sürecinin aksamaması için de ders kitabındaki ilgili etkinlikler yaptırılır. İki ders saati boyunca öğrencilerin noktanın kullanıldığı yerler konusunu kavramasına yönelik çalışma yürütülür. Bilgilerin pekişmesi amacıyla öğretmen, üstünde noktanın kullanımıyla ilgili örnek cümlelerin yazdığı balonları sınıfa getirir. Öğrencilerden noktanın yanlış kullanıldığı cümlelerin yazılı olduğu balonları patlatmasını ister. Geriye kalan cümleler noktanın doğru kullanıldığı cümlelerdir.</p> <p><i>Akşam 18.00'de maçımız var.</i></p> <p><i>Dr. Işık Bey'in işi çıktığı için randevumuz ertelendi.</i></p> <p><i>Annem, 19.12.1986 tarihinde dünyaya gelmiş.</i></p> <p><i>Elmas deneme sınavında ilçede 5. olmuş.</i></p> <p><i>Hay Allah, az daha kaza yapıyorduk.</i></p> <p><i>Bugün derste 4.5'in 20 olduğunu öğrendik.</i></p> <p><i>55.967 sayısı beş haneli bir sayıdır.</i></p> <p><i>Hesabımda kalan para 178.15 TL idi.</i></p> <p><i>Okuldan sonra sinemaya gidecek misiniz.</i></p>
-------------	--

BÖLÜM III

Ölçme-Değerlendirme	<p>Ders içinde etkinlikler yapılırken dersten öğrencilerin öğrendiklerinin seviyesi tespit edilecek ve eksiklerini tamamlama yönünde öğrenciler teşvik edilecektir. Noktanın görevlerini anlatıldığı ve öğrencilerin bu görevleri yazmasının istendiği şiirin bulunduğu çalışma kâğıdı öğrencilere ödev olarak verilir.</p>
----------------------------	---

BÖLÜM IV

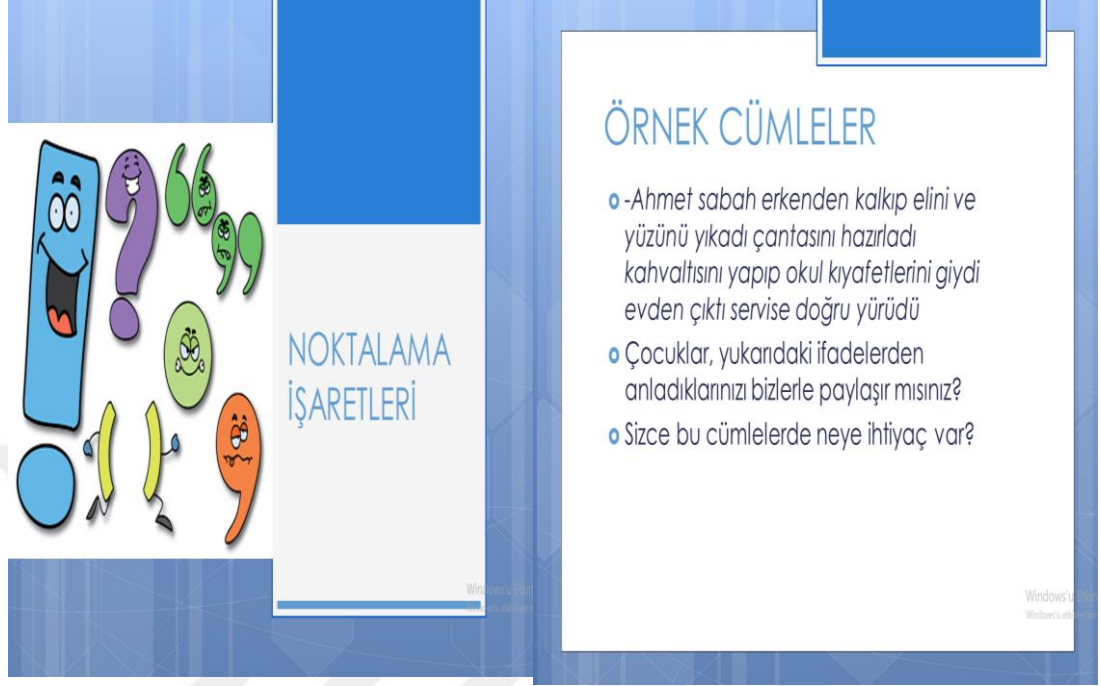
Planın Uygulanmasına İlişkin Açıklamalar	<p>Planı doğru bir şekilde uygulamak için ilk saat yukarıda verilen buluş yoluyla öğretme stratejisine uygun olarak anlatım gerçekleştirilecektir. İkinci ders saatinde ise ders kitabında bulunan ilgili etkinlikler yapılacaktır. Pekiştirme amaçlı gerektiğinde EBA'daki etkinliklerden yararlanılabilir.</p>
---	--

16/09/2022

Göknur ÇETİN

Türkçe Öğretmeni

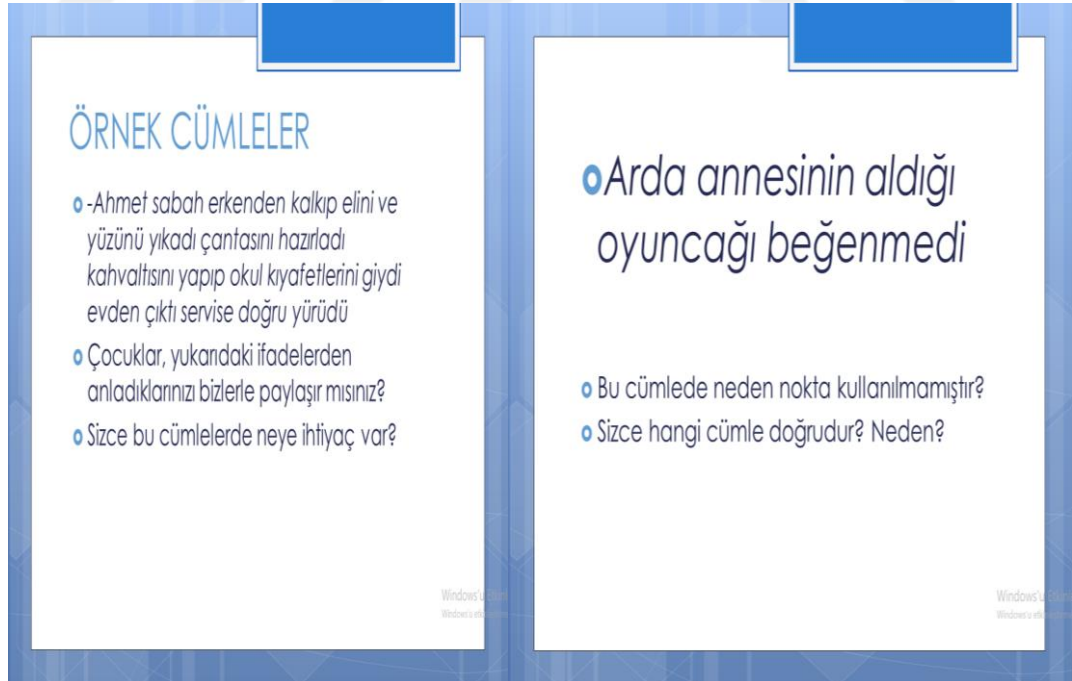
Ek-5 Buluş Yoluyla Noktalama İşaretlerinin Öğretimi ile İlgili Uygulama ve Etkinlik Fotoğrafları

NOKTALAMA İŞARETLERİ

ÖRNEK CÜMLELER

- -Ahmet sabah erkenden kalkıp elini ve yüzünü yıkadı çantasını hazırladı kahvaltısını yapıp okul kıyafetlerini giydi evden çıktı servise doğru yürüdü
- Çocuklar, yukarıdaki ifadelerden anladıklarınızı bizlerle paylaşır mısınız?
- Sizce bu cümlelerde neye ihtiyaç var?

ÖRNEK CÜMLELER

- -Ahmet sabah erkenden kalkıp elini ve yüzünü yıkadı çantasını hazırladı kahvaltısını yapıp okul kıyafetlerini giydi evden çıktı servise doğru yürüdü
- Çocuklar, yukarıdaki ifadelerden anladıklarınızı bizlerle paylaşır mısınız?
- Sizce bu cümlelerde neye ihtiyaç var?

•Arda annesinin aldığı oyuncakı beğenmedi

- Bu cümlede neden nokta kullanılmamıştır?
- Sizce hangi cümle doğrudur? Neden?

◦Tembellik insanı esir yapar.

- Bu cümledeki noktanın kullanımı sizce doğru mu? Neden? Bu cümle ilk cümleye benziyor mu?
- Bu örneklerden hareketle noktanın görevini söyleyebilir misiniz?
- Siz de bu kullanıma bir örnek veriniz.

Windows'un
Windows'u etkiler.

VİRGÜL

- Pazardan salatalık domates patates soğan ve biber almış.
- Yusuf Kerem Berke Ali ve Faruk evin bahçesinde oynuyorlar
- Bu cümleleri okurken zorlandınız mı?
- Nefes alma ya da durma ihtiyacı hissettiniz mi? Bunun sebebi ne olabilir?
- Zorlandığınız yerlere bir noktalama işareti getirebilir miyiz?

Windows'un
Windows'u etkiler.

◦Kitapçıdan Heidi, İstanbul Dedektifleri, Kral Şakir ve Abartma Tozu kitaplarını aldım.

- Bu cümlede neden virgül kullanılmış olabilir?

Windows'un
Windows'u etkiler.

◦Kitapçıdan Heidi İstanbul Dedektifleri Kral Şakir ve Abartma Tozu kitaplarını aldım.

- Bu cümlede neden virgül kullanılmamıştır?
- Sizce hangi yazım doğrudur? Neden?

Windows'un
Windows'u etkiler.

o Festivale okuldan Ahmet, Berke, Furkan ve Aytaç katıldı.

- o Bu cümledeki noktalama işaretinin kullanımı sizce doğru mu? Neden? Bu cümle ilk örneğe benziyor mu?
- o Bu örneklerden hareketle virgölün görevini söyleyebilir misiniz?

Windows 8.1
Windows 8.1

